

JIHOČESKÁ UNIVERZITA

České Budějovice

Pedagogická fakulta

Ústav romanistiky

Diplomová práce

**Jazykově francouzská italika v eggenberské knižní sbírce na zámku
v Českém Krumlově**

České Budějovice 2010

Anna Nikodemová

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím literatury a pramenů uvedených v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne

.....

Anna Nikodemová

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Jitce Radimské, Dr. za vedení diplomové práce, odbornou pomoc a cenné připomínky. Současně také paní Haně Mertové a vedení českokrumlovského zámku za poskytnutí možnosti studovat dobový materiál v krásném zámeckém prostředí. V neposlední řadě děkuji i svým blízkým za trpělivost a podporu.

Annotation

This diploma thesis deals with French books which refer anyway to area now called Italy that is stored in the baroque Eggenberg part of the castle library in Český Krumlov. It means Italian authors, realia, history, famous personalities, etc.

The goal is to create list of these books released since 1717 and characterize them from aspects as literary genre, content and reader's interest of Eggenbergs, mainly *Marie Ernestine of Eggenberg (1649 – 1719)*. Also questions like what was the influence of prefaces to Eggenberg readers and if books were popular and read by them are important parts of this thesis.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Eggenberská zámecká knihovna v Českém Krumlově	2
2.1	Eggenberkové.....	2
2.2	Eggenberký knižní fond do roku 1717	3
3	Jazykově francouzská italika.....	6
3.1	Kritéria výběru	6
3.2	Rozrůzněnost jazykově francouzských italik eggenberského fondu.....	7
3.2.1	Katalog italik dle barokních okruhů.....	9
3.2.2	Charakteristika z pohledu žánrových okruhů.....	14
3.2.2.1	Naučná a populárně naučná literatura	14
3.2.2.2	Světské dějiny, literatura historická	14
3.2.2.3	Náboženská, duchovní a filozofická literatura	31
3.2.2.4	Galantní společnost a krásná literatura – próza, poezie, drama	35
3.2.2.4.1	Próza.....	37
3.2.2.4.2	Poezie	42
3.2.2.4.3	Divadlo	50
4	Závěr.....	56
5	Résumé.....	58
6	Seznam literatury a pramenů.....	60
7	Katalogová příloha	72
7.1	Katalog jazykově francouzských italik (KJFI).....	72
7.2	Katalog jazykově francouzských italik dle vydání	79

1 Úvod

Zámecká knihovna v Českém Krumlově představuje ucelený knižní fond vznikající nejprve pod patronací Rožmberků, později Eggenberků a Schwarzenberků. Díky aktivitám Eggenberků, a to především zásluhou vzdělané Marie Arnošky z Eggenberku (1649 - 1719), se stala eggenberská knihovna, čítající více než dva tisíce svazků, převážně orientovaných na románské prostředí, obrazem světa kultivovaného barokního čtenáře.

Cílem předkládané diplomové práce je vytvoření katalogu jazykově francouzských italik eggenberského fondu, který poskytne základ pro jeho další charakterizaci. Zohledněno bude nejen hledisko žánrového zastoupení, ale i čtenářský zájem českokrumlovské šlechty o jednotlivé okruhy literární produkce převážně 17. století.

Nedílnou součástí práce bude konfrontace čtenáře s předmluvami a dobovými překladatelskými a vydavatelskými názory, tvořícími často součást jazykově francouzských vydání italik, a to především v situacích, kdy se dotýkají vnímání italské literatury nebo reálií ve francouzském nebo jiném jazykově či kulturně odlišném prostředí.

2 Eggenberská zámecká knihovna v Českém Krumlově

2.1 Eggenberkové

Když v zimě 1622 přešlo českokrumlovské panství do držení Eggenberků, cizího šlechtického rodu, nikdo by nepředpokládal, že se v pohnuté době třicetileté války dostane tomuto kraji majitelů, kteří naváží na renesanční věk Rožmberků a propůjčí Českému Krumlovu neodolatelné kouzlo nové barokní doby. Do jižních Čech se jich prostřednictvím dostávají nejnovější evropské myšlenky, závažné duchovní a politické, i méně tíživé z oblasti soudobé hudby i ze světa umění. Barokní duch proniká ve všech svých aspektech krajem, městem, zámeckým dvorem a vytváří nezaměnitelný obraz Českého Krumlova¹.

Eggenberkové se již od prvopočátků projevovali jako velice ctižádostivý štýrský rod, který se stal rodem šlechtickým. Na konci 15. století povýšil ze stavu měšťanského² do šlechtického a pyšnil se erbem se třemi havrany držícími v zobácích korunu. V 16. století se od sebe oddělily dvě rodové linie, lišící nejen dle panství a držav, ale především z hlediska náboženského vyznání. Rodová linie sídlící v Ehrenhausenu na jihu Štýrska prokázala velkou odvahu díky prvnímu z této větve Rumprechtovi, jenž byl pro své vojenské zásluhy ve válce s Turky povýšen do dědičného stavu pánů. Týkalo se to jen ehrenhausenských, kteří byli pravověrnými katolíky, ale i druhé štýrskohradecké eggenberské luteránské linie.

Českokrumlovští Eggenberkové, můžeme-li je takto nazvat, původně náleželi právě do protestantské rodové linie. Byla to ale náboženská orientace, jež bránila ctižádostivému *Janu Oldřichovi z Eggenberku (1568-1634)* ve světské kariéře. Ať už to bylo z praktických nebo hlubších pohnutek, do českokrumlovského panství přišli Jan Oldřich se svou manželkou Marií Sidonií³ jako katolický šlechtický pár a získal významné postavení u císařského dvora. Na Českém Krumlově však trvale pobýval až jejich vnuk *Jan Kristián (1641-1710)* se svou chotí *Marií Arnoštkou rozenou ze Schwarzenberku (1649-1719)*, kteří se podíleli na hmotném i duchovním rozkvětu svého nového domova v Českém Krumlově. Neúnavným úsilím Marie Arnoštky se proměnila tvář celého města, nejen že přibyl morový sloup na náměstí, ale v duchu baroka se rozrostl zámecký areál o divadelní scénu s vlastní budovou.

¹ Od roku 1992 je Český Krumlov zahrnut mezi památky evropského kulturního dědictví UNESCO.

² Podrobněji Zálaha (1995:11)

³ 23.12.1622 získal Jan Oldřich českokrumlovské panství a statky v Prachaticích a Netolicích, pobýval však ve Štýrském Hradci nebo ve Vídni.

Po smrti vzdělané mecenášky umění Marie Arnošky přešel veškerý majetek do rukou rodově spřízněných Schwarzenberků, neboť harmonický eggenberský svazek Jana Kristiána a Marie Arnošky zůstal nenaplněn.

Přehled majitelů českokrumlovského eggenberského fondu		
Jan Oldřich z Eggenberku	(1568 - 1634)	Sledované období do roku 1717
Jan Antonín	(1610 - 1649)	
Jan Kristián	(1641 - 1710)	
Marie Arnoška ze Schwarzenberku, provdaná z Eggenberku	(1649 - 1719)	
Adam František ze Schwarzenberku	(1680 - 1732)	

2.2 Eggenberský knižní fond do roku 1717

Velký rozhled a jazykové schopnosti vévody **Jana Oldřicha z Eggenberku (1568-1634)** se podílely na zrodu bohatého českokrumlovského knižního fondu. Eggenberská knihovna vznikala na přelomu 16. a 17. století, kdy vévoda při svých mnohých cestách po nejrozličnějších evropských zemích rozšiřoval svou knihovnu o tisky v románských jazycích (španělské a italské), v latině a samozřejmě rodné němčině. Shromáždil kolem tisíce svazků⁴, některé z nich označil svým heslem „*Homines sumus*“, datem a místem nákupu knihy.

Po vzdělaném Janu Oldřichovi převzala ochrannou ruku nad fondem velmi sečtělá čtenářka **Marie Arnoška z Eggenberku (1649-1719)**⁵, rozená ze Schwarzenberku. Při přestavbě českokrumlovského zámku neopomněla vymezit část tzv. románské komory pro eggenberskou knihovnu. Dbala pečlivě na výběr titulů, které opatřovala jednotnou vazbou, v bílé nebo hnědé kůži s iniciálovým supralibrem, a i ona je signovala nejrozličnějším způsobem,

⁴ Otázkou zůstává kolik svazků bylo uloženo v Českém Krumlově, protože Jan Oldřich zde trvale nepobýval. Více Radimská (2007 :17,29)

⁵ Manžel Jan Kristián (1641-1710) byl vnukem Jana Oldřicha, synem Jana Antonína z Eggenberku. Jan Kristián opatřil svým podpisem jen zlomek eggenberského fondu. V jazykově francouzských itálikách není nalezeno žádné jeho signování.

iniciálou či vlastnickým přípiskem a také si s oblibou podtrhávala zajímavé pasáže, vpisovala do nich své postřehy⁶ nebo si založila list ohnutím růžku.

Podle Inventaria⁷ z roku 1649, tj. po smrti syna **Jana Antonína z Eggenberku (1610-1649)**, se ve fondu vyskytovalo 1060⁸ titulů převážně v italštině či španělštině. Bylo zaznamenáno jen šest jazykově francouzských⁹, což odpovídalo kulturnímu vlivu těchto románských zemí na šlechtické dvory první poloviny 17.století. Marie Arnoštka znásobila počet svazků českokrumlovské knihovny na 2296¹⁰ a obohatila ji právě především o knihy jazykově francouzské¹¹, v nichž si ráda četla. Francouzštinu¹² ovládala dokonale, dokonce i překládala z francouzštiny do němčiny.

Marie Arnoštka nechala fond roztřídit podle jazyků do skříní pro lepší orientaci opatřených barokními kartušemi se zlatými nápisy : *A Germanici* (knihy německé- 632), *B Gallici* (francouzské- 788), *C Italici* (italské- 557), *D Latini* (latinské-141), *E Hispanici* (španělské-124) a jazykově různorodý oddíl *F Geographi* (zeměpisné- 54)¹³. Jazykový soubor byl dále členěn podle obsahu nebo žánru na oddíly značené číslicemi (I-III,4-9)¹⁴ a pořadovým číslem : *I – Weltliche Historici*, *II- Geistliche Historici*, *III-Geistliche bücher (Andachts büchr)*, *IV-Moral und politische (Romans)*, *V- Liebs geschichten (Moral und Politische)*, *VI-Poëten und Comoëdien*, *VII- Untrschiedlich*. Na hřbětě se tak objevily tři zlacené štítky : s jazykovou příslušností, pořadím a zkráceným titulem. Knihy byly poté řazeny do polic jednotlivých skříní. Důkladné označování pak čtenáři umožňovalo snadnou orientaci v rámci knihovny. Například Sarpiho *Histoire du concile de Trente B 2 13* – kniha ve francouzštině, církevní dějiny, třináctá v pořadí.

Po smrti Marie Arnoštky, neboť manželství zůstalo bez potomka, přešla českokrumlovská knihovna do rukou Schwarzenberků, na potomky bratra Marie Arnoštky

⁶ Respektovala většinou jazyk knihy, ve které si četla.

⁷ SOA Třeboň, pobočka Český Krumlov, sbírka rukopisů 27 ; více In Radimská (2007:19)

⁸ Radimská (2007:19)

⁹ Mezi šesti tituly všakkupodivu nenalezneme např. Boccacciovu *La Fiammette amoureuse* (1585).

¹⁰ Podle dědického katalogu z roku 1721. In Radimská (2007 :18)

¹¹ Eggenberský fond se za dobu její péče stal z více než poloviny fondem románským. Některé z francouzských knih původně patřily knížecím úředníkům Franzi Bocquetovi a později Johannu Ludwigu Lachenhaimbovi. Jedná se o přibližně dvacet titulů, mezi kterými se objevuje *Le chemin assure de Paradis* či *La Sience du Monde ou La sagesse civile*.

¹² Rodina žila v Bruselu a ve Vídni. Matka Marie Arnoštky hraběnka Justina Marie ze Swarzenberku vychovávala své potomky v duchu katolické víry. V českokrumlovském fondu se vyskytují tři francouzské tisky, které jí původně patřily a jsou opatřeny vlastnickým přípiskem.

¹³ Údaje převzaty z Radimská (2007 :18). Není jasné, jak byly chápány knihy vícejazyčné. Podobně do oddílu F nebyly zahrnuty některé zeměpisné příručky.

¹⁴ Jednotlivé jazykové oddíly se odlišují. Uvádím zde označení v rámci francouzského oddílu. Pro srovnání s italským oddílem jsou v závorkách uvedeny případné odlišnosti.

Ferdinanda Viléma ze Schwarzenberku¹⁵, kteří ji spojili se svojí rodovou vídeňskou knihovnou. Došlo tím k promísení dvou odlišně orientovaných knižních souborů v jeden fond, nadále obohacovaný, několikrát přemísťovaný (Zrcadlový sál, Znakový pokoj a Runkův salón, dnes prostory bývalého purkrabství), nově uspořádaný a signovaný dle jiných kritérií. Eggenberský fond se ještě pokusil částečně zachytit katalog připisovaný Vincenci Příbylovi¹⁶. Mezi zaznamenanými eggenberskými knihami se ale již vyskytovaly schwarzenberské. Všechny 2831 titulů bylo nově označeno vlepěným papírovým štítkem s rukopisným značením *E I-XXI* a rozčleněno podle oborů, více či méně spolu úzce souvisejícími. Pozdější nebo další katalogizace¹⁷ již zachycovaly celý českokrumlovský fond, a to bez ohledu na původ knih.

E Oblast nebo obor			
I.	<i>Vědy</i>	XII.	<i>Lékařství a lázně</i>
II.	<i>Náboženství</i>	XIII.	<i>Báňská díla, mince</i>
III.	<i>Šlechta a vláda</i>	XIV.	<i>Lesnictví a myslivost</i>
IV.	<i>Vojenství a vláda</i>	XV.	<i>Zemědělství</i>
V.	<i>Právo</i>	XVI.	<i>Zahradnictví a ovocnářství</i>
VI.	<i>Filozofie</i>	XVII.	<i>Astronomie a hvězdářské kalendáře</i>
VII.	<i>Fyzika, chemie a přírodní vědy</i>	XVIII.	<i>Škola a vychovatelství</i>
VIII.	<i>Starožitnosti, historie a biografie</i>	XIX.	<i>Průmysl a řemesla</i>
IX.	<i>Řečnictví a básně</i>	XX.	<i>Beletrie</i>
X.	<i>Matematika a architektura</i>	XXI.	<i>Hry, chiromantie a hudba</i>
XI.	<i>Zeměpis a cestopisy</i>		

Na základě výše uvedených zdrojů a pracovního přímého vyhledávání v rámci současného knižního fondu byl v roce 2007 vydán Jitkou Radimskou katalog jedné části eggenberského fondu - jazykově francouzských tisků z let 1582-1717. Podle původních eggenberských signatur dochovaných na štítcích knih bylo katalogizováno celkem 877 titulů¹⁸, jež posloužily jako podklad pro vyhledání a vyčlenění českokrumlovských jazykově francouzských italik vydaných do roku 1717.

¹⁵ Primárně na dědice Adama Františka ze Schwarzenberku (1680-1732).

¹⁶ Označován jako autor Jiřím Zálouhou.

¹⁷ Soupis Zahlenregister für Werke der hochfürstlich Schwarzenbergischen Hofbibliothek in Krumau (polovina 19. století), čtyřsvazkový Lokální a inventární katalog zámecké knihovny v Českém Krumlově (60. léta 20. století) autorů Beneše a Slance. Více In Radimská (2007:23)

¹⁸ Není zde zaznamenán titul *Aminta* od T. Tassa. Viz str. 49.

3 Jazykově francouzská italika

3.1 Kritéria výběru

Jako základ pro **Katalogu jazykově francouzských italik (KJKI)**¹⁹ posloužil nový katalog z roku 2007²⁰ shromažďující soupis knižního jazykově francouzského eggenberského fondu českokrumlovského zámku. Z něj byla vybrána italika na základě několika níže uvedených kritérií.

Prvním kritériem bylo kritérium autorství. Z jazykově francouzských italik byly vybrány tituly, jejichž autor nebo překladatel²¹ je italské provenience, například z krásné literatury Mariniho *Le Caloandre fidèle* nebo memoáry Hortensie Manciniové. Celkem bylo dle tohoto vybráno sedmačtyřicet titulů, do nich nepočítaje autory zdánlivě italského původu, kteří dle dobové módy poitalšřovali svá jména. Mimo kritérium autorství se tak ocitl i překrásný Mercatoriův *Atlas minor*, ne však osoby italského původu, které se proslavily nebo pobývali mimo území Apeninského poloostrova, Jules Mazarin nebo Jean Baptiste Lully. Dalším aspektem tohoto kritéria pak bylo místo vydání knihy nebo provenience tisku.

Druhým bylo poměrně široké kritérium tematické. Zahrnovalo několik oblastí. Tematická italika se mohla vztahovat k italským realitám a reáliím, územím, městům, historii. Typickým zástupcem je kniha *La ville et la république de Venise* Alexandra Limojona de Toussainta nebo Sponova *Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant*. Zvláštní skupinu představují ta vztahující se k historickým osobnostem spjatým nejrůznějším způsobem s Itálií, Sicílií nebo papežským státem, například Tomasiho *La vie de Cesar Borgia* nebo *Abrégé méthodique de l'histoire de la république de Venise* Jeana Baptisty de Rocolése. Jelikož tisky týkající se výhradně úřadu papežství nebo Vatikánu vytvářejí nedílnou součást obrazu tehdejší doby i čtenářského zájmu o oblast Apeninského poloostrova, staly se součástí rejstříků jazykově francouzských eggenberských italik jako Frechotova *Histoire des conclaves depuis Clément V. jusqu'à présent*, avšak tituly týkající se antických dějin, filozofů a císařů již do této kategorie nebyly zahrnuty. Tato italika tematického charakteru doplňují v miminálním počtu i italika čerpající z typicky „italských“ vlastností nebo knihy dokládající dobový čtenářský zájem o módní italské tendence nebo pseudoreálie, *L'Amour en fureur, ou les excès de la jalousie italienne* nebo Préchacova *Yolande de Sicile*.

¹⁹ Viz. Katalogová příloha

²⁰ Viz. Seznam literatury a pramenů

²¹ Ohledně překladatelství a autorství odkazují na titul *Les Belles infidèles*.

Třetím kritériem pak bylo jazykové kritérium týkající se především vícejazyčných tisků, popřípadě i italských citací, je úzce spjata s kritériem autorství, jako jsou Boccacciova *La Fiammette amoureuse*, Petrarcovy básně nebo Mazarinovy dopisy.

Tabulka jazykově francouzských italik podle kritérií :

Kritérium ²²	autorské			tematické		jazykové
	autor díla	překlad	místo vydání	reálie a osobnosti	jiné	
Počet	41	6	1	14	6	3
	47			20		3
Celkový počet	66 titulů ²³					

3.2 Rozrůzněnost jazykově francouzských italik eggenberského fondu

Na základě stanovených kritérií bylo ze 788 titulů francouzského eggenberského fondu (do roku 1717) vybráno šedesát šest titulů nejrůznějšího charakteru, které je dále možno roztrždit dle barokních okruhů B I-VII do sedmi skupin, z nichž poslední oddíl *Rozličné* zůstal bez zástupce.

Oblasti a žánrové okruhy	Počet knih ²⁴		
	<i>Italské</i>	<i>Francouzské</i>	<i>Jazykově francouzská italika</i>
<i>Světské dějiny</i>	98	247	27
<i>Církevní dějiny</i>	26	27	4
<i>Duchovní literatura</i>	60	92	3
<i>Morálka a politika</i>	19	155	11
<i>Milostné příběhy</i>	116	149	12
<i>Poezie a komedie</i>	202	88	9
<i>Rozličné</i>	36	30	0
Celkem	557	788	66

²² Jednotlivá kritéria se překrývají, proto jejich součet neodpovídá celkovému počtu sledovaných italik.

²³ Nezahrnuje titul *Aminta* T. Tassa s katalogovým číslem 25 D 5309.

²⁴ Více k celkovému počtu italských a francouzských knih In Radimská (2007:20).

Srovnáme-li procentuální rozložení jazykově francouzských italik, můžeme konstatovat, že nejvíce italik je z okruhu *Světské dějiny* (40%) obdobně jako je tomu v rozložení francouzského fondu (31%), zatímco v italském fondu, čítajícím 202 titulů, převládají *Milostné příběhy* (21%) a *Poezie a komedie* (36%). Oblast *Duchovní literatury* vykazuje u vyhledaných italik největší rozdíl oproti oběma fondům, 5% oproti 11% a 12%, avšak s ní obsahově blízká *Morálka a polika* soustřeďuje obdobný počet titulů (11) jako celý italský fond (19). Z pohledu dnešního chápání literárních žánrů a krásné literatury jako takové by by ale muselo dojít k přesunům nebo propojení některých okruhů, jelikož v průběhu 17. století docházelo ustalování některých literárních útvarů a vymezení *belles lettres*.²⁵

Nejstarším titulem fondu jazykově francouzských italik do roku 1717²⁶ je bezesporu Boccacciova próza *La Fiammette amoureuse* (1585), ostatní tituly byly vydávány od 60. let 17. století, nejmladší je dobrodružný Olivierovův životopis *La vie et aventures du seigneur Rozeli* (1709).

Dle tiskařských adres uvedených na titulních listech je 27 titulů vydaných v Paříži, 15 v Amsterdamu, 8 v Kolíně, dále po dvou titulech v Římě, v La Haye, Rouenu, Lyonu a Leydenu a po jednom Lille, Monte Chiaru, Bruselu, Ženevě, Liège a Ville Franche. V některých případech šlo samozřejmě o fiktivní vydavatelskou adresu.²⁷ Výskyt poukazuje na situaci v době rekatolizace, kdy nebylo možné určité tituly a autory vydávat na území Francie. Mnohé tisky proto vznikaly zejména na severu Nizozemí, na protestantském území, avšak i nizozemští tiskaři, zejména z katolických Antverp, čelili nátlaku inkvizice, a proto se vydávali do liberálnějších měst jako kalvinistického Leidenu nebo Kolína nad Rýnem²⁸. V průběhu třicetleté války se začaly šířit tzv. *patisky*, kopie jiných, nákladnějších tisků, v některých případech však velice kvalitních patisků, odlišitelných od originálu typografií, fiktivní nebo neplatnou adresou (*adrese fantaisiste* nebo *fause*) nebo změnou původního signetu za tzv. *sphère* s doplněním typu *suivant la copie*.

²⁵ Viz. níže str.35.

²⁶ Viz. Katalog podle data vydání, Katalogová příloha.

²⁷ Více o tiskařích a specializaci jednotlivých měst In Radimská (2007).

²⁸ Lze také říci, že mnozí tiskaři a potažmo města, se specializovali na určité okruhy nebo témata.

3.2.1 Katalog italik dle barokních okruhů

B 1 - Světské dějiny			
B 1 207	4.	-	<i>Recueil de diverses relations remarquables des principales cours de l'Europe. Escrites pour la plupart, par des Ambassadeurs, qui ont résidé à ces cours. Traduites en françois, d'un manuscrit italien, qui n'a point cy devant été mis en lumière</i>
B 1 98	5.	-	<i>Relation des mouvements de la ville de Messine, depuis l'année M.DC.LXXI. jusques à présent.</i>
B 1 201	6.	-	<i>Substance d'une lettre écrite par un officier du grand vizir à un pacha, touchant l'expédition de Monsr. Du Quesne à Chio, et la négociation de Monsr. De Guilleragues avec la Porte. On a ajouté la relation fidèle de l'audience du Seigneur Donato Baille pour la république de Venise à la Porte</i>
B 1 83	7.	Amelot de La Houssaye, Abraham- Nicolas	<i>Histoire du gouvernement de Venise</i>
B 1 96	8.	Arconati Lamberti, Giovanni Gerolamo	<i>Le Gouvernement du duc d'Ossune dans l'Etat de Milan</i>
B 1 18	9.	Avancini, Niccolò	<i>Le Prince dévot et guerrier ou les vertus héroïques de Léopold Guillaume, archiduc d'Autriche. Traduit du latin...</i>
B 1 182	10.	Bentivoglio, Guido	<i>Les Lettres du cardinal Bentivoglio...Traduites en françois, avec l'italien à côté.</i>
B 1 35	12.	Boccaccio, Giovanni	<i>Le Décameron de Maître Jean Boccace, Florentin</i>
B 1 100	19.	Courtily de Sandras, Gatien de	<i>L'Alcoran de Louis XIV ou le testament politique du cardinal Jules Mazarin. Traduit de l'italien.</i>
B 1 161	20.	Dandini, Girolamo	<i>Voyage du mont Liban du R.P. Jérôme Dandini, traduit de l'italien par R.S.P.</i>

B 1 2	21.	Davila, Enrico Caterino	<i>Histoire des guerres civiles de France. Ecrit en italien par H.C. Davila et mise en français par J. Baudouin</i>
B 1 115	23.	Estienne, Henri	<i>Discours merveilleux de la vie, actions & deportemens de la Reine Catherine de Medicis, mère de François II, Charles IX, Henry III, rois de France</i>
B 1 162	24.	Franchi Conestaggio, Ieronimo de	<i>Histoire da la réunion du royaume de Portugal à la couronne de Castille</i>
B 1 217	25.	Frechot, Casimir	<i>Histoire des conclaves depuis Clément V. jusqu'à présent</i>
B 1 109	26.	Galardi, Ferdinand de	<i>La Tyrannie heureuse ou Cromwel politique</i>
B 1 120	32.	Jordan, Claude	<i>Voyages historiques...I.-III.</i>
B 1 223	34.	Leti, Gregorio	<i>Abrégé de l'histoire de la maison sérénissime et électoral de Brandebourg. Par Grégoire Leti en italien et traduit en français suivant l'extrait, et par les soins de l'auteur</i>
B 1 174	36.	Leti, Gregorio	<i>Critique historique, politique, morale, économique et comique sur les lotteries. Traduit de l'italien de Monsieur Leti</i>
B 1 61	37.	Leti, Gregorio	<i>La Vie d'Elizabeth, reine d'Angleterre. Traduit de l'italien de Monsieur Grégoire Leti</i>
B 1 159	38.	Limojon, Alexandre Toussaint de	<i>La Ville et la république de Venise</i>
B 1 171	46.	Marana, Giovanni-Paolo	<i>L'Espion dans les cours des princes chrétiens</i>
B 1 156	47.	Marana, Giovanni-Paolo	<i>L'Espion du grand-seigneur et ses relations secrètes, envoyées au divan de Constantinopole... Traduites de l'arabe en italien par le Sieur Jean- Paul Marana, et de l'italien par ***</i>
B 1 181	52.	Olivier, J. abbé	<i>La Vie et aventures du seigneur Rozeli, qui contiennent l'histoire de sa naissance, de son esclavage, de son état monastique, de sa prison</i>

			<i>dans l'Inquisition, et des différentes figures qu'il a faites, tant en Italie, qu'en France et en Hollande, enrichie d'un grand nombres de tailles-douces</i>
B 1 108	59.	Rocoles, Jean Baptiste de	<i>Abrégé méthodique de l'histoire de la république de Venise</i>
B 1 60	63.	Spon, Jacob	<i>Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant</i>
B 1 196	64.	Strada, Famiano	<i>Histoire de la guerre de Flandre, écrite en latin. Par Fanianus Strada. Mise en françois par P.Du-Ryer</i>
B 1 233	66.	Tomasi, Tomaso	<i>La Vie de Cesar Borgia. Par Thomas Tomasi. Traduit de l'italien</i>

B 2 –Církevní dějiny

B 2 10	31.	Hermant, Godefroi	<i>La Vie de S. Ambroise. Divisée en douze livres.</i>
B 2 25	40.	Maimbourg, Louis	<i>Histoire du pontificat de saint Grégoire Le Grand</i>
B 2 24	41.	Maimbourg, Louis	<i>Histoire du pontificat de saint Léon le Grand</i>
B 2 13	62.	Sarpi, Paolo	<i>Histoire du concile de Trente. De Fra Paolo Sarpi, traduite par Mr. Amelot de la Houssaie</i>

B 3 - Duchovní literatura

B 3 88	55.	Pianesse, Carlo Emanuel Filiberto Giacinto de Simiana, Mis de	<i>La Vérité de la religion chrétienne. De l'italien de M. le Marquis de Pianesse</i>
B 3 39	58.	Recupito, Giulio Cesare	<i>La Bonne mort et les moyens de se la procurer pour estre éternellement bien-heureux. Traduit de l'italien du R. P. Jules Cesar Recupito par un religieux de la mesme compagnie</i>
B 3 17	61.	Salò, Alessio Segala de	<i>Le Chemin assure de Paradis</i>

B 4 - Morálka a politika

B 4 132	2.	-	<i>Le Comte Roger, souverain de la Calabre</i>
---------	----	---	--

			<i>ultérieure</i>
B 4 96	3.	-	<i>L'Oracle consulté par les puissances de la terre sur leur destinée où l'on voit ce qui se passe aujourd'hui dans la politique, d'une manière diverssente. Traduit de l'italien</i>
B 4 74	15.	Cardano, Girolamo	<i>La Science du monde ou la sagesse civile de Cardan</i>
B 4 90	22.	Della Casa, Giovanni	<i>Galatée, ou l'art de plaire dans la conversation. De Monsieur de La Case. Traduit d'italien en Français par Monsieur Duhamel</i>
B 4 2	33.	Le Moyne, Pierre	<i>De l'art de régner</i>
B 4 139	42.	Mancini, Hortense	<i>Mémoires de H. L. D. M.</i>
B 4 37	45.	Manzini, Giovanni Battista	<i>Les Harangues ou discours académiques de Jean Baptiste Manzini. Traduits de l'italien par george de Scudéry</i>
B 4 32	48.	Marini, Giovanni Ambrogio	<i>Le Caloandre fidèle. Traduit de l'italien par Monsieur de Scudéry</i>
B 4 68	50.	Mazarin, Jules	<i>Lettres du cardinal Mazarin.</i>
B 4 78	51.	Mazarin, Jules	<i>Lettres du cardinal Mazarin.</i>
B 4 107	54.	Petrarca, Francesco	<i>Le Sage résolu contre l'une et l'autre fortune</i>

B 5 - Milostné příběhy

B 5 98	1.	-	<i>L'Amour en fureur, ou les excès de la jalousie italienne</i>
B 5 44	11.	Bernard, Catherine, Pradon, Nicolas	<i>Frédéric de Sicile.</i>
B 5 109	13.	Boccaccio, Giovanni	<i>La Fiammette amoureuse...Faicte François Italienne, pour utilité de ceux qui désirent apprendre les deux langues.</i>
B 5 119	14.	Brémond, Gabriel de	<i>La Princesse de Monferrat. Nouvelle. Contenant son histoire et les amours du Comte de Saluces.</i>
B 5 113	17.	Cotolendi, Charles	<i>Arlequiniana ou les bons mots</i>
B 5 33	18.	Cotolendi, Charles	<i>Mademoiselle de Tournon</i>

B 5 47	35.	Leti, Gregorio	<i>Les Amours de Charles de Gonzaque, duc de Mantoüe et de Marguerite, comtesse de Rovere. Ecrites en italien par le Sieur Guilio Capocoda, et traduites en françois</i>
B 5 83	43.	Mancini, Marie	<i>Apologie ou les véritables mémoires de Madame Mancini, connétable de Colonna, écrits par elle-même</i>
B 5 124	44.	Mancini, Marie	<i>Les Mémoires de M. L. P. M. M. Colonne, G. connétable du royaume de Naples</i>
B 5 7	57.	Préchac, Jean de	<i>Yolande de Sicile</i>
B 5 64	60.	Rossi, comte de	<i>Le Mercure postillon, de l'un à l'autre monde. Tradiut de l'italien en français par un amateur de la vérité.</i>
B 5 91	56.	Préchac, Jean de	<i>La Noble Vénitienne ou la basette. Histoire galante.</i>

B 6 - Poezie a komedie

B 6 64	16.	Constantini, Angelo	<i>La Vie de Scaramouche</i>
B 6 31	27.	Gherardi, Evaristo	<i>Le Théâtre italien. Tome second. De Gherardi</i>
B 6 31	28.	Gherardi, Evaristo	<i>Le Théâtre italien de Gherardi...</i>
B 6 49	29.	Gherardi, Evaristo	<i>Le Théâtre italien ou le recueil de toutes les comédies et scènes françoises...</i>
B 6 31	30.	Gherardi, Evaristo	<i>Le Théâtre italien de Gherardi.</i>
B 6 85	39.	Lully, Jean-Baptiste	<i>Cadmus et Hermione. Tragédie</i>
B 6 35	49.	Marino, Giambattista	<i>Les Amours de Vénus et d'Adonis. Poème du chevalier Marin</i>
B 6 15	53.	Petrarca, Francesco	<i>Les Oeuvres amoureuses de Pétrarque, italien et françois. Nouvelle traduction par le Sieur Placide</i>
B 6 84	65.	Tasso, Torquato	<i>La Hierusalem délivrée Du Tasse. Godefroy ou la Jérusalem délivrée. Poème héroïque, en vers françois.1671</i>

B 7 – Rozličné

3.2.2 Charakteristika z pohledu žánrových okruhů

3.2.2.1 Naučná a populárně naučná literatura

Dle dobové klasifikace byla jiná literatura než krásná rozčleněna do různých oddílů, jako jsou světské a církevní dějiny, morálka a politika, literatura duchovní, ale dokonce i do oddílu *Milostných příběhů*. Největší počet knih tohoto typu je zastoupen v barokním okruhu B I, věnovaném jiným než církevním dějinám.

Již při letmém pohledu na jazykově francouzská italika zmiňovaného oddílu lze podpořit tvrzení, že se čtenáři 17. století zajímali nejvíce o národní historii, případně dějiny a události spjaté s nejbližšími sousedy. Vše bylo nahlíženo ve vztahu k současnosti a konfrontováno s dobovými událostmi. Také Marie Arnoštko zařadila do své knihovny spisy týkající se náboženských válek, význačných postav nedávné historie i v podobě oblíbených memoárů nebo epistolární literatury.

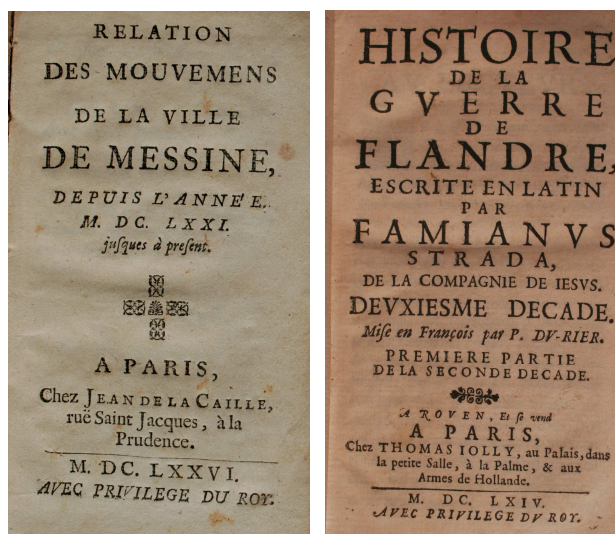
3.2.2.2 Světské dějiny, literatura historická

Historická četba v nejširším slova smyslu patřila na přelomu 17. a 18. století mezi nejžádanější, jak dokládá i procentuální zastoupení titulů eggenberského fondu. Její naučný a nejednou i didaktický charakter poskytoval čtenáři přísun informací, zkušeností a poznatků z nejrůznějších společenskovedních oborů, například geografie, botaniky, ale i etiky, morálky a politiky. Právě oddíl Světských dějin zahrnuje tituly různého charakteru; od knih čistě historických²⁹, jako je *Histoire des guerres civiles de France*, přes různé historickogeografické příručky a cestopisy (*Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant*), až po očitá svědectví v podobě memoárové nebo epistolární literatury. Světské dějiny zahrnovaly i tzv. *histoires*, dobrodružné nebo milostné příběhy, které z dnešního pohledu spadají do krásné literatury.

Specifický okruh představují předmluvy (*préface*) a slova ke čtenáři (*avertissement, au lecteur*) přinášející teoretické poznatky k otázkám metodologie historiografie, sběru materiálu, dále k překladatelským nebo vydavatelským postupům. Nelze opomenout jejich hodnotu, především u titulů krásné literatury, z hlediska literární teorie a komparatistiky. Uváděly na pravou míru skutečný obsah díla, narozdíl od titulu, nebo způsob narace a vedly čtenáře správným směrem.

²⁹ Některé jsou zařazeny do oddílu dějin církevních.

Ve slově ke čtenáři anonymního titulu *Relation des mouvements de la ville de Messine depuis l'année 1671 jusques a present*³⁰, který nám poskytne vhléd do barokní historiografie, se autor vyjadřuje k poslání a povaze historika i ke svým překladatelským a jazykovým možnostem: *Opravdový dějepisec musí mluvit pravdu. Jelikož pravdu nelze poznat než prostřednictvím těch, kteří se nacházejí v dění tvořícím dějiny (...) Není potřeba jen otevřenosti a pravdivosti, ale navíc i znalosti věcí, které předcházely. Zahrnul jsem svědectví o věcech, jichž jsem nebyl svědkem, ale o nichž mne informovaly osoby osvícené, šlechtici a ctnostní muži mající účast na tomto dění, jejichž jména a šlechtetnost znáte. Snažil jsem se o co největší přesnost a zcela odložil jakoukoli zaujatost. Postřehnete to ve výrazech, kterými mluvím o různých osobách. Tento příběh je krátký, ale dosti dlouhý na to, aby uspokojil vaši zvědavost (...) Mohl by být sice podrobnější, ale o nic méně pravdivější. Omluvte, prosím, (příteli čtenáři), že nevládnou toliko jemnostmi jazyka, který není mým mateřským³¹, ačkoli ho vroucně miluji neznaje ještě všechny jeho krásy. A nezapomeňte, že v takto malém příběhu nemůže být řečeno vše, že postačí seznámit se s důležitým a hlavním, abyste poznali pravdu v celé její kráse bez vymělkovaných příkras³².*

Ryze historické knihy reagující a popisující závažné dějinné události se mezi italiky vyskytují jen sporadicky. Jedná se například o čtenou *Histoire da la réunion du royaume de Portugal à la couronne de Castille* **Ieronima Conestaggia (?-1635)**, nesoucí stopy po

³⁰ Katalogové číslo (díle jen K) 5.

³¹ Viz. poznámka u listů kardinála Mazarina.

³² Ze slova ke čtenáři (1676 : I,II), Překlad Nikodemová.

kapajícím vosku a s vepsanými poznámkami při okraji strany, jež je zajímavá z hlediska autorství. Scott (1969:412) tvrdí, že autorem byl Don Joao da Silva (1528-1601), tudíž by se nejednalo podle stanovených kritérií nejednalo o autorské italikum.

*Histoire et le Throne de la Verité, il a rendu ce Throne si beau, qu'il est digne de cette Reine*³³ píše překladatel *Histoire de la guerre de Flandre* jezuity **Famiana Strady (1572-1649)**, spolu s *Histoire des guerres civiles en France* **Enrica Caterina Dàvily (1576-1631)** nejtýpějšími tituly zastupujícími historickou literaturu Světských dějin. *Histoire de la guerre de Flandre* byla velmi čtena. Na jejich stranách si čtenáři potrhávali mnohé pasáže obecného rázu, ale i pasáže týkající se katolického španělského vlivu na Flandry a postavy vévody d'Alby.³⁴ Méně fyzických známek četby nalézáme v *Histoire des guerres civiles en France* padovského dějepisce Dàvily věnující se příčinám občanských válek vedoucích až ke konfliktu hugenotů a katolíků na francouzské půdě. Ačkoli by se mohlo zdát, že by chtěl autor skrze knihu ovlivnit nebo ospravedlnovat činy vladařů, vždyť on sám působil ve službách Kateřiny Medicejské, zůstal na obecné rovině příčin a důsledků. Vzdělaná čtenářka Marie Arnoštková jistě tuto snahu oceňovala, když si podtrhla Stradovu myšlenku: *Ainsi dans les affaires humaines les siecles & les personnes s'en vont, & les causes & les événements renaissent sans cesse, & reviennent toujours les mesmes.*³⁵

Cestopisy, cestovní průvodce

*Každý si vybírá cestu podle svých zájmů: někteří pak mluví o palácích, kostelech a veřejných prostranstvích, jiní poskytují čtenářům plány měst a opevnění, jiní popisují rostlinstvo, minerály (...), nejošemetnější je však popisovat náboženství, mravy a zvyky jednotlivých míst. Správný cestovatel by měl, podle mého názoru, znát odpověď na všechny otázky, které se váží k místům, kde byl. Víím, je to spíše přání, přinejmenším jím mám být člověk renesančního ducha, plný životního elánu a dalších prostředků nezbytných pro cestování (...)*³⁶, píše **Jacob Spon (1647-1685)** původem francouzský lékař³⁷. Jeho několikadílný spis *Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant* je zde zástupcem několika jazykově francouzských italik cestopisného charakteru z oddílu B I.

³³ Preface in Strada (1664 :II)

³⁴ Strada (1664:4,9,16,26,123,124,130,376....). Skvrny od inkoustu na str.180,181.

³⁵ Strada (1664:4)

³⁶ Překlad Nikodemová - z předmluvy knihy.

³⁷ Rodina se přistěhovala do Francie, přesněji do města Lyonu, kolem poloviny 16. století.

Autor tohoto tematického italka, velice vzdělaný v oblasti archeologie, kterou jako první v *Miscellanea erudita antiquitatis*³⁸ definoval, byl protestantského vyznání, z čehož vyplynuly pro něj značné problémy ve vědeckém i osobním životě³⁹. Ačkoli Jacob jevil zájem o studia teologie, rozhodl se studovat ve Štrasburku starou řečtinu a latinu, aby se mohl stát lékařem⁴⁰. Díky příteli Patinovi zde objevil svět numismatiky a byly to právě mince, které byly jedním z impulsů pro jeho studijní archeologické cesty po jižní Evropě a Malé Asii. Jeho cesty byly spletité, měl doprovázet královského antikváře Jeana Vaillanta na cestě do Řecka, ale později strávil několik měsíců v Římě, kde potkal anglického botanika George Whelera, s nímž objevoval krásy Florencie, Bologne, Ferrary, Benátek. Jejich kroky pak směřovaly do Konstantinopole, Alexandrie a přes řecké Athény, italské Benátky a Padovu do Švýcarska. Poznámky ze svých dobrodružných cest vydal Jacob Spon v roce 1678 a sloužily mnohým dalším cestovatelům po několik desetiletí jako užitečná příručka⁴¹. Českokrumlovský čtenář se tak mohl seznámit v několikasvazkovém díle s mnoha významnými městy, památkami a především s kuriozitami a popisy zajímavých sbírek.

Majitelka knihy Marie Arnoštka z Eggenberku první díl signovala⁴² na předním předešlé *Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grece, et du Levant*. Další stopy čtenářského zájmu se objevují v dedikačním listu reverendu de La Chaizovi⁴³, kde autor zdůrazňuje, že ještě před svým návratem do Francie považuje za nezbytné věnovat své poznámky osvícené osobě, tj. zaštitit se významnou a důvěryhodnou osobou, kterou pro něj představuje. Ve světle vzpomínky na jejich dlouholeté přátelství autor připomíná reverendovi jeho zájem o staré věci a antiku a líčí s velkým nadšením krásu a majestátnost starých dob, antických soch, medailí a mincí v porovnání se současnou povahou obyvatel zemí, jež navštívil.

Obrovské autorovo nadšení pro nejrůznější zajímavosti sdíleli zřejmě i českokrumlovští čtenáři. Četné stopy po kapajícím vosku se objevují například stranách věnovaných mumiím a egyptským idolům, podle Spona hodných sbírek samotného krále. Úmyslně označené pasáže v prvním dílu popisujícím cestu z Francie do Itálie se týkají převážně postřehů z muzeí a

³⁸ Latinsky psaná kniha Jakoba Spona *Miscellanea erudita antiquitatis in quibus marmora, statuae, musiu, toremumata, gemmae, numismata... huiusque inedita referuntur ac illustrantur* (1685), viz. http://openlibrary.org/b/OL16376481M/Miscellanea_erudita_antiquitatis

³⁹ Kvůli svému vyznání nemohl uskutečnit svá studia medicíny na pařížské univerzitě, neboť mu tehdy ještě nebylo 22 let a především nebyl katolíkem. Lékařem se stal po studiích v Montpellieru díky věhlasu svého otce Charlese. Na sklonku svého krátkého života odešel z náboženských důvodů do švýcarského Curychu, kde zemřel zcela bez prostředků na tuberkulózu.

⁴⁰ Jeho otcem byl Charles Spon, uznávaný lékař, který se zajímal o antiku, mimo jiné také uspořádal spisy z Cardanovy pozůstalosti.

⁴¹ *Chateaubriand se servit lors de son voyage vers Jérusalem*. In http://fr.wikipedia.org/wiki/Jacob_Spon

⁴² Marie Ernestine princesse d'Éggenberg

⁴³ François d'Aix, pán de La Chaise (1624-1709) byl zpovědníkem krále Ludvíka XIV. Více http://fr.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_d%27Aix_de_La_Chaise

kabinetů kuriozit, například jsou zatržena místa, kde autor popisuje sám sebe jako člověka *de l'air de Province & de la poussiere du Cabinet* (1678: 4, Epitre), výčet nejvýznamnějších benátských sbírek medailí a mincí (1678:74) a popis hrobu Nostradama (1678:26,27). Čtenář si označil i zajímavý příměr toho, jak se má chovat správný obdivovatel a cestovatel ve spleti velkého množství úchvatných pamětihodností a nástrah Říma⁴⁴.

Více objektivně a se snahou o větší nadhled přistupovali jiní autoři zastoupení v eggenberském fondu k tématu Itálie, Jean-Baptiste de Rocolles, Claude Jordan a Alexandre Toussaint de Limojon. Naučného charakteru je *Abrégé méthodique de l'histoire de la république de Venise*⁴⁵ francouzského historika **Jean Baptisty de Rocolles (1620 – 1696)**⁴⁶, zeměpisně historický spis o Benátkách. Jako mnozí „dějepisci“ 17. století psal sice na základě historických pramenů, ale s notnou dávkou fantazie. Jeho život byl plný proměn, hledání a přetvářky. Zájem o historii v něj probudilo studium v klauzuře. Život v benediktinském duchu se mu ale nezdál být dosti zajímavý, po mnohých cestách se usadil v Německu⁴⁷, přestoupil k protestantské víře a oženil se. Na sklonku života se ale vrátil zpět do Francie i ke své katolické víře. Není tedy divu, že jeho se jeho díla ocitla na Indexu⁴⁸. Kniha na pomezí cestopisné a historické literatury nezůstala u Eggenberků na okraji zájmu, když si do ní

⁴⁴ Sucer le miel & la rosée comme les abeilles, & non pas le venin comme les araignées. Ceux qui trouvent qu'il se fait tant de mal à Rome ont eu part assurément à celui qui s'y commet, & l'on n'apprend ordinairement le vice qu'en le commettant. (1678:47)

⁴⁵ K 59.

⁴⁶ http://de.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_de_Rocolles, jiné zdroje uvádějí narození kolem roku 1630.

⁴⁷ Začal sepisovat historii Hohenzollernů, ačkoli neuměl německy a nemohl dobře čerpat z pramenů.

⁴⁸ Například *Histoire véritable du calvinisme* reagovala na spis Maimbourga, dále Zizka, le redoutable aveugle, capitaine-général des Bohémiens évangélique.

vepsali několik rukopisných poznámek u oddílu o námořních oddílech putujících do Svaté země při první křížové výpravě (1673:12).

Za naučnou, avšak zeměpisnou příručku i cestovního průvodce po Itálii je možné považovat třetí díl knihy **Clauda Jordana (1659-1746)**, představující a popisující tuto zemi a ostrovy Sicílii a Korsiku z pohledu zeměpisného, politického i kulturního, obohacený o přehledné mapy, dle titulu knihy pro lepší pohodlí budoucích cestovatelů a návštěvníků evropských zemí. I charakter přemluvy je zde odlišný. V předmluvě k prvnímu dílu celkem osmisvazkového díla *Voyages historiques de l'Europe*⁴⁹ hovoří Jordan o svých prioritách při psaní. Nechce být považován za neomaleného nebo nevzdělaného, když za každou cenu nepoužívá těch nejvybranějších výrazů, avšak z jiných pohnutek než Spon. Doslova píše: *Ce dui fait la delicatesses d'une chose, n'en est pas toujours le plus utile*⁵⁰.

Po obsáhlém a zajímavém etymologickém pátrání po původu slova Itálie přechází k obecné charakteristice země, od přesného geografického umístění celé Itálie s krásným příměrem užívaným až do dnešních dob: *Elle a la forme d'une botte, dui semble Conner un coup de pied à la Sicile, pour la pousser en Afrique*⁵¹, přes nejruznější popisy krajiny ke zvykům⁵² a typickým italským vlastnostem, jako jsou žárlivost, nedostání svých slibů nebo pomstychtivost, jež je podle autorových slov mezi Italy dědičná. Neobrací se směrem k minulosti, ale chce podávat aktuální informace, o čemž svědčí i část předmluvy: *Když mělo být mé Dílo vydáno, zastihla mne v Paříži smutná novina, že téměř celá Sicílie byla zasažena zemětřesením. Nemohl jsem ale již oddálit vydavatelovu práci, byl bych býval více rozvinul konec Kapitoly XIII. (...) o všechny změny zapříčiněné touto příšernou událostí*⁵³. Kniha tak nabyla pro českokrumlovského čtenáře jiných kvalit než kniha Sponova, ačkoli je nutné poznamenat, že objektivnější styl bez vzletných příměrů nebyl podnětem pro znatelný čtenářský zájem, jak je tomu u spisu *Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant*⁵⁴.

Co se týče znalostí a zájmu o kulturní dědictví asijských zemí (orientálních zemí), Itálie měla v 17. století jedno z výsadních postavení mezi evropskými zeměmi díky četným

⁴⁹ K 32.

⁵⁰ Citováno z internetového zdroje pozdějšího, avšak obdobného vydání z roku 1704 <http://grandtour.bncf.firenze.sbn.it:9080/nazionale/indici/libri-di-viaggio/CFIE019609>

⁵¹ Zdroj viz výše, (1704: 2)

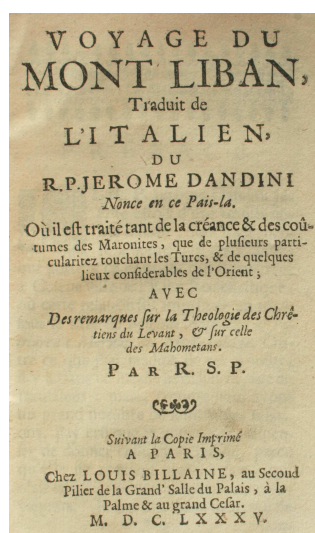
⁵² Seznamuje také s cestovatelskými postřehy jako jsou různé přístroje a mechanismy sloužící například k přemísťování urozených šlechticů z jednoho pokoje do druhého a samozřejmě barvitě popisuje opevnění a hradby italských měst.

⁵³ Zdroj viz. výše. Z autorovy předmluvy ke 3. dílu, překlad Nikodemová.

⁵⁴ Obdobně tomu bylo i u knihy *La Vie et aventures du seigneur Rozeli, qui contient l'histoire de sa naissance, de son esclavage, de son état monastique, de sa prison dans l'Inquisition, et des différentes figures qu'il a faites, tant en Italie, qu'en France et en Hollande*, spadající spíše než do literatury cestopisné naučné do dobrodružné, krásné literatury. Viz. K 52.

sbírkám orientálních manuskriptů, mnohé se šířilo po celé Evropě prostřednictvím italských tisků a samozřejmě nelze pominout horlivou misijní činnost Vatikánu⁵⁵.

V celém eggenberském fondu se i proto vyskytuje poměrně značné množství knih, čerpajících z misionářských či diplomatických cest do nejrůznějších exotických zemí: Izraele, Etiopie, Mongolska aj.⁵⁶, které mohou být chápány podle jejich charakteru jako prosté cestopisy či pojednání o kulturních a náboženských odlišnostech nebo podobnostech. V širších souvislostech byly podobné texty a jejich předmluvy prostorem pro zamyšlení nad pojetím víry, latinských ritů a chápáním fungování světa. Návrat a studium kořenů křesťanské víry, snaha najít pravou čistou podobu víry podněcovala mnohé teology a vzdělance, aby se obrátili zpět do historie, zpět ke kořenům a prostřednictvím cest a studia poodhalili i něco ze své současnosti a budoucnosti. Po tridentském koncilu se katoličtí teologové snažili přesvědčit okolní svět, že nastolili ten správný, absolutně pravý stav věcí, ale jak dokládá i toto francouzské vydání, francouzské kulturní prostředí s tím zcela nesouhlasilo.

Ve světle náboženských disputací mnohých protestantských učenců a orientalistů poukazovali mnozí teologové na chápání víry u křesťanských společenství žijících v Asii nebo Africe, aby podepřeli svá tvrzení ve sporných otázkách eucharistie, svátostí a víry jako takové. Proto byla také přeložena kniha *Voyage du mont Liban* (1685) **Girolama Dandiniho**, která se zabývá otázkou pravé víry. Součástí francouzského vydání je ale i zajímavá předmluva překladatele.

⁵⁵ Ve Vatikánu byla také zřízena instituce pro vzdělání

⁵⁶ *Substance d'une lettre écrite par un officier du grand vizir à un pacha, touchant l'expédition de Monsr. Du Quesne à Chio, et la négociation de Monsr. De Guilleragues avec la Porte.* Viz. K 6.

Francouzský „Oratorien“ P. Richard Simone⁵⁷ překládal z italské verze *Missione apostolica al Patriarca e Maroniti del Monte Libano et Pellegrinazione a Gerusalemme di P. Jer. Dandini* (Cesena, 1656)⁵⁸. Jeho tvrzení, že prostudoval navíc i problematiku maronitů z přímých zdrojů, je dokladem práce tehdejších vědců a překladatelů s prameny. Čerpal samozřejmě z prací soudobých orientalistů a ne z přímých zdrojů⁵⁹. Avšak jeho zájem o proniknutí do tématu, kterého se bude budoucí překlad týkat, nebyl povrchní. Posloužil i k věcnému a zasvěcenému komentáři v obsáhlejší předmluvě, z níž se dozvídáme něco málo o životě autora i o okolnostech jeho misijní cesty. Simone se ale nespokojuje s pouhým překladem, ale vyjadřuje svůj názor na věc a originál upravuje dle svého a dobového vkusu. *Jerome Dandini byl jezuita, pocházel z urozené italské rodiny, dodnes žijící v papežském státě v Casene. Tato kniha tam také byla v roce 1656 vytištěna Missione Apostolica al Patriarca e Maroniti del Monte Libano. Přeložil jsem také jeho cestu do Jeruzaléma, ale dávám veřejnosti tuto, která ještě doposud nebyla vydána (...) Jeho styl je však nedbalý, někdy plný (...) zbytečných přívlastků a nadsázky. Proto jsem přeložil smysl, ne přesná slova, také jsem něco rozdělil do více kapitol. Nicméně autor má pronikavého ducha, dobrý úsudek a velké zkušenosti. Byl první, kdo učil v Paříži Aristotelovu filozofii a pořídil k němu komentáře, napsal také vynikající dílo (studoval Otce, morálku...) Ethica Sacra, tudíž si papež nemohl vybrat lepšího a schopnějšího člověka k jednání s maronity...*

Dandini nebyl prvním misionářem v Libanonu. Následoval misi dvou nechvalně proslulých jezuitů⁶⁰. Vydal se s požehnáním papeže Klementa VIII. k maronitům, vyzbrojen nejrůznějšími relikviemi a amulety, nalodil se v Benátkách, po nejrůznějších peripetiích, kdy mu bylo podle jeho vzpomínek usilováno o život, si musel změnit jméno a převléci se za poutníka. Na Krétě byl sice okouzlen místními obydlími s přepychovým vybavením, ale jako nesnášenlivý katolík neopomněl brojit proti řeckému ritu, který z hloubi duše nesnášel. Dále pokračoval přes Kypr, kde se poprvé setkal tváří v tvář prvnímu muslimovi, popsal náboženské zvyky islámu, modlitby a například i arabské koně. Jako správný poutník samozřejmě neopomněl před návratem do rodné Itálie navštívit město Jeruzalém.

Francouzská předmluva dodala textu další dimenzi. Nutí čtenáře k zamyšlení nad názory jezuitského misionáře. Simone se staví v některých otázkách proti Dandiniho radikálním soudům, když například, narozdíl od autora, zastává názor, že maronité „*nejsou*

⁵⁷ Byla nejen přeložena, ale i zkrácena.

⁵⁸ <http://assr.revues.org/index15123.html>

⁵⁹ Sama znalost cizích orientálních jazyků, vyjma řečtiny a hebrejštiny, je u tohoto autora sporná.

⁶⁰ První misionáři v oblasti hory Liban byli, téměř o dvacet let dříve, dva jezuité Thomas Raggio a Jean- Baptiste Eliano.

kacíři jen proto, že věci nevysvětlují našimi způsoby a nestudovali teologii na našich školách.“

Memoáry, životopisy a žánr epistolární

Vedle cestopisné literatury a nejrůznějších zeměpisně historických kompendií týkajících se Itálie a Sicílie se v několika oddílech počínaje i Světskými dějinami objevuje i oblíbený žánr – memoáry a s nimi související žánr epistolární. Prostřednictvím knih tohoto charakteru se čtenářka seznamovala nejen se životními osudy a myšlenkami významných nebo zajímavých osobností, ale i s nejrůznějšími politickými, kulturními, náboženskými či obecně lidskými událostmi a životními mezníky.⁶¹ Nelze jednoznačně říci, podle jakých kritérií byly tříděny, snad podle obsahu a tématu. Některé dopisy a memoáry jsou zařazeny do oddílu Světských dějin (*Les Lettres du cardinal Bentivoglio*), ačkoli jsou psány církevními hodnostáři, jiné do Morálky a politiky (*Les Lettres du cardinal Mazarin*, memoáry Hortensie Manciniové *Mémoires de H. L. D. M.*), jiné jsou naopak v oddílu Milostných příběhů (*Les Mémoires de M. L. P. M. M. Colonne, G. connétable du royaume de Naples*) nebo Církevních dějin (Hermant, Godefroi: *La Vie de S. Ambroise. Divisée en douze livres*). Pozastavíme se u některých z nich.

Dvojjazyčná italsko-francouzská korespondence **Guida Bentivoglia d’Aragona (4.10.1577-7.9.1644)**⁶² *Les Lettres du cardinal Bentivoglio sur diverse matieres de Politique*⁶³ pojednávající převážně o politických a v souvislosti s tím i o náboženských otázkách patří mezi několik dvojjazyčných italik, v nichž je možné paralelně sledovat oba románské jazyky⁶⁴. Listy kardinála Bentivoglia, jednoho z blízkých důvěrníků papeže Pavla V., nizozemského nuncia, osoby pověřené kardinálem Mazarinem a francouzským králem pro francouzské záležitosti ve Vatikánu a jednoho z aktérů procesu s Galileem, nenesou sice v textu výraznější fyzické známky pravidelného čtenářského zájmu, ale vzhledem k dalším prokazatelně čteným dvojjazyčným italikům mají význam dokumentární i jazykový.

⁶¹ Se zájmem o životní osudy známých osobností ale také souvisel vznik posměšných a satirických textů (Sandras, Arconati Lamberti), obsahujících často dobové narážky na konkrétní situace nebo osoby. Novelista a autor pamfletů **Gatien de Courtilz de Sandras (1644–1712)**, dychtící po senzacích, psal pseudohistorická díla pod seriózně vyhlížejícími názvy. Také v předmluvách se snažil dodat svým knihám na autenticitě, když například tvrdil, že našel jakýsi rukopis po smrti významné, nedávno zemřelé osoby. Francouzsky napsaný, ale označovaný jako překlad z italštiny, *L’Alcoran de Louis XIV. ou Le testamnet politique du cardinal Jules Mazarin* je fiktivním rozhovorem Innocence XI. a kardinála Mazarina, kteří se sejdou v pekle. Mazarin je kladen za vinu, že krále Ludvíka XIV. vychovával podle Machiavelliho zásad a zapříčinil tím vznik veškerého zla 17. století.

⁶² Italský kardinál. Narodil se ve Ferraře, zemřel v Římě. http://it.wikipedia.org/wiki/Guido_Bentivoglio

⁶³ Viz. K 10

⁶⁴ Na základě dalších z nich je možné předpokládat, že se četlo více v italské než francouzské části

Můžeme-li se opřít o překladatelova slova, kardinál Bentivoglio byl obratným řečníkem, politikem, ale i mistrem pera. Ve slově ke čtenáři proto Veneroni oceňuje autorův vytříbený styl a vyjadřuje se ke svému překladatelskému postupu, když říká, že *se snažil držet co nejvíce autorovým výrazům a stylu jeho vyjadřování*⁶⁵.

Fond obsahuje i tematické epistolární italikum kardinála Mazarina. Giulio Mazarini, známý pod francouzským jménem **Jules Raimondo Mazarin (1602-1661)**, nejprve vatikánský nuncius ve Francii, se proslavil jakožto první ministr Francie po dobu regentské vlády Anny Rakouské za nezletilého Ludvíka XIV. Tento ve své době nejvlivnější muž francouzského dvora a majitel rozsáhlé knihovny, již zpřístupnil veřejnosti⁶⁶, měl nemalý vliv na královnu Annu a jejím prostřednictvím i na budoucího krále, ke kterému měl vřelý, až otcovský vztah⁶⁷, což dokazuje jejich korespondence.

Vydavatel se nyní musel vyrovnat s jiným problémem než překladatel Veneroni. Vyslovuje se k otázce správného a přiměřeného vyjadřování v případě autora, který nepíše svým mateřským jazykem, když v předmluvě k prvnímu dílu píše: *Nepíši tuto předmluvu, abych oslavoval tyto dopisy, vždyť samo jméno autora jej doporučuje, ale proto abych objasnil jejich obsah a důvod, proč je dávám čtenářům. Nejsou nikterak upravovány, je zachován jejich styl, přirozenost podle originálu (...)* Pokud je tomu jinak, chyba se mohla vloupat při opisování nebo od kardinála samého, ačkoli nejednou kontroloval svou francouzštinu (...) Nic podstatného není vynecháno a pokud narazíte na něco, co by mohlo být

⁶⁵ Bentivoglio (1692, Avis au lecteur), překlad Nikodemová.

⁶⁶ Více http://cs.wikipedia.org/wiki/Jules_Mazarin

⁶⁷ Existuje množství dohadů ohledně vztahů mezi Mazarinem, Annou a Ludvíkem, včetně teorií o nejrůznějších příbuzenských vztazích. Více In Levi (2007)

čtenáři nejasné, na okraji je to objasněno⁶⁸. Zřejmě jako reakci na dobovou stylovou čistotu a módní preference pak ve druhém díle píše: *Když jsem před dvěma a půl lety otiskl první část těchto dopisů (...), byl jsem upozorněn panem (...), že to není ani třetina. Nabídl mi, že mi nechá opsat zbylé dopisy a po jejich zaslání je tedy otiskujeme v tomto svazku (...)* Sdělil mi také, že kardinál ve skutečnosti psal hůře, že některé pasáže bylo velmi obtížné rozluštit. Nevěří, že by dnešní čtenáři raději četli původní tvrdý a nezušlechtěný styl kardinálův než jeho myšlenky interpretované a zprostředkované. Jestli se nemýlíme, génius člověka se nejlépe pozná v jeho vlastních myšlenkách než v tom, co by o něm mohl říci někdo jiný. Rozhodl jsem se proto dle svého vlastního uvážení vytisknout vše tak, jak jsem obdržel a vy to zde naleznete bez jakýchkoli změn.

Mazarinovy dopisy byly velmi ještě na přelomu 17. a 18. století oblíbené. Poukazuje na to signace pod impremem „W“ u druhého závěrečného dílu kardinálových listů, ale i zaujetí pro osudy žen rodu Mancini, neteře kardinálovy, jejichž memoáry patřily v eggenberské knihovně mezi nejčtenější jazykově francouzská biografická nebo autobiografická italika. Čtenář přehnul růžek listu, aby si tak založil list týkající se královy svatby a španělských záležitostí⁶⁹. Třidvacátý dopis adresoval Mazarin mladému Ludvíkovi XIV. Kardinál rozmlouvá králi vášeň ke své neteři Marii Manciniové, stejně jako zamýšlený sňatek s ní.⁷⁰ Právě v prvním díle byl otištěn dopis králi: *Forte lettre du Cardinal contre la passion du roi, auquel il dit tout ce qui se peut imaginer pour l'en dissuader. Des iniciations de sa niece, sa conduite, ses desseins. Assiduite du Roi a lui écrire, la passion qu'il a pour elle. Le peu d'affection de celle-ci pour le Cardinal. Palintes de cardinal (...) raisons contre le mariage du prince avec sa niece*⁷¹. Vydavatel k němu říká: *Co se týká obsahu dopisů, litujeme, že jich není více (...)* Odhalují nám hloubku kardinálova génia a jeho styl jednání v nejrůznějších záležitostech. Věci, které podnikl, aby přijel Dom Louis de Haro, jsou velmi zajímavé. Podle mého názoru jsou ale nejzajímavější dopisy králi, svědčící o pozdější svatbě neteře kardinálovy s konstáblem Colonnou. Především 23. dopis mi připadá obdivuhodný. Nikdy jsem nevěřil, že je kardinál tak čestný v této záležitosti. Musím zmínit jeho velkodušnost, obratnost v jednání a sílu v překonání všech obtíží, kterým jistě musel čelit⁷². Nejatraktivnější

⁶⁸ Mazarin (1693: předmluva, 1.díl), překlad Nikodemová.

⁶⁹ Založena str.81,82 – na začátku dopisu panu le Tellierovi: o svatbě krále a o španělských záležitostech.

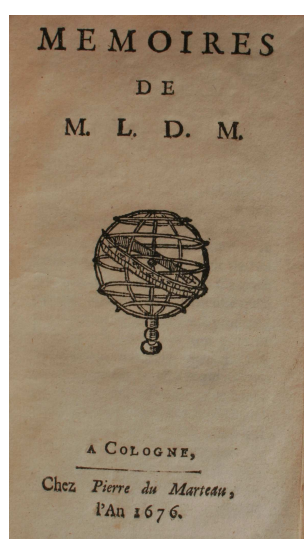
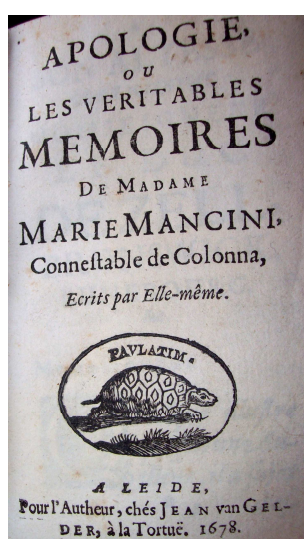
⁷⁰ Část titulu dopisu: *Au roi: forte lettre du Cardilan contre la passion du roi, auquel il dit tout ce qui se peut imaginer pour l'en dissuader. Des iniciations de sa niece, sa conduite, ses desseins. Assiduite du Roi a lui écrire, la passion qu'il a pour elle...*

⁷¹ Název částečně upraven.

⁷² Viz. pozn. 49

část Mazarinových vzpomínek, nejen podle vydavatelovy předmluvy, list adresovaný králi zůstal bez viditelných stop, ale dvě další, jak již bylo řečeno výše, velmi čtená italika eggenberského fondu, s ním korespondují.

O zájmu Eggenberků o memoárovou literaturu slavných nebo zajímavých žen svědčí několik titulů jazykově francouzských italik. Paměti sester Manciniových, neteří kardinála Mazarina, jsou jedny z prvních příkladů francouzské ženské memoárové literatury sepsané vlastní rukou pisatelek, tj. v ich formě. Na aktuálnosti a čtenářské oblíbenosti přispěl i fakt, že byly vydány ještě za života obou žen, v jednom případě i pod plným jménem pisatelky. Marie Manciniová, první láska Ludvíka XIV., se musela podobně jako její sestra Hortensie, provdat za mocného a nemilovaného muže. **Hortensie Manciniová (1646–1699) *Mémoires de H. L. D. M***⁷³. nešťastná v manželství si zvolila život bez stálého zázemí, na cestách. Pro obě bylo sepsání příležitostí k ospravedlnění své volby na osobní svobodu a nezávislost.

Čtenářka Marie Arnoštka zřejmě mnohokrát pozorně prolistovala dva životopisné tituly starší ze sester Manciniových **Marie Manciniové (1639–1715) *Apologie ou les véritables mémoires de Madame Mancini, connétable de Colonna, écrits par elle-même*** a více čtené *Les Mémoires de M. L. P. M. M. Colonne, G. connétable du royaume de Naples*⁷⁴. Plačtivý tón Marie líčící své mládí a dospívání dojmá i dnešního čtenáře, když popisuje, jak byla nemilována svou matkou, která ji neshledala krásnou, a proto ji chtěla poslat navždy do kláštera. Ujal se jí kardinál Mazarin, díky němuž se seznámila s francouzským dvorem. Mladý Ludvík XIV. se do duchaplné a vzdělané Marie vášnivě zamiloval, poté co prý tak

⁷³ K 42.

⁷⁴ K 43,44.

mnoho plakala, když se dozvěděla, že je Ludvík nemocen a mohl by snad i zemřít. Jak již bylo výše řečeno, sňatek rozmlouval králi i Mazarin a Marie se později nešťastně provdala za nevěrného a krutého Lorenza Onofria Collonu.

Další životopisy krumlovského eggenberského fondu jsou již pojaty jako biografie. Nemají tudíž tak vysokou dávku autenticity, ale pro čtenáře byly především díky svým slovům ke čtenářům nebo předmluvám neméně přitažlivé.

Velmi čtený, pro rod Marie Arnošky zajímavý titul, představuje výpravná biografie o arcivévodovi Leopoldu Vilému Habsburském (1614-1662) *Le Prince dévot et guerrier ou les vertus héroïques de Léopold Guillaume, archiduc d'Autriche*⁷⁵. Italský jezuita, latinsky píšící **Nicolo Avancini (1611-1686)**, působící v Rakousku jako profesor, řádový provinciál českých zemích, který napsal velké množství divadelních her pro vzdělávací účely⁷⁶, sepsal velice vytříbeným jazykem třídílný Leopoldův životopis. Kniha byla oblíbena pro svůj obsah, propracovanou výstavbu⁷⁷ i kvůli kvalitním hlubotiskům poskytujícím eggenberskému čtenáři přímou účast například na pohřebním obřadu císaře.

Biografie *La Vie de Cesar Borgia*⁷⁸ **Tommasiho Tommasa (1608-1658)**⁷⁹ signovaná vlastnickým přípisem *Marie Ernestine Pss D' Eggenberg* nese také fyzické

⁷⁵ K 9. Arcivévoda Léopold Vilém Habsburský byl účastníkem třicetileté války, biskupem štrasburským, guvernérem španělské části Holandska, obdivovatelem módních vlámských zátiší a benátské školy a mecenášem umění.

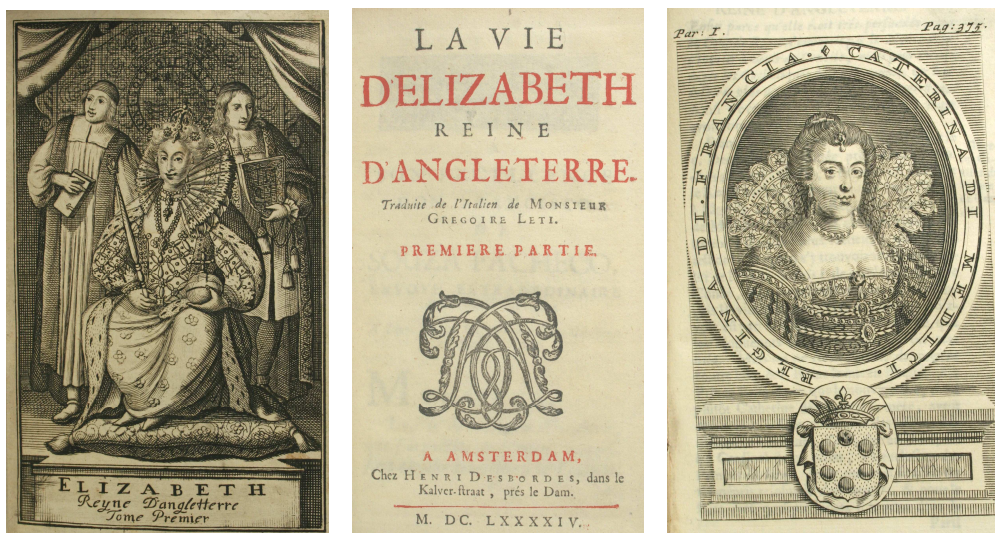
⁷⁶ Některé se hrály i na dvoře císaře. Psal i náboženské texty, nejznámější je jeho asketika *Vita et doctrina Jesu Christi* (1750).

⁷⁷ Neobsahuje viditelné doklady čtenářského zájmu, ale byla čtena.

⁷⁸ K65.

známky četby. Podtržení jedné z autorových myšlenek: *L'on ne songe qu'a ce que l'on est, qu'a ce que l'on pretend estre, & non pas ce que l'on a este*⁸⁰, nás nepřivádí ani tak k zájmu o údaje o Cesaru Borgiovi, jako spíše o zájem o myšlenky nebo zajímavé obraty.

Pro vzdělanou čtenářku 17.století byly jistě v mnohém inspirativní a poučné i životopisy dvou evropských panovnic. Ačkoli se jedná o dva odlišné texty, co se týče autorské zaujatosti a přístupu k biografickému materiálu, obě knihy byly čteny.

Již nelichotivý podtitul „*Declarant tous les moyens qu'elle atenus pour usurper le gouvernement du Royaume de France et ruiner l'estat d iceluy*“ knihy *Discours merveilleux de la vie, actions & deportemens de la Reine Catherine de Medicis, mère de François II, Charles IX, Henry III, rois de France*⁸¹ **Henriho Estienna (1528,1531-1598)**⁸² předesílá břitkou kritiku francouzské královny italského původu Kateřiny Medicejské (1519-1589) a vydavatel v úvodu neskryvá před čtenářem své antipatie k mocné ženě angažované při tzv. Bartolomějské noci, završující náboženské nepokoje ve Francii, když říká: *Cette femme est un exemplaire de tyrannie en ses deportemens publics, et de toutes sortes de vices en ses plus privez. J'ay craint de fouiller aucunement mes mains et me faire mal au coeur, en remuant*

⁷⁹ Podle Catalogo del Polo Bolognese del Servizio Bibliotecario Nazionale, <http://sol.cib.unibo.it:8080/SebinaOpac/Opac?action=search&thAutEnteDesc=Tomasi%2C+Tommaso+%3C1608-1658%3E&startat=0>

⁸⁰ Tommasi (1671:19), také je ohnut růžek strany 16.

⁸¹ K 23. Na straně 11 (o Leonovi X.) tužkou zaškrtnuto: *Il faut sembler homme de bien et cependant ne valoir rien.*

⁸² Známý pod jmény Henricus Stephanus, Henry Stephens byl pařížským vydavatelem, v mládí cestoval po Itálii, Anglii a Holandsku. Svůj zájem o staré jazyky zúročil v mnoha vydáních antických spisů, překladu bible i katechismu podle Kalvína, vydal spis *Réponse aux censeur et théologiens de Paris* (1551). Dbal o vytříbený jazyk.

une matiere toute vilaine et puante...comme si par ses coup de baguette et bruvages enforcelez elle nous avoit changés en bestes brutes et arraché l'humanité...l'apetit de vengeance ne me'a point fait entrer en ce discours, et ce seroit une pauvre vengeance pour tant de maux qu'elle nous a fait.

Marie Arnoštka, podobně jako mnozí další čtenáři, zahrnula také do své knihovny plodného autora historických a satirických knih Gregoria Letiho. Nenechavý **Gregorio Leti (1630-1701)**⁸³ byl pro svůj břitký postřeh a knihy o papežství záhy zařazen mezi autory *libri prohibiti*. Nejprve u dvora Ludvíka XIV. coby katolík, později v Anglii coby protestant, se stal dvorním dějepiscem anglického krále Charlese II. Anglického, ale po vydání satirického *Il Teatro Britannico* byl donucen přesunout se do Amsterdamu, kde o dva roky později umírá. Narodil se v Estienu, snažil se v úvodních částech snad vůbec prvního životopisu Alžběty I. (1533-1603)⁸⁴ *La Vie d'Elizabeth, reine d'Angleterre*⁸⁵ navodit u čtenáře dojem objektivního pohledu na život anglické panovnice a pravdivosti veškerých událostí, jež popisuje: *Je tomu už více než 30 let, co jsem se rozhodl napsat příběh královny Alžběty, a nyní ho předkládám veřejnosti. Když jsem býval mladý, nebylo ani jednoho dne, kdy bych nepracoval. Když jsem napsal o papeži Sixtovi V., vzpomněl jsem si, že papeže tato královna velice zajímala a že některé jeho maximy se týkají její politiky....Její věhlas jí přirkl přídomek Phenix de son siecle, a tak jsem o ní začal psát. Shromáždil jsem nejrůznější práce o životě, vládě, a protože jsem se pohyboval ve společnosti mnoha anglických pánů, mezi kterými byli....., využil jsem i jejich znalostí. Musím ale přiznat, že jsem se dozvídal věci, které si odporovaly a ztrácel jsem víru, že svou práci dokončím..... Protestanti z ní dělali anděla, katolíci d'ábla..., znechucen jsem odložil rozepsanou knihu. Za nějaký čas jsem se vydal do Anglie a Mylord Anglesey mne velmi zasvětil do historie královny, Cromwela a zprostředkoval mi ty nejúžasnější věci...*⁸⁶ Dvojdílný životopis nese známky četby, v prvním díle s vlastnickým přípisem si čtenář založil ohnutím růžku stranu 234, kde Leti popisuje proces s Marií Stuartovnou⁸⁷, a ve druhém stranu 397, na níž Henry IV. žádá královnu o pomoc. Ačkoli věcný rejstřík nebyl zcela rozřezán, čtenáři si v knize i podtrhli jednu z pasáží

⁸³ Psal pod pseudonymy abbé Gualdi nebo Gualdus. V eggenberském fondu je taktéž jeho historická práce *Abrégé de l'histoire de la maison sérénissime et électorale de Brandebourg*.

⁸⁴ http://cs.wikipedia.org/wiki/Al%C5%BEb%C4%9Bta_I.

⁸⁵ KČ 37. Leti je nejen autorem knihy, ale i jejím překladatelem do francouzštiny.

⁸⁶ Překlad Nikodemová (1694: předmluva), založen je v této souvislosti i dopis od Nicolai Ormaneto a Priuli.

⁸⁷ La reine qui étoit entrée dans le gouvernement avec une passion aveugle contre la réformation, sans faire reflexion a ce qui en pourroit arriver, ne gardoit aucune formalité, dans les procez qu'on faisoit aux accusez. Tous le catholiques étoient absous quelque chargez qu'ils fussent de crimes, & les protestans toujours condamnés quelque innocens qu'il fussent. Entre les eveques qui furent l'objet de la persecution de Maire, celui de Londres, Nicolas Ridley, fut un des principaux. Také založen dopis od Nicolaia Ormaneta Priuliovi.

o náboženských nepokojích: *les Huguenots sont en colere, & ils en ont raison, il faut les contenter por les rapaiser.*

Další životopisy eggenberské knihovny představují biografie některých světců nebo zástupců stolce svatého Petra, tj. papežů, Hermantova *La Vie de S. Ambroise*, Maimbourgovy *Histoire du pontificat de saint Grégoire Le Grand* a *Histoire du pontificat de saint Léon le Grand* byly zařazeny do oddílu Církevních dějin.

Kniha *Histoire du pontificat de saint Grégoire Le Grand* jezuity **Louise Maimbourga (1610-1686)** měla čtenáře seznámit s životem Řehoře Velikého, ale i poskytnout vhodný příklad k následování v době hledání „správné“ a pravé víry. Řehoř I. Veliký (590-604) *si navlékl kutnu a zasvětil svůj život službě Pánu*⁸⁸. Řím se v té době potýkal s mnoha pohromami, nájezdy nepřátelských kmenů, ničivými povodněmi a morovou epidemií, mezi jejichž oběťmi byl i samotný papež. Řehoř byl vybrán za nového papeže, ale podle legendy ale nechtěl přijmout papežský úřad natolik, že se ukrýval v lesích, ale jeho úkryt byl prozrazen holubicí, Duchem Svatým⁸⁹. Podobně jako v době nástupu Řehoře na stolec svatého Petra, kdy ze slavného Říma jen ruina, i nyní, v 17. století, byl Vatikán „obklíčen“. Nejednalo se ani tak o pohanské Langobardy, přírodní katastrofy a mor, jako o

⁸⁸ Řehoř z Tours In Rendina (2005, 117)

⁸⁹ Narodil se kolem roku 540 ve významné římské rodině Anici, proto mu bylo určeno věnovat se politické kariéře. Řehoře ale vysoká funkce římského prefekta nenaplňovala a tehdy zřejmě k velkému údivu rodiny vstoupil k benediktinům, chudé řeholi. K jeho životu se váže i legenda o vzniku označení Andělský hrad: V morem postiženém Římě Řehoř uspořádal několikadenní procesí, jak píše dobové kroniky: „Nadpřirozené zjevení znenadání nákazu ukončilo. Zatímco Řehoř v čele procesí přecházel most, jenž vede ke sv. Petru, spatřil lid, jak se nad Hadriánovou mohutnou stavbou objevil ve vzduchu archanděl Michael, který před užaslyma očima věřících zastrčil do pochvy svůj ohnivý meč, aby tak oznámil, že morová rána skončila.“ Gregorovius in Rendina (2005:119)

boje na poli svobodného smýšlení v otázkách víry a s nimi spjatými mocenskými boji mezi oslabujícím vlivem katolické církve. Maimbourg skvěle využil tohoto příkladu, aby podpořil na jedné straně důležitost papežského úřadu a dále nezbytnost papeže pro duchovní a politickou i ekonomickou stabilitu Evropy. Tento plodný autor, napadající myšlenky jansenistů⁹⁰ a nové překlady bible, se věnoval církevním dějinám, z nichž se několik dalších nachází i v eggenberském fondu⁹¹. Voltaire (1751) o něm napsal: *Il y a encore quelques-unes de ses histoires qu'on ne lit pas sans plaisir. Il eut d'abord trop de vogue, et on l'a trop négligé ensuite. Ce qui est singulier, c'est qu'il fut obligé de quitter les jésuites, pour avoir écrit en faveur du clergé de France*⁹².

Beauvaiský kanovník a sorbonnský profesor církevních dějin **Godefroi Hermant (1617-1690)**⁹³ sepsal podobně jako jiní své paměti poskytující svědectví o pohnutých událostech francouzských církevních dějin. Hermant byl ve své době velmi čteným autorem díky svým pracím o jansenismu a gallikanismu, které se však v eggenberké knihovně nenacházely. Zdálo by se, že Hermant musel být velkým odpůrcem francouzských reformních a národních hnutí. Slovo ke čtenáři k výpravné knize *La Vie de S. Ambroise*⁹⁴ sice obhajuje víru a přesvědčuje čtenáře o pravosti katolické víry, když hovoří o svatém Ambrožovi, patronovi Milána: *Byl to skutečný muž Boží, jenž jako správný katolík obětuje svou krev a neváhá nasadit život za katolickou víru, aby ji ochránil proti heretikům, kteří ji ohrožují*⁹⁵, ale autor se současně v jiných svých knihách dokázal, narozdíl od mnohých současníků, držet faktů a objektivního stylu⁹⁶. Obhajoba víry, seznámení a vyzdvižení důležitosti svěťce však nebyly ve slově ke čtenáři Hermantova titulu jedinou rovínou. Pro čtenáře nabývalo slovo ke čtenáři i významu stylistického. Obsahuje totiž stručnou kritiku Ambrožovy tvorby z hlediska literární historie a ze stylistického hlediska: *Ses discours (sont) comme une source d'où coule sans cesse la douceur du lait, où la subtilité se trouve jointe à la gravidité, & l'agrément du langage à la force de la persuasion*⁹⁷.

⁹⁰ Nejznámější a nejčastěji napadaná Maimbourgova kniha vyšla roku 1683 *Critique de l'histoire du calvinisme du Père Maimbourg*.

⁹¹ Na základě kritérií byly vybrány pouze dva tituly- jedná se o dva papeže, italského původu, ne již o dějiny nejrůznějších církevních hnutí nebo koalic.

⁹² http://www.voltaire-integral.com/Html/14/04CATALO_1_3.html#M

⁹³ http://fr.wikipedia.org/wiki/Godefroy_Hermant

⁹⁴ K 31

⁹⁵ Volný překlad Nikodemová.

⁹⁶ Například jezuita Rapin psal velmi emotivně proti jansenismu a snažil se i svým emotivním stylem obrátit na svou stranu čtenáře. Více <http://www.jstor.org/pss/20523862>.

⁹⁷ Cassiodore in Hermant (avertissement:3)

3.2.2.3 Náboženská, duchovní a filozofická literatura

V době protichůdných nebo vylučujících se tendencí, kdy věci oficiálně odmítané, zakázané, trestané smrtí nebo vyhnanstvím byly ve sféře soukromé, neveřejné často přehlíženy, trpěny, vyhledávány nebo podporovány, byla Itálie po dlouhou dobu útočištěm svobodného bádání a vědeckých experimentů, šířících se po celé Evropě. V italském prostředí, a to i na půdě Vatikánu, se objevovaly smělé myšlenky a teze často odporující duchu protireformace. Tak se mohl stát i mág a podivín Cardano se svým *ateistickým katolicismem*⁹⁸ papežským lékařem.

S myšlenkami dnes již zapomenutého **Gerolama Cardana (1501-1576)**⁹⁹, ve své době vyhledávaného astrologa, matematika a církví zakázaného autora, se měli českokrumlovští čtenáři¹⁰⁰ možnost seznámit prostřednictvím *La Science du monde (1661)*. Jeho knihy se octly ihned po vydání na Indexu, avšak za svého života si ještě tyto názory, z nichž mnohé byly publikovány až posmrtně, mohl dovolit. Avšak již od počátku 17.století tomu bylo jinak: 1600 byl upálen Giordano Bruno, 1633 odvolal Galileo Galilei své učení a 1653 se papež postavil proti jansenismu. Cardanovo jméno nedošlo věhlasu Campanelly nebo Galilea, snad pouze v oblasti okultních věd a věštění byly některé spisy znovu vydávány i 200 let po jeho smrti.

Obsáhlá kniha *La Science du monde* představuje jen jednu z mnohých oblastí autorových zájmů. Otázkou zůstává, proč se českokrumlovští čtenáři neseznamovali s čtenářsky přitažlivými Cardanovými příručkami okultního charakteru, jelikož byl zakladatelem tzv.chiromantie, vědy o čtení z ruky, vědy, zastoupené v jazykově italském fondu spisem Nicoly Spadona *Studio di curiosita nel quale tratta di fisonomia, chiromantia e metoposcopia*¹⁰¹. Nicméně francouzská *La science du monde* je příkladem zájmu o menšinové, avšak progresivní myšlenky.

Cardanova filozofie v sobě spojovala několik dobových tendencí v pojmání Boha, světa a člověka. Souhlasně s hnutím *spiritus libertatis*¹⁰² říká, že vidí a činí bez obav všechno, co chce a kdy chce, sám Cardano se nevyhýbá ani skandálnímu chování, výstřednostem a morálním prohřeškům jako je patologické hráčství nebo masochismus, k dokladům svých tezí využívá i vědecké, matematické metody a tím striktně odděluje vědu od víry. Kvůli jeho

⁹⁸ Podle Heera (2000:351).

⁹⁹ Narodil se jako nemanželský syn významného obyvatele Milána, přítele Leonarda da Vinciho Facia Cardana. Již v dětství začal projevovat nadání a značné schopnosti a dovednosti v přírodních vědách, stal se lékařem a současně vyhledávaným astrologem a alchymistou.

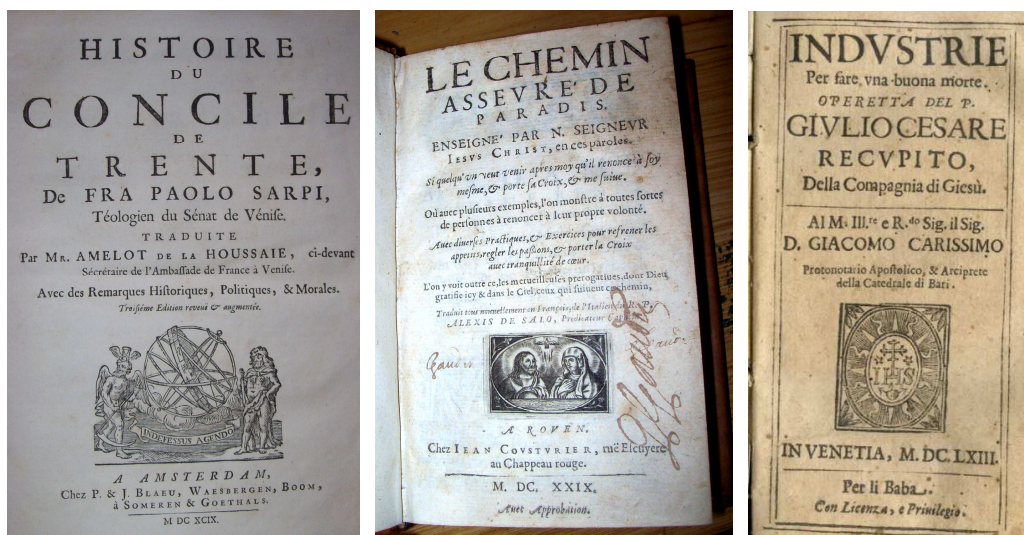
¹⁰⁰ Je součástí Bocquetovy příruční knihovny.

¹⁰¹ 29A6142

¹⁰² Hnutí svobodného ducha je spojeno s Umbrií 15. století. Jednalo se o sektu, která tvrdila, že peklo nemůže existovat, protože se vše děje podle Boží vůle a zákonů přírody.

příklonu k *averroismu*¹⁰³ a především kvůli tvrzení o smrtelnosti lidské duše byly Cardanovy spisy zakázány nebo v lepším případě autor označen za pomateného.

*Il n'y a qu'un entendement dans les régions sublunaires & ...cet entendement, qui n'est humain qu'entant que la matiere de l'homme le peut recevoir, entre dans les hommes, ce qui fait qu'ils produisent des actes d'intelligence; qu'il s'approche aussi des bêtes & qu'il les entoure, mais qu'il ne peut y entrer à cause des disproportions de leur matiere; c'est pourquoi il illumine les hommes dedans, & ne fait que raisonner par dehors autour des bêtes....l'ame de l'homme n'est point plus parfaite que celle des bêtes, ...ce n'est qu'à l'égard de la matiere qu'elles font inférieures à l'homme, d'où il s'enfuit que notre ame est aussi mortelle que l'ame d'un chien.*¹⁰⁴

Zájem o důsledky nepokojů na poli filosofického, do něj počítaného i teologického, myšlení projevovaly i českokrumlovští čtenáři obsáhlé knihy **Paola Sarpiho (14.8. 1552-14.8. 1623) *Histoire du concile de Trente***. Dílo patří mezi jedno ze závažných historických děl 17. století, neboť se dotýká základního rozporu a problematiky tehdejší křesťanské Evropy. Eggenberský fond obsahuje francouzské vydání z roku 1699, tj. osmdesát let od prvního vydání v Anglii, 76 let od smrti autora, a jsou na něm patrné známky alespoň zběžné četby knihy, jejíž aktuálnost i přínos prověřila staletí¹⁰⁵.

¹⁰³ Více Heer (2000:52)

¹⁰⁴ Bayle (1697:52), http://artfl.uchicago.edu/images/bayle/bayle_2_54.jpeg

¹⁰⁵ Reakcí na Sarpiho *Histoire du concile de Trente* byla dvojdielná *Istoria del concilio di Trento* (1651-1655, vydaná v Římě 1656-1657) Pietra Sforzy Pallavicina (1607-1667). Více Einaudi (1999:590)

Sarpi vstoupil do řádu servitů a později státním radou benátské republiky. Jelikož byl velmi vzdělán teologicky, ale prokazoval i znalosti v oblasti přírodovědných oborů a církevního práva, byl zodpovědný za řízení sporných otázek ve vztahu k církvi. Ačkoli katolík, pro své myšlenky a styky s významnými italskými mysliteli a vědci (Galileo aj.) byl trnem v oku římské kurii.

Od počátku byla *Histoire du concile de Trente* spojena nejen s kontroverzními myšlenkami, ale i osobami¹⁰⁶. Po několikaletém sběru podkladů nejrůznější kvality, se Sarpi rozhodl poskytnout veřejnosti své svědectví o události zásadní pro několik dalších století. Byl si vědom, že ve své knize pojednává o rozporuplných otázkách a popisuje tridentský koncil objektivně, i s názory a námitkami protistran, tj. protestantů, v době zmítané rozpory na poli křesťanské víry. Sarpi věděl, že obsah knihy, dotýkající se soudobé problematiky papežství, „pravé víry“ a vztahu mezi církevní a světskou mocí, vyvolá odpor především mezi představiteli katolické církve nejen proti knize, ale i proti jemu samotnému. Obsáhlý spis byl proto vydán v Londýně na jaře 1619 pod pseudonymem Pietro Soave Polano¹⁰⁷. Samozřejmě již na podzim 1619 se spis ocitl na indexu, paradoxně ale bylo rozšířeno již o deset let později díky Aubertovu ženevskému tisku¹⁰⁸ a překladům do francouzštiny, angličtiny, němčiny a latiny.

Ve světle těchto okolností vzniku „nevhodného kacírského“ spisu není nezajímavá část předmluvy k francouzskému eggenberskému exempláři z roku 1699, která je Sarpiho prohlášením reagujícím na četné výpady proti jeho osobě ze strany katolíků a církevních hodnostářů a nelze v něm přehlédnout formulace užívané často při oficiálních prohlášeních před inkvizicí tehdejší doby. Pro srovnání proto uvádím i porovnání s prohlášením z roku 1633: „*Já Galileo Galili, 70 let starý, osobně přítomný před soudem a klečící před vašimi Eminencemi se svatými evangelií před očima, přísahám, že jsem vždycky věřil, věřím a s Boží pomocí budu věřit tomu, co katolická církev tvrdí, rozhoduje a učí...*“¹⁰⁹

Když se v Paříži poprvé objevil francouzský překlad, jakýsi sorborský bakalář, o jehož jménu raději pomlčím, se dotazoval jednoho mého vydavatele, zda-li je autor knihy katolíkem. Beze vší pochybnosti ano, odpověděl bych, jako to dělají děti při katechismu, ano s milostí Boží; a nebyla by to lež, neboť díky Bohu jsem katolíkem, i celá má rodina je už po tři staletí katolická. kvůli jeho směšným útokům proti mé osobě, aniž by mě znal, a proti knize,

¹⁰⁶ Londýnské vydání zastřešil bývalý katolický arcibiskup Antonio De Dominis přestoupivší k protestantské víře.

¹⁰⁷ Pietro Soave Polano, anagramma di Paolo Sarpio Veneto (Einaudi, 1999: 590)

¹⁰⁸ Toto vydání se ale neshoduje s původním originálem, bylo upraveno nakladatelem a jeho stylová stránka byla přizpůsobena italským klasickým vzorům 16. století.

¹⁰⁹ Galileo Galilei in (Fröhlich 1999:165)

kteřou nečetl..., i kvůli osobám jemu podobným ... je mou povinností na tomto místě prohlásit, že vyznávám vše, co církev katolická apoštolská nařizuje vyznávat, i co svaté ekumenické koncilium v Tridentu prohlašuje ohledně víry. Ale vyrostl jsem, byl jsem vychováván a vzděláván v duchu církve galikánské na pařížské univerzitě, jejíž členem mám tu čest být, proto věřím a budu věřit v to, co učí v oblasti disciplíny a církevní jurisdikce. To je vše, co chci odpovědět na tři nespravedlivé obžaloby řeholníků, kteří se postavili proti tomuto dílu, jehož největším prohřeškem je skutečnost, že se neslučuje s jejich zájmy. Důvod nedostačující tomu, jej umlčeli.¹¹⁰ Ani sám autor nemlčel a stál si za svým přesvědčením nestranně psát o události celoevropského významu. A stalo se mu to osudným... V roce 1623 se stal obětí již několikátého pokusu o vraždu.¹¹¹

Tridentský koncil definitivně potvrdil převahu církevní moci nad mocí světskou. Nešlo jen o to, uplatňovat moc nad protestanty, ale i nad panovnickou mocí. Sarpi se svým důvtipem a pozorovatelským bystrozrakem odkryl za rouškou vyšších principů pravé důvody svolaného koncilu. Nejednalo se o „vyšší“, ale o ryze světské zájmy a Sarpi nedokázal stranit katolické církvi, jejímž vyslancem byl, ani protestantsky smýšlející opozici. Řídil se vlastním svědomím a rozumem. Toužil po katolické obnově, ale ne na základě upevnění církevní hierarchie či papežských nařízeních, ale po obnově duchovní. Tridentský koncil měl duchovně sjednotit nejednotnou křesťanskou Evropu, ale stal se pravý opak. Zklamáný autor proto koncil označil za „Iliadu století“¹¹², bludné tápání. Pochopitelný příměr od člověka kladoucího důraz na dobrý úmysl, vnitřní prožitek, svobodnou vůli a opravdovost křesťanství než na formálně dokonalý, avšak bezduchý křesťanský život.

Jinak hovořily katolické příručky a katechismy, které se samozřejmě nalézají i v eggenberské knihovně. *Pravdivost křesťanství je krásná a silná sama o sobě, že není potřeba ji přikrášlovat, aby se snad zalíbila i těm nejjemnějším duším, nepotřebuje ani pomoc či podporu k přesvědčení jejich odpůrců. Podobá se světlu oči okouzlujícímu, rozptylujícímu každou temnotu*¹¹³. Podle překladatelovy předmluvy k *La Vérité de la religion chrétienne* **Carla Emanuela Filiberta Giacinta de Simiana Pianesse** není tedy žádné vyšší, mocnější síly nad víru a oslnivého Boha. Překladatel Bouhours se chtěl přiblížit francouzskému vkusu, který byl velice odlišný od italského, že celou knihu převyprávěl a upravil: *J'ay pris la liberté d'adoucir des metaphores, qui m'ont paru peu trop fortes; de couper des periodes qui*

¹¹⁰ překlad Nikodemová

¹¹¹ De Sanctis (1959:459) píše: *Pětkrát se pokusili ho ubít; a nakonec, zasažen ostřím vraha, zvolal: „Poznávám způsob i dýku Římské kurie!“*

¹¹² De Sanctis (1959:460)

¹¹³ Překlad z předmluvy Nikodemová. Více

http://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=french_translators .

*estoient trop longues; de changer des figures qui n'auroient pas eû de grace en François*¹¹⁴. Sama předmluva pak obhajuje nejen pravost víry, ale i pravdivost překladu, když s odvoláním na svatého Jeronýma říká: *Dobrý překlad nespočívá v překládání jednotlivých slov, ale ve smyslu slov. Jsou ale texty, jejichž mystérium závisí na pravém pořádku slov. Nelze u nich měnit slova, obměňovat výrazy*¹¹⁵. Tímto má samozřejmě namysli biblické texty, které byly podle víry diktovány samotným Duchem Svatým.

Křesťane, zde je dílo jednoho italského kapucína, promlouvající k nám naším jazykem zásluhou francouzského duchovního. A ujišťuji Tě, že název Chemin assuré de paradis není bezdůvodný, neboť, budeš-li tuto knihu následovat, na konci Své poutě se ocitneš před branami nebeskými. Takto promlouvá v předmluvě vydavatel knihy **Alessia Segaly da Salò (1558-1628) Le Chemin assuré de Paradis (1629)**, aby se zapůsobil na náboženské city čtenáře. Signovaný titul zřejmě sloužil jako běžný katolický katechismus a modlitební kniha patřící původně vychovatelům bratrů Jana Kristiána a Jana Seyfrieda¹¹⁶, jejímž vedením měl i českokrumlovský čtenář dospět k určitému cíli: *A chudí poznají, že není nezbytné vlastnit bohatství pro získání slávy nebeské, vždyť platit se nebude penězi. A nakonec ti nejobožejší pochopí, že mohou zemřít v milosti Boží a zakusit větší štěstí než sami andělé, pokud zapomenou na svou vlastní vůli.* Tím se právě střetávaly myšlenky svobodné vůle se striktní, jedinou, přesně danou cestou nezbytnou, podle dogmatu oficiální víry, ke spasení. Jak praví biblický citát: *vše je marnost a nic než marnost*, kdy vše plyne, aniž je možné cokoliv zastavit a navrátit, vše zrozené je určeno k zániku, tvoří součást barokního *memento mori* – pamatuj na smrt. Člověk jako nicotná bytost měl pravý život poznat až po své smrti. Údělem barokního člověka není pozemský život, ale život posmrtný. Tak hovoří ke čtenáři i *La Bonne mort et les moyens de se la procurer pour estre éternellement bien-heureux* **Giulia Cesara Recupita (1581-1647)**¹¹⁷, teologa a filozofa neapolské univerzity, písčícího i pod polatinštěným jménem Julius Cesare Recupitus.¹¹⁸

3.2.2.4 Galantní společnost a krásná literatura – próza, poezie, drama

17. století bylo nejen stoletím třicetileté války a náboženských sporů, ale i stoletím galantní lásky, spojené především se zábavou a rafinovanou hrou. To byla druhá tvář

¹¹⁴ Předmluva. Viz. poznámka 101.

¹¹⁵ Volnějším překladem Nikodemová. Vyjapřuje se i k užívání stylů v závislosti na druhu a závažnosti textu.

¹¹⁶ Jeden z nečitelných podpisů na titulním listu patří zřejmě Arnoldu Gaudinovi. Více in Radimská (2007:26)

¹¹⁷ <http://www.archive.org/details/devesuvianoincen00recu>

¹¹⁸ Věnoval se scholastické teologii, ale proslavil se pozorováním činnosti Vesuvu - *De Vesuviano incendio nuntius*.

barokního světa, hra světél a stínů, zdání a klamu, okázalosti a malosti. I do krumlovského prostředí pronikla tato vlna galantnosti a hry v podobě příruček o chování, umění mluvit nebo psát či galantních románů, básní a dramát s důmyslnými, smysly podněcujícími efekty, pro které byla Eggenberky zřízena samostatná divadelní budova.

Nejčastěji skloňovaným výrazem ve společnosti bylo slovo galantní, ačkoli existoval rozdíl mezi jeho chápáním ve francouzském a italském prostředí. V 17. století byla galantnost rafinovaným uměním, být galantní znamenalo být kultivovaný, příjemný, zábavný a líbit se¹¹⁹, avšak v Itálii spíše mondénní, objevovalo se i pejorativním konotace ve smyslu mazanosti, hýření až zvrhlosti. Byla to hra vysoké společnosti definovaná např. Perraultem jako veškeré jemné a ladné způsoby, jimiž svobodně hovoříme s radostnou lehkostí.¹²⁰ Jedním z prostředků byla samozřejmě i četba krásné literatury, *belles lettres*, která se začala vymezovat oproti jiné literární produkci, tříbily se jazykové prostředky a tzv. *bon usage*. Literatura měla být nejen poučná, ale i zábavná.

Novou módní vlnu v oblasti společenského chování směrem ke galantnosti podpořilo i vydávání prvního časopisu věnovaného novinkám ze světa vyšší společnosti, kultury a literatury *Mercur galant* (od roku 1650) a reedice některých příruček, například Della Casovy knihy *Galatée*¹²¹, které se přizpůsobovaly francouzskému vkusu a ženskému publiku, pro které často původní texty nebyly přímo určeny.

Eggenberské knihovna obsahovala samozřejmě také italika hovořící o chování a konverzaci ve společnosti, o zákonitostech života osobního i veřejného. Mezi ně, z oddílu Morálka, patří i čtené tematické italikum *De l'art de régner* **Pierra Le Moyna (1602-1671)** hovořící často o povaze a vlastnostech Italů¹²² ve srovnání s jinými národy. Avšak nejvýznamnější je příručka společenského chování ve formě zábavně a „elegantně“ napsaného traktátu *Galatée, ou l'art de plaire dans la conversation. De Monsieur de La Case* patřila ve francouzském prostředí mezi nejoblíbenější. Autor **Giovanni Della Casa (1503-1556)**, papežský nuncius v Benátkách, ji věnoval veronskému duchovnímu Galeatzzu Florinontovi, proslulému vybraným chováním. Autor se slávy svého díla nedočkal, vyšlo až dva roky po jeho smrti. Jak již bylo výše řečeno, jeho obliba mezi šlechtickými kruhy přiměla i Eggenberky k zařazení amsterodamského vydání *Galatée* (1670) do osobní knihovny.

¹¹⁹ Podle galantního románu *Clélie Mademoiselle de Scudéry*, vyskytujícího se také v eggenberském fondu, jedna z postav říká: *J'(...) ai trouvé l'amour (dans tous les pays). Mais je l'ai trouvé plus grossier, plus brutal et plus criminel parmi les gens qui n'ont aucune politesse et qui sont tout à fait ignorants de la belle galanterie que parmi les honnêtes gens.* In Baumgartner (1998:120)

¹²⁰ Parafrazováno. Citace In Baumgartner (1998 :120)

¹²¹ Doplněné přemluvou, v níž se překladatel dozývá, že musel „*habiller le Galatée à la française*“.

¹²² Čtenáři si označili pasáž z předmluvy: *Je ne parle point des Italiens, grands Alchimistes d'Etat (...)* tout est subtil & raffiné, tout est esprit & speculation dans leurs Livres (...) Celá citace in Radimská (2007:233).

Z jazykového pohledu nelze opomenout, že francouzský překlad vznikl téměř o jedno století později než originální text. *Jean Baptiste Du Hamel* (1624-1706), filozof, sekretář francouzské Académie des Sciences a překladatel, převedl text do současného jazyka a provedl i množství zásahů do struktury a obsahu italského *Galatea*: *J'en ay usé comme comme ces Peintres, qui voulant copier quelque excellent tableau, se content de donner à leur travail le mesme air, d'imiter les mesmes postures, sans s'attacher trop scrupuleusement aux mesmes couleurs my a la mesme draperie: souvent mêmes ils laissent échaper quelque trait de leur imagination, & ne sont pas fâchez de donner à leur ouvrage l'air d'un original, où il y a toujours je ne sçay quoy de fin, de delicat, & de naturel, qu'on ne sçait quasi faire couleur dans les copies*¹²³. Ve slově ke čtenáři objasňuje rozličné překladatelské postupy¹²⁴. V tomto případě se podle Du Hamela nejedná o díla duchovní nebo církevní, jež musejí dbát na přesné výrazy, zde je možné řídit se vlastním důvtipem a svobodným rozumem, zkracovat či naopak prodlužovat, nahrazovat přirovnání příhodnějším nebo zcela jiným. Doplňuje však, narozdíl od jiných překladatelů, že k těmto úpravám nebo posunům dochází u textů z italštiny a španělštiny, *car les langues(...)ne sont pas plus parfaites que la nostre*¹²⁵, ale rychle dodává, že mají svou specifickou krásu.

Tato příručka připomínala, že se člověk dobrým mravům a chování ve společnosti nemůže naučit z knih, ačkoli jsou příhodným zdrojem informací a poučení vhodných pro konverzaci. Člověk (se) *nestává*, říká Du Hamel¹²⁶, *dobrym malířem tím, že zná proporce, barvy; dobrým hudebníkem nebo hráčem na loutnu, protože zná tóny, noty a doby. Všechny tyto věci se odvíjejí od jejich užívání, nestačí jen znát pravidla, je potřeba je používat a procvičovat, aby se staly samozřejmostí.*

3.2.2.4.1 Próza

Próza v dnešním slova smyslu je v eggenberském fondu hojně zastoupená, ačkoli lze u některých titulů obtížně rozpoznat, zda se jedná o knihu a priori s estetickou funkcí. Týká se to především oddílu *Milostné příběhy*, který byl zaměřené na ženské publikum, a zahrnoval romány nebo novely oblíbené a čtenářsky žádané. Postupem času se ukazuje, že hodnota některých z nich přetrvala až do dnešní doby, jiné, v době svého vydání a i na českokrumlovské půdě velmi čtené, upadly do zapomnění. Měly obvykle svou čtenářku

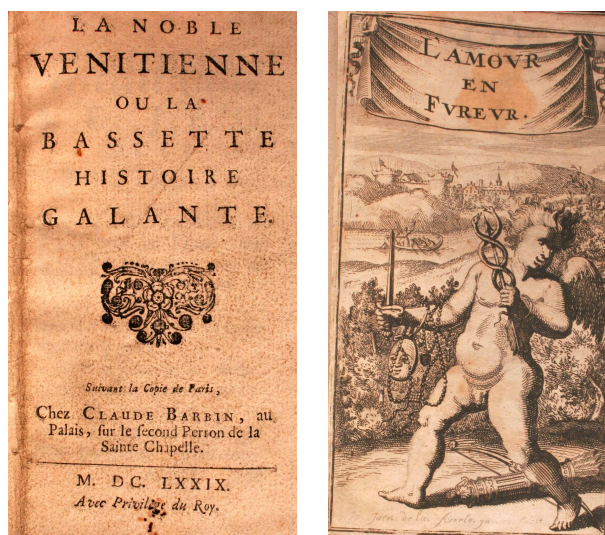
¹²³ Du Hamel In Della Casa (1674:XII)

¹²⁴ Srovnej viz. výše str. 34 v předmluvě knihy *La vérité de la religion chrétienne* - Pianesse.

¹²⁵ Parafrázováno, dále citace Du Hamel In Della Casa (1674: XIII).

¹²⁶ Du Hamel In Della Casa (1674:VIII-XI)viz internetové odkazy.

pobavit, dojmout, ale v první řadě zaujmout. Byly dobrodružné, výpravné, komické, satirické, pro muže a vzdělance naivní, pro církve nevhodné až bezbožné, pro historiky nepravdivé a nelogické. Ale jednalo se o krásnou literaturu, o galantní a dobrodružný fikční svět literárního díla¹²⁷. Čtenářsky nejpřitažlivější složkou ale bylo téma výjimečné, osudové lásky, ať již mezi mužem a ženou nebo méně často lásky k Bohu či vlasti.

Krátká prozaická, často anonymně vydaná, tematická italika označená jako *histoire* již podle názvu poukazovala na jejich obsah, *La noble Venitienne ou la bassette*, *Yolande de Sicile*, svěží *L'Amour en fureur*¹²⁸ nebo *Frédéric de Sicile* **Catherine Bernardové (1662-1712)**, spisovatelky předčítané ve francouzských salónech, jediné ženy-spisovatelky zastoupené mezi jazykově francouzskými italiky fondu.¹²⁹

Mezi oblíbené módní romány šlechtické eggenberské společnosti patřil bezesporu galantní román *Le Caloandre fidèle* **Giovanniho Ambrogia Mariniho (1594-1650)**¹³⁰. Jako mnoho jiných románů byl vydáván po částech, první *Il Caloandro sconosciuto* roku 1640 pod jménem-anagramem Gio. Maria Indris Boemo e Giramo Bisii traduttore¹³¹, společně se druhou částí pak o rok později pod pseudonymem Dario Grisimani. Kniha se stala natolik vyhledávaným titulem, že ji Marini nechal reeditovat, později ji přepracovával a pod titulem

¹²⁷ Příhodně to vyjádřil M.Lever In Radimská (2007:79) *Le discours de la fiction ne se contente pas de dire mensonge, il (est) mensonge.*

¹²⁸ V úvodu hovoří autor o typické italské žárlivosti, která je porte jusqu'á l'exces, et en font possedés comme d'une furie, qui ne les abandonne jamais. *L'Amour en fureur*, str.5

¹²⁹ Tituly sester Manciniových nejsou tituly s primárně estetickou funkcí.

¹³⁰ Ve fondu se nachází i italský tisk *Il Caloandro fedele* pod signaturou 25C5285 signovaný Marií Ernestinou.

¹³¹ Einaudi (115)

Calloandro fedele vydal roku 1653 již definitivní verzi¹³², která ovlivnila i tvorbu dalších autorů, jako byli Francouzi Gauthier La Calprenède de Coste (1609-1663) nebo Thomas Corneille (1625-1709)¹³³.

Součástí eggenberského *Le Caloandre fidèle* nebyla předmluva, ani slovo ke čtenáři, avšak o percepci díla hovoří předmluva¹³⁴ z roku 1760, která tento titul považovala za nejlepší mezi španělskými a francouzskými romány. Poznává, co se týče žánru, že Italové nenapsali mnoho románu v próze. Osvětluje i historii názvu titulu. Původně byl hrdina knihy postaven před milostné nástrahy, kterým nedokázal odolat. Ohlas knihy, ale i vlna nesouhlasu, donutila Mariniho, aby text přepracoval, a proto došlo i ke změně názvu na *Caloandro fidèle*, tj. věrný. Vydavatel k tomu říká: *Peut-être auroit-il (o překladateli) pu suivre la première Edition sans crainte de scandaliser notre siècle, dans lequel on dispense les amans de cette exacte fidélité prescrite dans les romans du siècle passé.*¹³⁵ O francouzském překladu z roku 1668, vyskytující se i v barokním českokrumlovském fondu, míní, že nebyl vhodný a potlačil italský originál. Také hovoří o stylových rozdílech mezi dobovým francouzským a italským vkusem, když říká: *Au lieu de ce feu d'imagination de Marini dont la chaleur se fait sentir, même au milieu des longueurs de l'Italien, Scuderi a eu l'art de répandre dans sa*

¹³² Je také autorem *Care de i Desperati* (Désespérés).

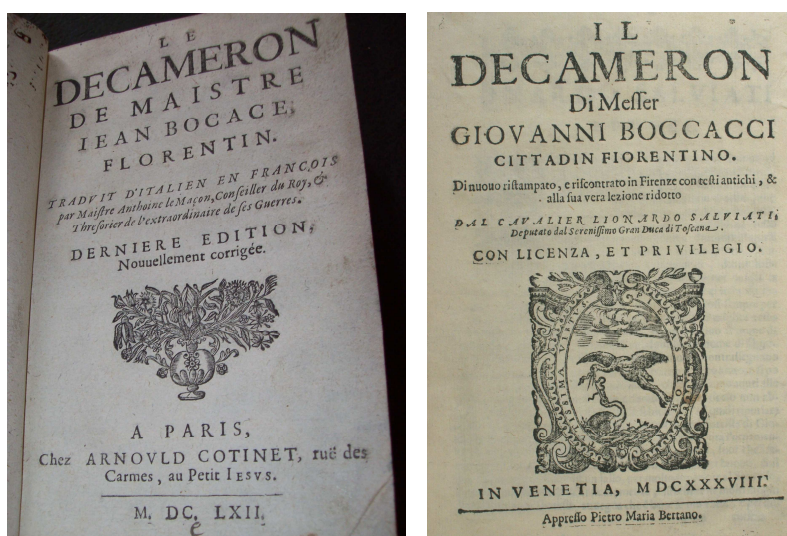
¹³³ *Námět Timocrata*, tragédie (1656)

¹³⁴ Caylus, Anne Claude Philippe - *Oeuvres badines complètes*. Překladatel Georges de Scudéry (1601 - 1667) psal prózy, dramata i poesii, ale především kritiky nejrůznějších knih. Byl bratrem spisovatelky Madeleine de Scudéry (1607-1701).

¹³⁵ Caylus (1787:8)

*traduction un froid qui glace les Lecteurs les plus déterminés, & leur fait tomber le livre des mains.*¹³⁶

Máme-li dále hovořit o próze v barokním eggenberském fondu, nemůžeme přehlédnout i soubor novel vydaných pod jedním titulem jako *Le Décameron de Maître Jean Boccace* (1662)¹³⁷ **Giovanniho Boccaccia (1313-1375)**¹³⁸. Cyklus vznikající v rozmezí let 1349-1351 se mezi francouzským publikem rozšířil v první polovině 15. století zásluhou překladatele Laurenta de Premierfaite (1380-1418). Obliby ale dosáhl až nový překlad Antoina Maçona, sekretáře Markéty Navarské¹³⁹, z roku 1540, s nímž se seznámili i českokrumlovští čtenáři. Tisk dokonce signovali na titulním listě „e“.

Důmyslná předmluva hájí knihu, když provádí výčet různých čtenářských typů¹⁴⁰ a ohrazuje se proti tvrzení, že se jedná o amorální knihu plnou neřestí: *Není nad užitečnější knihu z hlediska morálky, protože máme-li se zlu ubránit, musíme ho umět odlišit od dobra. A není-li pravdou, že se často špatnost halí pod roušku ctnosti? (...)*¹⁴¹ Čtenář byl překladatelem Antoinem Maçonem upozorněn na to, že se jedná o fikci, vlastní fikční svět literárního díla, ne o realitu: *Il ne dit rien de nouveau ny de particulier, mais ce qui se pratique tous les jours,*

¹³⁶ Caylus (1787: 10)

¹³⁷ Ve fondu se nalézá i italské vydání *Il Decameron* (1638).

¹³⁸ Životopis Boccaccia není předmětem této práce, odkazuji na De Sanctise nebo internetové odkazy

¹³⁹ Mecenáška umění Marguerite de Navarre (1492-1549), starší sestra francouzského krále Františka I. Je považována za první „moderní ženu“ a „matku francouzské renesance“.

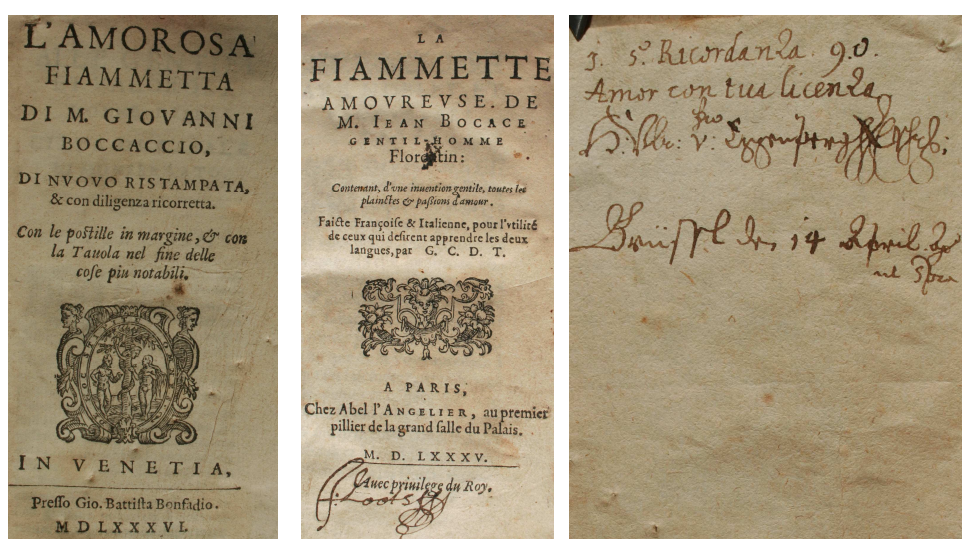
Viz http://en.wikipedia.org/wiki/Marguerite_de_Navarre

¹⁴⁰ Boccace au lecteur (1662:I)Elles ne sont pas viande à toutes sortes d'oyseaux; qu'elles sont assez libres, divertissantes & enioüées; enfin qu'elles ne sont pas propres pour les Cloistres, pour les deuotes, & pour les esprits foibles.

¹⁴¹ Překlad Nikodemová, Boccace (1662: I,II), dále citováno ze stejného zdroje (1662:II)

& ce qui est l'entretien ordinaire de ceux qui vivent dans la conversation. C'est un masque qu'il te presente, Lecteur, si tu le leues, tu verras des merveilles¹⁴².

Obdobně byla oblíbena i Boccacciova kniha *La Fiamette amoureuse* (1585), jež je nejstarším exemplářem z okruhu jazykově francouzských italik eggenberského fondu. Skromný italsko-francouzský tisk nese známky užívání obdobně jako další dvojjazyčné tituly sledovaných italik. Čtenář nadepsal titulní list krasopisným „Loots“ a při listování si musel svítit svíčkami, až vosk skapal na několik úvodních listů. *La Fiamette amoureuse* je výjimečná i svou formou, která jistě zaujala vzdělanou čtenářku, jakou byla Marie Ernestina, ačkoli nemohla být její původní majitelkou.

Původní titul *Elegia di Madona Fiammetta*, vytvořený někdy v letech 1343-1344 a vydaný v Padově roku 1472, blíže vypovídal o „plačtivém“¹⁴³ charakteru této prózy. Slzy, bědování, trápení se, to je hlavní náplň života hrdinky Fiammetty. Boccacciův text ale není elegií v klasickém slova smyslu. Jedná se o prózu, ne o elegická disticha, ve formě listu-dopisu, deníkové zповědi ženy, vyprávějící o svých milostných peripetiích. Zvolená ich forma, podpořená předmluvou: *Je veux, ô nobles Dames, és coeurs desquelles, Amour demeure parauanture plus heure qu'au mien, essayer en vous narrant & racontant mes infortunes & accidents, de vous rendre pitoyables, s'il m'est possible.*¹⁴⁴, jistě přitáhla

¹⁴² Boccace (1662:II)

¹⁴³ Einaudi se zmiňuje o stilus miserrorum. (406). Fond obsahuje i čtené italské vydání 30A3335 signované tehánem Marie Armošky. Obsahuje podtržená očíslovaná slova v celé knize, snad šifra?

¹⁴⁴ Boccace (1585: I)

pozornost mnohé čtenářky. Jedná se však o text literární, nikoli autentický, jak je tomu například v *Les Mémoires de M.L.P.M.M.*¹⁴⁵.

Příběh mladé provdané neapolské ženy ze šlechtických kruhů vypovídá o její lásce k mladíkovi Pamphilovi¹⁴⁶. V první kapitole je natržen jedenačtyřicátý list, kde Fiammetta (Plaménka) obhazuje před služebnou svou vášeň a cit k milenci, poté co ji stařena kárala pro pýchu a nenasytné tužby. Opětovaný cit se změní ve smutek, když se Pamphile odebere na několik měsíců do Florencie k lůžku nemocného otce. Opuštěná Fiammetta prožívá silný smutek, líčený do nejmenších detailů. V páté, dramatické kapitole byl původně ohnutím růžku¹⁴⁷ založena část líčící destruktivní sílu lásky. Z úst Fiammetry se dozvídáme o ztrátě krásy, kterou tak opěvovala v první kapitole, láska je zde popisována jako mocná destruktivní síla fyzické i duševní krásy a síly mladé ženy. Smutek a beznaděj přeroste v žárlivost a v touhu skoncovat se životem, když se Fiammetta dozví, že ji milenec opustil kvůli jiné. Tyto scény patří mezi nejautentičtější z celé novely.

Boccacciovy knihy byly ve své době velice oblíbené, ale u mnohých autorit vyvolávaly rozpaky. Proto se i v *La Fiammette amoureuse* vyskytuje slovo ke čtenáři, které chce uvést věci na pravou míru a dodat knize didaktický a etický aspekt: *Knihy Fiammette Jeana Bocacce, kterou vám tu předkládáme v našem jazyce(...), mé ctnostné dámy, nebyla vydána, jak si někteří myslí ani jako návod, jak milovat, ani jako příklad (...).hodný následování.(...)Láska (...).není nic jiného než klam,(...) neřest, ztráta, škoda a smrt.(...) Během četby o vášních zamilované Fiammetry poznáte, že pozemská tělesná láska nepřináší než ovoce pozemské, tvrdé a plné hořkosti (...). Vidíte zde nebezpečí a falešné naděje, vizte, že na tomto světě nenalezte ryzí potěšení, ani naději, snad jen tu v Bohu Stvořiteli(...).Budete-li mít v nemilosti lásku pozemskou pro tu zázračnou, budete hodni slávy a cti(...) .našeho dobrého Boha, který vám buď milostiv a nám také.*¹⁴⁸

3.2.2.4.2 Poezie

Francouzskou poezii 17. století nedoprovázel tak dramatický vývoj jako například román, ale společně s dramatem byla pro svou formální dokonalost více ceněna než nově se formující prozaické útvary. Držela se stále humanistické linie, v duchu italské renesance přinášela pastýřské a mytologické náměty, formu idyly a téma lásky, která je esencí života.

¹⁴⁵ Jakékoli dobové či pozdější spekulace o reálné existenci ženy Fiammetry jsou tudíž irelevantní. Zmiňované texty Marie Mancini a Hortense Mancini str. 25.

¹⁴⁶ Odkazují na zajímavý článek <http://chroniquesitaliennes.univ-paris3.fr/PDF/Web6/Bourbonweb6.pdf> .

¹⁴⁷ Strana 306, dále 338 a strany 211-217 (z kapitoly čtyři).

¹⁴⁸ Překlad Nikodemová Boccace (1585: II, III)

Osudová, často platonická nebo nenaplněná láska k milence jakou je Laura nebo Clorinda, formální dokonalost, příměry a alegorie, kulvitovaná mluva, toto vše přinášela četba poezie do vzdělaných šlechtických kruhů a preciózních salónů. Ve sledované části fondu se sice vyskytují jen tři básnické tituly, avšak o všech je možno říci, že byly čteny a že náleží mezi skvosty italské literatury.

Proslulé dílo **Torquata Tassa (1544-1595)**¹⁴⁹ *La Hierusalem délivrée Du Tasse. Godefroy ou la Jérusalem délivrée* bylo jedním z nejčtenějších titulů eggenberské knihovny i jedním z nejoblíbenějších tehdejší doby. Autor jej věnoval svému mecenáši Alfonsovi II. d'Este jako pokus o vytvoření italské hrdinské epeje s náboženskou tematikou. Tasso se snažil nejrůznějšími prostředky vyvolat ve dvaceti zpěvech dojem pravdivého nebo pravděpodobného příběhu s množstvím epizod, zázračných úkazů, popisů bitev i duševních stavů hrdinů. Dokázal tak propojit hrdinský lesk Ariosta s důmyslným příběhem hodným Homérovy Iliady a popisnými válečnými i idylickými pasážemi ve stylu Vergilia.

Bezprostředně po vydání se proti dílu zvedla vlna kritiky, kniha *La Hierusalem délivrée* byla označena za nemravnou, kompozičně a stylisticky slabou, neumělou. Psychicky nevyrovnaný Tasso se jí snažil, bez většího úspěchu, nejprve uhájit vydáním dodatků a vysvětlivek, později mnohými škrty a přepsáním skladby, která byla vydána pod názvem *Gerusalemme conquistata (Dobytí Jeruzaléma)*. Eggenberský francouzský tisk¹⁵⁰ nesoucí známky pozorné četby může být, podle podtitulu, blízký prvotní *La Hierusalem délivrée*, tj.

¹⁴⁹ Životopis T. Tassa není předmětem této práce, odkazují na De Sanctise nebo internetové odkazy.

¹⁵⁰ Jedná se o poměrně skromné vydání malých rozměrů. Není opatřeno ani věnováním, předmluvou či slovem ke čtenáři.

zkrácené verzi z roku 1579. Vedle tohoto francouzského dvojdílného vydání nesoucího v podtitulu název *Godefroy ou la Jerusalem delivrée* existují ve fondu také tři italská vydání¹⁵¹, jedno obdobné francouzskému vydání, druhé je onou přepracovanou verzí.

Příběh vystavěný na konfrontaci protikladů si oblíbilo i českokrumlovské publikum. Jeho přitažlivost byla dána množstvím epizod, převleků a proměn. Za skutečný námět by se snad dal považovat rozkol mezi světem křesťanským a muslimským. Již v první zpěvu Tasso uvádí na scénu postavy příběhu, šlechtného a ctnostného rytíře Godeffroy de Bouillon a jeho rytířů, kteří se vydávají osvobodit Jeruzalém od saracénského sultána Aladina, kouzelníka. Ale jakoby zde docházelo k promísení pohanského s křesťanským, když muslim Aladin dává rozkaz vyvraždit všechny jeruzalémské křesťany, protože je viní ze ztráty zázračného obrazu Panny Marie; když osud řídí nejen Bůh, ale i antická božstva a kouzla nejrůznějšího druhu. Krásná kouzelnice Armida, strůjkyně mnohých nástrah, a s ní spjaté fantastické úkazy se staly předmětem mnohých inkoustem zaškrtnutých pasáží v druhém dílu *La Hierusalem délivrée: tes yeux sont clos, Armide, & du Ciel trop avare/A present contre toy la haine se declare... De tous costez regarde, & regardant par tout,/ne voit que des deserts muets de bout en bout... Armide, hélas! reduite en un mal-heur extreme./Ces propos ne sont bons qu'a t'affliger toy-meme/Contre luy tu devois estre cruelle alors,/Quand sous tes fortes loix tu retenois son corps*¹⁵². Do kontrastu se dostává i posláním s vnitřním světem hrdinů, rozum a vůle s city a instinkty. Podobně se střídají i popisné válečné pasáže¹⁵³ s lyrickým světem postav a pastýřskou idylou.

Samozřejmě mezi čtenářsky nejoblíbenější patřili i u Eggenberků pasáže popisující zamilovanost a lásku. Tassův příběh okouzloval množstvím peripetií spojených s milostným citem, například epizody zamilované dvojice Olinda a Sofronie¹⁵⁴, jež dojíká i dodnes. Nemluvě o milostných peripetiích Tankréda a Clorindy, stojících na opačných stranách. Statečný Tankréd, křesťanský křižák, stane tvář v tvář vášnivé lásce k hrdé nevěřící Clorindě, bojující na straně Aladina. Tankréd netuší, že silný protivník, kterého přemohl v boji, není muž. Když pozná svůj omyl, přemožený láskou soupeřku ušetří. *D'une flame nouvelle il a*

¹⁵¹ Il Goffredo overo Gierusalemme liberata (1652) a Di Gerusalemme conquistata (1593).

¹⁵² Tasso (1671:215,216,218)

¹⁵³ Mnoho ohnutím založených stran právě s válečnými popisy, s popisy bitev a mrtvol.

¹⁵⁴ Krásná Sofronie se dozná ke krádeži obrazu, aby tak zachránila křesťanskou obec. Její milý Olindo se dozná také, aby mohl sdílet osud své milované. *Mon coeur n'a peu souffrir, luy dit-elle, Seigneur,/Qu'aucun avecque moy partageast cet honneur,/Et je suis, seulement de moy/mesme complice,/Et seule conseillere & seule executrice* Tasso (1671:60), dále Tasso o Tancrédovi (1671:71)*Que le garcon gemit avecque violence,/que le sexe moins fort montre plus de viguer,/Et que le plus robuste a bien plus de langueur:/ Elle voit qu'a tous coups il lasche quelque plainte/Comme un homme dont l'ame est de douleur atteinte,/Pour divers tourmens qu'il ressent en autruy.*

*l'ame incapable,/Et porte a tous ses traits un coeur invulnerable,/Car comme d'un poison un autre nous défend,/De mesme d'un amour un autre est triomphant*¹⁵⁵. Scéna, kdy se dvojice setká ještě jednou v boji, kdy Tankréd nepozná svou milovanou a smrtelně ji zraní, nabyla na oblíbenosti u barokního publika i díky hudebnímu a baletnímu zpracování v madrigalu Claudia Monteverdiho (1567-1643) ze sborníku *Madrigali guerrieri et amorosi* (1638)¹⁵⁶, který propojil literární text s hudebními prostředky¹⁵⁷, aby vyjádřil žal lásky, lásky až k smrti smutné, kdy umírající Clorinda zpívá proslulou dojemnou árii, odpouští svému vrahovi a současně milému Tancredovi koresponduje s další scénou loučení vyskytujícího se v souboru eggenberských jazykově francouzských italik¹⁵⁸

S poezií dalšího italského velikána **Francesca Petrarky (1304-1374)** se v českém prostředí barokní čtenář seznamoval prostřednictvím jiné formy a jiným způsobem než v případě Osvobozeného Jeruzaléma. Ve dvojjazyčné francouzskoitalském vydání *Les Oeuvres amoureuses de Petrarque*¹⁵⁹ vysvětluje překladatel, proč převedl italský originál do prózy, když tvrdí, že se tak může vyjádřit více věrně, protože jeho případné verše by byly, podle jeho názoru, špatné a mohly by zkreslovat původní text. Dodává, že překladem poezie do prózy se Petrarkovy básně dostanou bez většího zdržení k netrpělivé veřejnosti¹⁶⁰. Jak tomu bylo zvykem, přizpůsobil text francouzskému vkusu, protože některé výrazy považoval za „barbarské“, kvůli „nevhodnosti, podivnosti“ nebo „dvojsmyslosti“ dokonce něco vypustil.

Eggenberský soubor Petrarkovy poezie obsahuje *Sonnets de Pétrarque*¹⁶¹ (*Sonetti di Petrarca*) a *Les Triomphes (Trionfi)*. Na levé straně čtenář sledoval italský text v příslušné formě, na pravé straně překlad do francouzštiny. Důkaz o čtenářském zájmu potvrzuje množství přehnutých růžků, skvrn od inkoustu, když si zřejmě čtenář opisoval některou z pasáží, a množství po straně svislou čarou označených výňatků. Nutno však dodat, že se toto objevuje jen v italské části.

Sonnets de Pétrarque představující část Petrarkovy sbírky *Canzoniere*¹⁶² jsou věnovány jeho životní lásce a múze Lauře, kterou prý poprvé spatřil v avignonském kostele svaté Kláry. Prostřednictvím tohoto souboru, obsahujícího více než tři sta básní, se čtenář mohl ponořit do lyrické intimní četby specifické básnické formy petrarkovského sonetu, jehož

¹⁵⁵ Zaškrtnuto tužkou In Tasso (1671 :219)

¹⁵⁶ Objednal si ji Benátčan Girolamo Moceningo, poprvé provedena v jeho paláci na karnevalové slavnosti 1624. Více viz. http://cs.wikipedia.org/wiki/Claudio_Monteverdi

¹⁵⁷ Také velký ohlas na poli výtvarného umění, především malby, např. Poussin, Carracci, Tintoretto.

¹⁵⁸ Viz. Cadmus et Hermione.

¹⁵⁹ Překlad Sieur Placide Catanusi.

¹⁶⁰ Nikodemová - Myšlenky překladatele volně parafrázovány.

¹⁶¹ K 53.

¹⁶² *Canzoniere* ou *Rerum vulgarium fragmenta*. Označeny str.23,24,29,30,31,40.

forma se zde ustálila. V italské linii textu je označena například část sonetu popisující Lauřiny oči, pocity muže obávajícího se, že v očích milované by mohl vypadat staře, a jeden celý sonet: *O Bell man, che mi distringi l core,/E'n poco spatio la mia vita chiudi,/Man, ou'ogni arte, e tutti i loro studi/Poser Natura, e'l Ciel, per fersi honore://Di cinque perle Oriental colore,/E fol ne le mie piaghe acerbi, e crudi/Diti schietti soavi, a tempo ignudi/Consente hor voi, per arricchirmi Amore.//Candido, leggiadretto, e caro quanto,/Che copria netto auorio, e fresche rose;/Chi vide al mondo mai si dolci spoglie?//Cosi haues'io del bel velo altrettanto./O inconstantia de l'humane cose;/Pur questo e furto, e vien, chi me ne spoglie.(1671:24).*

Alegorické *Les Triomphes*, vnímané jako další „božská komedie“¹⁶³, nesou ještě více stop čtenářského zájmu. Petrarka v nich lineárně líčí šest lidských stavů. Na počátku řetězce stojí cit a rozum, kdy je život otevřen radostem a lásce. Zde je tužkou označeno: *Tal biasma altrui, che se stesso condanna:/Che chi prende diletto di far frode,/Non si de' lamentar, s'altri lo'ngann//*¹⁶⁴, dále o malosti člověka s krásným přirovnáním slávy ke světlu svíce: *L'esser mio, glirisposi, non sostiene/Tanto conoscitor: che cosi lunge/Di poca fiamma gran luce non vene.//*, o kráse silné lásky: *Ne mai piu dolce fiamma in duo cor'arse/ Ne farà, credo: oime, ma poche notti/Fur'a tanti desir, e brevi, e scarse.//* i proměnách a útrapách

¹⁶³ Dantova Božská komedie byla považována za kompendium životního poslání a osudu člověka. Petrarkovy Trionfi vykazují podobné charakteristiky, často nalezneme i mnohé podobnosti. Jsou napsané v tzv. terza rima. V 15.století byly čtenářsky populární. Shodně s názorem De Sanctise.

¹⁶⁴ Petrarka (1671:200,206,208,234), necitované (210,214,216,232,240,300).

zamilovaných *Da indi in quà sò che si fa nel chiostro/d'Amor, e che si teme, e che si spera/ A chi sa legger, ne la fronte il mostro.*¹⁶⁵ nebo ztrátě a nevěře.

Druhá část přináší po lásce nadvládu rozumu a cudnosti, v podobě krásné bohyně, nad vášní. Třetímu stavu vládne smrt, neopomenutelná součást všech věcí člověka, nezbytná pro barokní smýšlení člověka. Právě v této části se nalézají mnoho označených pasáží: *Miser, chi speme in cosa mortal pone/Ma chi non ve la pone? e s'ei si trova/A la fine ingannato, è ben ragione.*¹⁶⁶, ale i o plamenech lásky: *Fur quasi egnali in noi fiamme Amoroze./Almen poi ch'io m'auidi del tuo fuoco:/Ma l'un l'appalesò, l'altro l'ascose.*//a ohnutím založený list eufemisticky popisující účinky smrti na milované tváři.

Čtvrtý oddíl *Les Triomphes* říká, že dobrá pověst, dobré věci a činy nemůže ani smrt vymazat z lidské paměti, v pátém je to čas vítězíci nad pověstí, který ukončí všechnu slávu světa. V šestém oddílu je založen list¹⁶⁷, ve kterém je i čas překonán nadpozemskostí vedoucí k nebi, kde je sice konec lidské pouti, ale i návratem ke kráse, radosti a štěstí. Tímto se i o několik let starší titul přiblížil smýšlení barokního čtenáře.

Českokrumlovský fond zahrnuje i několik čtených knih¹⁶⁸ obdivovaného i zatracovaného **Giambattisty Marina (1569-1625)**, jehož příjmení dalo vzniknout pojmu *marinismu*¹⁶⁹, tendenci či stylu ovlivňujícího evropské šlechtické prostředí, tj. i na území Čech. Rodák z Neapole již od dětství navštěvoval kroužek Giambattisty Della Porty, zajímal se o filosofii Giordana Bruna a Tommase Campanelly. Ještě větší zájem však vykazoval ve vztahu ke všem požitkům pozemského světa. Není divu, že se často dostával do konfliktu se zákonem, ať již světským nebo církevním, podobně jako Cardano. Po obviněních ze znásilnění, sodomie, podvodu, vraždy a pobytu ve vězení odešel z Turína do Paříže, aby si v novém prostředí vydobyl literární slávu a obdiv. Jeho jméno bylo později synonymem vyumělkovaného manýristického stylu, kdy byl důraz kladen na vytříbenou formu, alegorie, metafory, svět smyslů a požitků bez hlubšího obsahu a upřímných citů. Díky společenským a kulturním stykům italského secentismu s preciózní Francií se marinismus rozšířil do dalších evropských zemí, a to i do eggenberských kruhů.

¹⁶⁵Velice krásné: *Sò de la mia nemica cercar l'orme./E temer di trovarla,e sò in qual giusta/L'amante ne l'amato si trasforme./so fra lunghi sospiri e brevi risa/stato, voglia, color cangiare spesso/viver, stando dal cor l'alma divisa;/Sò mille volte il di ingannar me stesso:/Sò seguendo 'l mio fuoco, ouunqu'è sugge,/Arder da lunge, & agghiacciar dapresso./Sò, com'Amor sopra la mente rugge./E com'ogni ragione indi discaccia,E so in quante maniere il cor si strugge./(238)*

¹⁶⁶Petrarka (1671:280,289,založený 285, necitované 294).

¹⁶⁷Petrarka (1671:367)

¹⁶⁸V italském fondu se vyskytuje i čtená La Lira.

¹⁶⁹Podobně tomu bylo ve Španělsku, kde tento se tento styl nazývá podle Luise de Góngora y Argote (1561-1627).

Jazykově francouzské italikum z barokního fondu *Les Amours de Venus et Adonis*, vydané čtyřicet pět let po autorově smrti, patří mezi skvosty italské poezie přelomu 16. a 17. století. Veršovaná lyricko-epická skladba je rozdělena, podobně jako *La Hierusalem délivrée*, do dvaceti kapitol (knih) a patří se svými 40984¹⁷⁰ verši v oktávách k nejdelším italským básním. Tisk z roku 1667, na předním předeští opatřený vlastnickým přípisem „Maria Ernestina princesse Eggenberg et duchesse de Crumau“, není opatřen ani původním dedikační předmluvou Marii Medičejské, ani později uveřejňovanou kritikou Jeana Chapelaina¹⁷¹, ale začíná přímo prvním marinovským zpěvem: (...) *Lances, dard, coutelas, clairons, tambours, trompettes/De la fureur de Mars resonans Interprettes/retirez-vous d'icy, loin de mon souvenir,/Maintenant que l'Amour me vient entretenir,/Venez charmans plaisirs, amoureuses tendresses,/Agrables souris, attrayantes caresses,/Baisers delicieux, heureux embrassemens,/larmes, soupirs, sanglots, plaintes, gemissemens,/Venez flatteurs appas, venez douces amorces./Faites qu'on voye icy vos merveilleuses forces,/Et que tous les Mortels qui liront mes écrits/Des flâmes de l'Amour aient ardemment épris.*¹⁷²

V mytologickém příběhu odehrávajícím se na ostrově Kypru nalezne Venuše pod stromem se zlatými jablky spícího Adonise. Ve třetím zpěvu, s podtitulem *L'Innamoramento* (Láska) v italském tisku, kdy je Venuše zasažena Amorovým šípem a polibkem probuzený mladík k ní vzplane láskou, si čtenářka označila krásnou preciózní pasáž podobnou s označenou pasáží v Petrarkových *Les Triomphes: Douce union des coueurs, chaisne des*

¹⁷⁰ Poprvé byla vydána v Paříži roku 1623, až o dva roky později na italském území jako *L'Adone*. Podle <http://it.wikipedia.org/wiki/L%27Adone> je nejdelší.

¹⁷¹ 1595-1674, více http://it.wikipedia.org/wiki/Jean_Chapelain.

¹⁷² Marin (1667:chant I.)

*volontez/Ocean infiny de nos felicitez./O non pareil Auteur des choses non pareilles/La merveille des Dieux & le Dieu des merveilles.*¹⁷³ Amorovův příběh o lásce k Psyché, Merkurovo poučné a výstražné vyprávění o střetech mládí s božskou mocí, dokonce ani líčení smyslné zahrady rozkoší nebyly pro Eggenberky důvodem pro založení strany. Až sedmý zpěv, *Le Delizie* (Požitky), podnítl k podtržení dvojverší hovořící o něšťastné lásce v souvislosti s Venušinou nevěrou¹⁷⁴: *Et les Jardins n'ont point d'herbe ny de racine/Qui puissent a mon mal donne de medecine.* I v osmém zpěvu, *I Trastulli* (Laškování), který byl často pro „nevhodnost“ odmítán, protože hovořil o sňatku a milostném objetí Venuše a Adonise, jsou označeny verše: *De quelques Deitez que l'Vnivers abonde/Je ne scaurois aimer que vostre amour au monde,/Et quand mesme en mon coeur ie pourrois le vouloir/Je veux bien que le Ciel m'en oste le pouvoir.* Po vylíčení básnického osudu Filena, vykazujícího rysy Marina, přichází snová desátá kapitola dotýkající se Galileových myšlenek, líčící uzavřený prostor plný vynálezů, knih a map minulých i budoucích. Kvůli Adonisůvu nepříznivému horoskopu se dvojice vrací na Zem pronásledována hněvem a žárlivostí boha Marta: *La priere le rend plus terrible & plus fier,/Et le mespris l'appaie & le rend moins altier.* (...) *Et par vn abrege qui comprend tout le reste/Cet enfant monstrueux est vn Enfer Celeste.* Peripetie prchajícího Adonise, jeho nekonečná dobrodružství, po nichž se stává kyperským králem a Venušíným milencem, jsou ve třináctém zpěvu završena hrdinovou smrtí, kdy přemožen divokým kancem umírá a něšťastná Venuše proměňuje jeho srdce v květinu. Závěrečný dvacátý zpěv je prochnut alegorickými postavami dvou evropských zemí, z nichž rytíř Fiammadorus nese štít s historií náboženských válek. Není tedy divu, že i proto se již v roce 1624 kniha *L'Adone* ocitla mezi *libri prohibiti*. Stopy čtenářského zájmu však potvrzují, že ji zajímaly spíše obecně platné myšlenky týkající se života jedince, než závažné politické nebo mocnostní narážky, když si označila i krásné čtyřverší: *L'Ame qui fuit les traits & les feux de l'amour/N'est pas digne de voir la lumiere du jour,/Et quel que soit celui qui ne veut pas le suivre/Ou bien il ne vit pas ou ne devoit pas vivre.*//

¹⁷³ Citace v této kapitole z Marin (1667:62,63; dále 184, 188 ?,268,275,340)

¹⁷⁴ Podobně i v *Les Triomphes* také zaškrtnuta pasáž v souvislosti s nevěrou.

3.2.2.4.3 Divadlo

V době Marie Arnoštky patřilo dominovalo drama celé literární tvorbě. Čtenáři a divadelní publikum preferovali a vyžadovali smysly oslňující přitažlivou podívanou. Oblíbená byla tradičně komedie, méně již tragédie, která dostala proměň pod vlivem italské *comédie dell'arte* nebo novými tendencemi spojujícími dramatický projev s podmanivou baletní a hudební složkou. Není proto divu, že ve sledovaném knižním souboru převládají, podobně jako v celé francouzské části, dramata nad poezií. Manželé Marie Arnoštka a Jan Kristián měli pro Thálii velkou slabost. Při stavebních úpravách krumlovského zámku nechali postavit samostatnou budovu zámeckého divadla, jež byla propojena se zámek chodbou ústící do Jeleního, nyní Maškarního sálu.

Obzvláště Marie Arnoštka se zajímala o divadlo, a proto v její knihovně nemohl chybět oblíbený žánr *comédie dell'arte*¹⁷⁵, ráda jej četla, mnoho titulů, některé i v několika vydáních, signovala na titulním listě iniciálou „E“ a sepisovala na předešlé názvy her obsažených v jednotlivých svazcích.¹⁷⁶

Mezi jazykově francouzskými italiky se nepočteněji zastoupený autor **Evaristo Gherardi** (1663-1700)¹⁷⁷ zhostil role divadelního kritika a historika *comédie dell'arte*. Jeho slovo ke čtenáři prvního dílu *Le Théâtre italien*¹⁷⁸ má několik částí, které přibližují *comédie dell'arte*, její charakter, zásady i oblibu u publika. Z pohledu divadelní kritiky se Gherardi pokusil o vhled do problematiky divácky oblíbeného improvizativního umění ve vztahu k vyvyšovanému klasickému jevištnímu projevu, který byl považován za jediný přípustný divadelní projev.

Nejprve upřesňuje svou roli. Není zde autorem her, ale vydavatelem, který shromáždil a uspořádal hry mnoha dalších autorů. Vysvětluje, že kouzlo *comédie dell'arte*

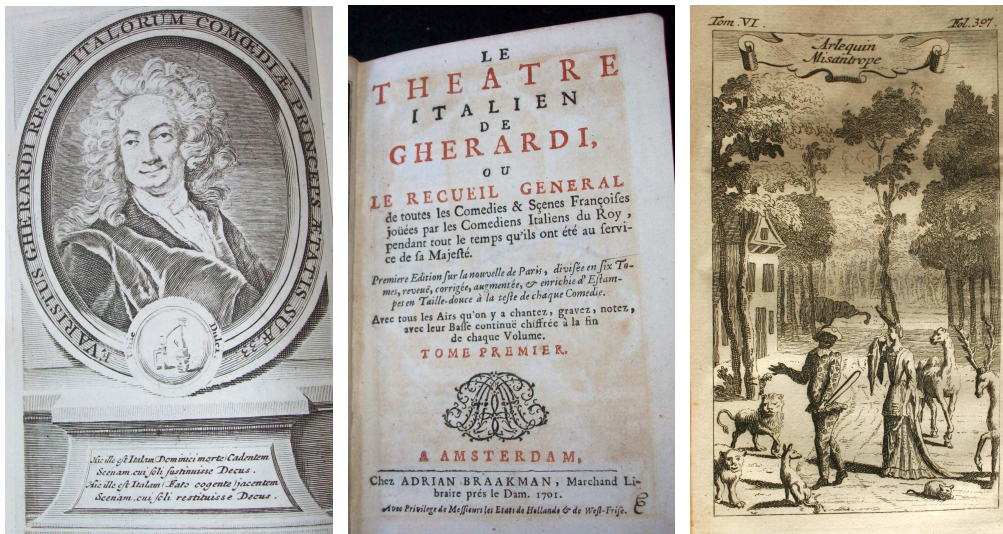
¹⁷⁵ Francie byla v 17. století důležitým prostředím pro rozšíření *comédie dell'arte* do šlechtických kruhů a to zásluhou Ludvíka XIV., milovníka hudby, divadla a tance.

¹⁷⁶ Mezi eggenberské tituly z oblasti dramatu nebyl do katalogu, ve kterého diplomová práce vychází, zařazen Tassův titul *Aminta* (1573) je spíše „zdratizovaným vyprávěním“, než divadelní hrou, neboť vlastní příběh se odehrává mimo jeviště. Je nám zprostředkovan zúčastněnými osobami jako svědky pohnutých osudů pastýře Aminty, nešťastně zamilovaného do Silvie. Zdrčen zprávou o kruté smrti své milované se Aminta rozhodne ukončit svůj život skokem do propasti. Teprve tehdy začne Silvie litovat zmarněné lásky, avšak Aminta není mrtev. Při pádu se zachytí o jakési křoví a je zachráněn. Celý příběh pak končí šťastně-svatbou obou hrdinů. Vyprávění je obohaceno o mnohé lyrické pasáže, které jsou v souladu s myšlenkou čisté, ryzí lásky a pastýřského života. Aminta je označován za jeden z vrcholů italské pastorální hry.

¹⁷⁷ Podle <http://www.larousse.fr/encyclopedie/personnage/Gherardi/121332>, jiné zdroje uvádějí 1662.

¹⁷⁸ Samotné vydání her bylo důležitým počinem pro rozvoj nového způsobu hry na celém území střední Evropy. Od roku 1703 se podle těchto her začalo hrát a v roce 1711 byly přeloženy do němčiny anonymně měly vliv na oblibu *comédie* u vídeňského publika Podle Knabe (2002:297)

je záležitostí herecké improvizace na připravené téma¹⁷⁹. V klasických hrách se herec učí svůj part a přesně jej na jevišti odehraje. To ho ale podle Gherardiho nečiní lepším hercem. *Jsou jako školáci bojácně opakující látku, kterou se pečlivě naučili; nebo jako ozvěna, která neřekne, co předtím nebylo řečeno*, píše Gherardi, „*to jsou herci dle jména, ale neužiteční pro hereckou společnost. Přirovnám je k ochrnuté paži, ačkoli není již ruka užitečná, stále ji tak označujeme(...). A takových jsou herecké společnosti plné(...). Jsou to herci jen podle jména.*¹⁸⁰

Jeden ze členů italské herecké společnosti, plně odpovídající pozitivním Gherardiho charakteristikám, **Angelo Costantini** (1654-1729)¹⁸¹ se na pařížské scéně v letech 1682-1697 proslavil jako představitel typizované postavy commedie dell'arte mazaný a pletichářský sluha Mezzetin. Osud Constantiniho svým způsobem s jeho životní rolí souvisel. Krásný, nadaný a ženami obletovaný herec strávil několik let, kam byl poslán svým vznešeným rivalem v lásce.

Constantini je autorem knihy *La vie de Scaramouche* (1695), která je z literárního hlediska zajímavým spojením dvou životopisů, životopisu Tiberia Fiorilliho a Scaramouche, postavy, kterou ztvárňoval. *Scaramouche*, píše autor v předmluvě, *je dobře zapsán v povědomí milovníků divadla. Paměť je to nejlepší doporučen. Je tudíž zbytečné*

¹⁷⁹ Gherardi in Avertissement (1701:III) *Qui dit bon Comedien Italien dit un homme qui a du fond, qui joue plus d'imagination que de memoire; qui compose en jouant, tout ce qu'il dit; qui sçait seconder celuy avec qui il se trouve sur le Théâtre; c'est à dire, qu'il marie si bien ses paroles & ses actions avec celles de noc Camarade, qu'il entre sur le champ dans tout le jeu & dans tous les mouvemens que l'autre luy demande, d'une maniere à faire croire à tout le monde qu'ils estoient déjà concertes.*

¹⁸⁰ Gherardi in Avertissement (1701:III,IV)

¹⁸¹ Rok narození se liší, 1654-1655. <http://www.encyclopedia.com/doc/1079-CostantiniAngelo.html> .

upozorňovat čtenáře slávu tohoto komedianta. Řeknu jen, že je to sláva oprávněná, vždyť věhlas jeho skvělých pantomim dokládají poslední staletí. Dostal takové jméno, protože podle příkladu starých pantomim více jedná než mluví; což by měl být jediný smysl herectví: celý svět přeci ví, že : *Segnius irritant animos demissa per aures,quam quae sunt oculis subjecta fidelibus. Scaramouche se nespokojí s vyprávěním, ale před očima diváků je předvádí, takové je jeho umění předvádět gesty. Vše mluví, nohy, ruce, hlava, i nejnepatrnější postoj má své opodstatnění*¹⁸². Constantini zde propojil mýtus divadelní role s konkrétní osobou *Tiberia Fiorilliho (1608-1694)*¹⁸³, v době vydání již zesnulého ředitele Comédie-Italienne Hôtelu de Bourgogne. Čtenářsky patřila kniha mezi oblíbené tituly i mezi Eggenberky, zřejmě i protože reprezentuje faktickou biografii ozvláštněnou vtipným a komickým, pro commedii dell'arte typickým, způsobem narace.¹⁸⁴

Mezi rozličnými knihami signatur B 6, zahrnujícími poezii a commedie dell'arte, nalezneme jednu s podtitulem tragédie *Cadmus et Hermione, tragedie représentée par l'Academie royale se Musique* **Jeana Baptisty Lullyho (1632-1687)**¹⁸⁵. Nejedná se zde o tragédii činoherního typu, ale o *tragédie en musique*, nově vzniklý francouzský druh opery s tanci. V souvislosti s kulturními vztahy Francie a Itálie se jeví tento tisk jako pojítko mezi dvěma odlišnými kulturními světy, které se protínají v osobě autora, původem italského skladatele a hudebníka, Jeana-Baptisty Lullyho. Prostřednictvím eggenberského zájmu o divadlo a divadelní scénu se *Cadmus et Hermione* objevuje i v českokrumlovském prostředí.

Jedná o přelomové dílo ve vývoji francouzské opery. Na počátku 17. století byly sice italské opery vzorem pro celou Evropu, ale ve Francii stále přetrvávaly tradiční formy libret, včetně určitého předstupně „opery“, který se nemohl obejít bez náročné scény s hudebními výstupy s tancem či baletem, zvukovými a vizuálními efekty.¹⁸⁶ Vzorem rodící se francouzské opery v pravém slova smyslu se staly opery Cavalliho nebo Rossiho, uváděné díky kardinálu Mazarinovi od poloviny 17.století. U dvorského publika neměly zpočátku velký ohlas, avšak mladičkový král Ludvík XIV. byl jimi natolik okouzlen, že naléhal na vytvoření původní francouzské opery. Královým požadavkům vyhověl až dvorský skladatel a

¹⁸² Volný překlad Nikodemová, Constantini (1695: I).

¹⁸³ Datace dle http://it.wikipedia.org/wiki/Tiberio_Fiorilli .

¹⁸⁴ Na frontispicu bylo zřejmě něco inkoustem napsáno a při pozdější vazbě oříznuto.

¹⁸⁵ Jean-Baptiste Lully se narodil roku 1632 ve Florencii, ale své hudební vzdělání získal v Paříži. Jako houslista a tanečník se objevil na královském dvoře a díky své cílevědomosti, neústupnosti a sebestřednosti se stal váženým divadelním intendantem královského dvora. Komponoval na základě libreta, hudbu přizpůsoboval dikci francouzštiny. Melodie jeho airs, i z meziher, patřily mezi velmi oblíbené a hrané. Zemřel roku 1687 na následky zranění při taktování s holí. Za vrcholné dílo je považována tragédie *Armide et Rinaldo*, spolupracoval také s Moliérem v žánru *comédie-ballet*.

¹⁸⁶ Nejednalo se však o operu v pravém slova smyslu, ale o střídání mluvených a zpívaných pasáží v mytologických nebo pastorálních hrách.

hudebník Jean-Baptista Lully. Nejen že dokázal cíleně zužitkovat své nesporné dovednosti a schopnosti, ale spojoval ve své osobě italský temperament s francouzskou divadelní tradicí.

Poměrně skromný exemplář eggenberského fondu z roku 1673 s titulem *Cadmus et Hermione* je dokladem několika okolností formování barokní opery a jejího vlivu na evropské, potažmo i české, šlechtické dvory. Jako autor tohoto díla¹⁸⁷ je v privilegii označen Jean-Baptiste Lully. To mimo jiné ilustruje situaci v letech 1672-1673, kdy Lully převzal, jak už to bylo jeho zvykem nepříliš čestným způsobem, královské privilegium zahrnující tvorbu i provozování francouzských oper od *Pierra Perrina*¹⁸⁸ a již po krátké době se stal jediným autorem vlastním královské privilegium pro tisk operních libret. Vydavatelem je samozřejmě *Christophe Ballard*¹⁸⁹, označený na titulním listě jako *seul Imprimeur du Roy pour la Musique*¹⁹⁰, na základě smlouvy s Lullym výhradní vydavatel všech jeho partitur a libret, ačkoli, jak je možné si přečíst v privilegii, existovalo i velké množství patisků hlavně nizozemské provenience.

Titulní list nám neposkytuje údaje o autorovi, privilegium zmiňuje jako autora pouze Lullyho, ačkoli je známo, že spoluautorem opery a autorem libreta byl *Philippe Quinault*, básník a libretista píšící komedie a tragédie, jenž začal někdy v 70. letech 17. století¹⁹¹

¹⁸⁷ *Cadmus et Hermione* v tomto vydání neobsahuje partituru, pouze textovou část- libreto.

¹⁸⁸ Pierre Perrin – spolupracoval se skladatelem Robertem Cambertem. Uvedli společně 1. francouzskou hudební comédie pastorale *Pastorale d'Issy* (1659). Nejúspěšnější byla *Pomone* (1671) uvedená při otevření operní akademie v Paříži. Více Šnejdarová, Dina (2005).

¹⁸⁹ Posléze se specializoval pouze na operní tvorbu, na kvalitu provedení dohlížel prý sám skladatel.

¹⁹⁰ Lully (1673), titulní list

¹⁹¹ Šnejdarová, Dina (2005)

spolupracovat s dvorním skladatelem Lullym¹⁹². Libreto byla poté psána s ohledem na hudební, pěveckou i taneční složku divadelního projevu a vytvořili tím společně nový francouzský divadelní žánr označovaný *tragédie en musique* nebo *tragédie lyrique*.

Tragédies en musique jsou psány ve verších, vycházejí z klasické tragédie obohacené o hudební a baletní scény. Náměty vycházejí z antických a mytologických vzorů, částečně i z rytířských legend, ale i soudobého dvorského života¹⁹³. Po kompoziční stránce je tragédie en musique složena z prologu, pěti aktů, kdy každý je obohacen řadou tanců, árií i sborových zpěvů často dokreslujících dění na jevišti. Podstatný je samozřejmě děj, na rozdíl od *opéra-ballet*, odehrávající se v krásné scénické výpravě, o jejíž podobě si ve vydání tragédie *Cadmus et Hermione* z roku 1673 můžeme učinit představu na základě nesignovaného frontispice Françoise Chaveaua (1613-1676), dvorského malíře, rytce a ilustrátora¹⁹⁴, a scénických poznámek ve vlastním textu nebo prologu.

Cadmus et Hermione z eggenberského fondu je prvním vydáním této tragédie en musique. Byla hrána za přítomnosti krále Ludvíka XIV. a dle dobového tisku¹⁹⁵ měla veliký ohlas nejen ve Francii, ale i v Londýně, Amsterdamu a Bruselu. Její námět, jak dokládá předmluva, je vzat z první knihy, osmnáctého příběhu *Proměn*, v němž Ovidius líčí zrození a smrt hrozného hada *Pythona*. Zrozen z odporného bahna, které zůstalo na Zemi po Potopě, a tepla vzešlého ze Slunce se stal obludou tak hrůznou, že sám Apolón se ho rozhodl zničit.¹⁹⁶ Prolog objasňující námět oslavuje skrze alegorii samotného francouzského panovníka: *Le sens allegorique de ce sujet est su clair qu'il est inutile del'expliquer. Il suffit de dire que le roy s'est mis au dessus des louanges ordinaires & que pour former quelque idée de la grandeur & de l'éclat de sa Gloire, il a falu s'élever jusques a la Divinité mesme de la lumiere qui est le Corps de sa devise*¹⁹⁷, následující patetická veršová předmluva není výjimečná, neboť byla součástí dvorského ceremoniálu Ludvíka XIV., Krále Slunce.

Scéna loučení Cadmda a Hermiony patřila mezi jedny z nejoblíbenějších již u soudobého publika¹⁹⁸. Také v českokrumlovském prostředí se tragédie *Cadmus et Hermione* těšila minimálně čtenářské oblibě, o čem svědčí nejen četné skvrny od vosku, ale i inkoustem podtrhané a zvýrazněné pasáže, například árie *Charité* popisující radosti i strasti, které přináší

¹⁹² Lully také spolupracoval s Moliérem, kdy se podíleli na vzniku divadelního žánru *comédie-ballet*. Nejznámější je *Bourgeois gentilhomme* (1670).

¹⁹³ Quinalt prý upadl v nemilost kvůli jedné ze svých her, kde se jisté královské milenky poznaly v nelichotivých postavách. Lully poté jistý čas spolupracoval s Thomasem Corneillem (Šnejdarová, 2005).

¹⁹⁴ dohledáno

¹⁹⁵ Podle La Gazette de France.

¹⁹⁶ Prolog (1673), překlad Nikodemová

¹⁹⁷ Prolog (1673)

¹⁹⁸ O oblibě a formě těchto oper více Trojan (1990:34).

láska, nedílná součást lidského života, vyhledávané téma čtenářky Marie Arnoštky: *Amans, aimez vos Chaines,/L'Amour suivant vos peines,/Mesure vos plaisirs/Il cause des allarmes,/Il vend bien cher ses charmes;/Mais pour un si grand bien/Tous les maux ne sont rien./Sans une aimable flame/La vie est sans appas:/Qui peut toucher une ame/Qu'Amour ne toucha pas?/Il cause des allarmes/Il vend bien cher ses charmes;/Mais por un si grand bien/Tous les maux ne sont rien.*¹⁹⁹

¹⁹⁹ Lully (1673: 62,63)

4 Závěr

Uvedený katalog jazykově francouzských italik eggenberského fondu (1582-1717) českokrumlovského zámku vychází z katalogu francouzských tisků publikovaného před třemi lety.²⁰⁰ Z celkového barokního fondu představuje asi 2% knih, z jeho francouzské části pak kolem 7%. Na základě autorského, tematického a jazykového kritéria do okruhu jazykově francouzských italik spadá 66 titulů, nejstarší z roku 1585. Jedná se o knihy francouzské, v několika málo případech dvojjazyčné. Ačkoli jde o pouhý zlomek z velké, vzdělanou šlechtičnou Marií Arnoštkou, systematicky uspořádané osobní knihovny, i jazykově francouzská italika v sobě odrážejí dobový zájem o některé oblasti nebo okruhy. Převládají knihy s historickou tematikou, ať už v podobě populárně naučných cestopisů nebo biografii, především ale rozličné tituly s tématem milostného citu, které nesou často i fyzické známky čtenářského zájmu. Spektrum bylo široké: závažná problematika náboženských konfliktů a sporů, občanských válek (*Sarpi, Dávila*), filozofických a teologických otázek (*Cardano*), ale i knihy pro pobavení a odych (*Gherardi*) nebo kultivování jazyka a ducha (*Della Casa, Petrarca*).

Francouzský jazyk představoval pro kultivovanou šlechtičnu Marii Arnoštku prostředek k proniknutí do světa italského jazyka, kultury a literatury, kterou tak mohla snadno porovnávat s prostředím vídeňského dvora, jež bylo Eggenberkům blízké. Její zájem vzbuzovaly nejen módní tituly, formální dokonalost a vytříbenost, ale i myšlenkový svět autorů, překladatelů a děl samých.

Úloha předmluv (*préface*) nebo slov ke čtenáři (*au lecteur*) byla značná. Pomineme-li ty, které byly oslavného (Lully) nebo pouze dedikačního charakteru, můžeme konstatovat, že odrážely dobové smýšlení o světě. Stávaly se prostorem k obhajování autorských nebo překladatelských životních postojů, které se v době inkvizice mnohdy stávaly otázkou života a smrti (*Sarpi, Spon*). Dokládaly i myšlenkové posuny v ustalování vědních oborů jako například archeologie a numismatiky (*Spon*). Pro vzdělaného a přemýšlivého čtenáře byla asi nejpodnělnějším přínosem úvodních pasáží skutečnost, že byly místem literární kritiky. Vzpomeňme na *Gherardiho* rozbor žánru *commedia dell'arte* nebo otázky jazykové a stylové vhodnosti u *Du Hamela*. Inspirativní musely být pro Marii Arnoštku, která se sama věnovala překladu, i překladatelské přístupy obhajované před čtenáři.

²⁰⁰ In Radimská (2007).

Oblíbené texty byly čteny za svitu svící, kdy na ně stekl kapající vosk, při opisování pasáží došlo často k vylití inkoustu, avšak čtenáři si i strany úmyslně zakládali ohnutím růžku nebo do nich vpisovali své postřehy, vytvářeli obsahy konvolutů divadelních her, aby se mohli lépe orientovat v textu, podtrhávali si jednotlivé myšlenky a obraty nebo celé pasáže, kniha pro ně představovala prostor pro vzdělání, zábavu i vlastní fantazii.

5 Résumé

La bibliothèque baroque du château de Český Krumlov représente un héritage de la famille Eggenberg, avant tout celui de la duchesse Marie Ernestine d'Éggenberg (1649 – 1719), née de Schwarzenberg, qui s'installa avec son mari au château de Český Krumlov et en fit une résidence représentative d'époque. En 1719, après la mort de Marie Ernestine l'inventaire de titres imprimés comporta plus de deux mille titres d'imprimés, dont 877 en français.

Le but principal de cette thèse universitaire est faire un Catalogue des livres français de la provenance d'Éggenberg de Český Krumlov (KJZI) lesquels de point de vue linguistique sont français, mais concernent un espace géographique d'Italie de nos jours, des auteurs et des sources italiens et la langue italienne datants de 1582 à 1717.

On dispose aujourd'hui d'un catalogue des imprimés baroques écrits en français, il a été publié en 2007 (Radimská, J.: *Knihovna šlechtičny*), lequel permet la recherche de ceux concernant cette thèse. D'après les critères cités au-dessus, le KJZI, catalogue alphabétique, comprend 66 titres correspondants. Deux listes des oeuvres supplémentaires regroupées la première d'après la date de l'impression et la deuxième „baroque“ font une base des autres analyses.

En respectant la structure du fond d'Éggenberg réalisée d'après les domaines baroques traditionnels, I – *Weltliche Historici*, II- *Geistliche Historici*, III-*Geistliche bücher* (*Andachts büchr*), IV-*Moral und politische* (*Romans*), V- *Liebs geschichten* (*Moral und Politische*), VI-*Poëten und Comoëdien*, VII- *Untrschiedlich*, le nouveau catalogue permet répondre plus clairement aux quelques questions: premièrement celle du nombre et de la préférence des thèmes et des genres littéraires, puis de l'influence potentielle des préface à la réception des textes intégral et enfin de la préférence des titres concrets chez la lectrice.

L'Histoire en général, des textes de la nature historique comme lettres, mémoires, biographies avec des «histoires» forment le genre ainsi que le thème favori des bibliothèques personnelles de la noblesse européenne. Parmi des titres de KJZI le genre d'histoire (B I - *Weltliche Historici*) représente 40% de livres d'une nature différente: histoires de guerres (*Histoire de la guerre de Flandre de Strada*, *Histoire des guerres civiles de France de Davila*), témoignages (*Sarpi*, *Mancini*), compendia historico-géographiques (*Spon*, *Dandini*), biographies et genre épistolaire. Le pourcentage peut être trompeur, car il faudrait différencier

des titres comme *Décameron* de Boccaccio appartenants aux belles lettres qui n'étaient pas à l'époque précisément fixées, avant tout dans le domaine de la prose.

Les belles lettres, ici la poésie et le drame, souvent avec de l'esprit galant, représentées par 36% (Poëten und Comoëdien) étaient à la mode au cours du XVII. siècle. Poésie galante, jeux pastorales et amour exceptionnel influençaient des cours aristocratiques par leurs émotions, jeux, caractère précieux et servaient pour le divertissement. Une lectrice sensitive comme Marie Ernestine d' Eggenberg a lu plusieurs fois des ouvrages comme *Galatée*, ou *l'art de plaire dans la conversation* de Della Casa ou *Les Amour de de Vénus et d' Adonis* de Marino en soulignant des phrases formellement belles ou intéressantes. Leur langue et style parlé souvent dans les préfaces correspondent avec ses efforts de traductrice. En plusieurs cas le français lui permettait de comparer des expressions et formes italiennes et françaises (Petrarca).

L'influence des préfaces ou des avertissements (autrement dit Au Lecteur) aux lecteurs était donc très importante. Hormis leur fonction dédicative aux mécènes ou grands personnages de l'époque, quelques-uns faisaient en plus une partie de la cérémonie royale de Louis XIV. aux Versailles (*Cadmus et Hermione* de Lully), permettent une confrontation de la littérature italienne et française. De point de vue idéologique les préfaces représentent un espace pour confroter, défendre et prononcer des pensées d'auteurs ou bien de traducteurs, lesquelles pouvaient être provocatrices ou courageuses p.ex. quant à Gherardi, Cardano ou l' Histoire du concile de Trente de Sarpi.

Marie Ernestine signait ses livres avec la note manuscrite de possession par „E“ ou „Marie Ernestine princesse d' Eggenberg“. Dans plusieurs cas, des titres, dits „italiens“, mais écrits en français appartenaient parmi les signés. D'après beaucoup de marques de la lecture, il s'agissait dans la plupart de cas de ses titres préférés, qui étaient souvent lus au clair des bougies dont le cidre faisait des taches. Mais ce ne sont pas seulement ces signes fortuites lesquelles témoignent sa lecture. Beaucoup de notes manuscrites en marge, de phrases et vers soulignés révèlent la richesse de ses intérêts. Non qu'elle n'ait choisi les titres concrets pour leurs valeurs littéraires, mais elle tenait compte plutôt des thèmes, motifs et idées en forme belle et cultivée qui correspondaient avec son monde spirituel.

6 Seznam literatury a pramenů

Primární literatura

Národní památkový ústav, ústav odborného pracoviště v Českých Budějovicích, sbírky SHZ Český Krumlov - seznam viz. Katalogová příloha

Fotodokumentace tvořící obrazový doprovod byla pořízena se svolením Národního památkového ústavu, ústavu odborného pracoviště v Českých Budějovicích, sbírky SHZ Český Krumlov.

Sekundární literatura

Baumgartner, Emmanuèle, Fiorato, Adelin, Charles, Redondo, Augustin: *Problèmes interculturels en Europe XVe -XVIIe siècles*. Presses de la Sorbonne nouvelle.1998.

Bayle, Pierre: *Dictionnaire Historique et Critique*. Leyde 1697.

Blahník, Vojtěch Kristian: *Světové dějiny divadla*. Aventinum. Praha 1929.

Boccaccio, Giovanni: *Žial pani Plamienky*. SPKK, Bratislava 1976.

Brunet, Jacques-Charles: *Manuel du libraire et de l'amateur de livres*. Chez Brunet, Paris 1814.

Bukáček, Josef a kol.: *Slovník spisovatelů Itálie*. Odeon, Praha 1968.

Catalano, Alessandro: *Rademus barbas italis (Italové a Češi nejen po Bílé hoře)*. Souvislosti 3-4/2002.Revue pro literaturu a kulturu. Ročník XIII. Sdružení pro Souvislosti.

Caylus, Anne Claude Philippe: *Oeuvres badines complètes*. Tome 3. Chez Visse, Amsterdam 1787.

De Sanctis,F.: *Dějiny italské literatury*. SNKLHU, Praha 1959.

Einaudi, Giulio: *Letteratura italiana. Dizionario delle Opere*. Volume primo e secondo. Einaudi, Venezia 2000.

Fischer, Heinz-Joachim: *Dějiny papežů. Analýza současného stavu církve*. Fontána, Olomouc 2005.

Fröhlich, Roland: *Dva tisíce let dějin církve*. Vyšehrad, Praha 1999.

Gozzi, Carlo, Bermel, Albert, Emery, Ted: *Five tales for the theatre*. The University of Chicago Press. Chicago 1989.

Grente,G. Et alii: *Dictionnaire des Lettres françaises. Le XVIII siècle*. Paris 1995.

Heer, Friedrich : *Evropské duchovní dějiny*. Vyšehrad, Praha 2000.

Italsko-český slovník. SPN, Praha 1991.

Knabe, Peter-Eckhard, Mortier, Roland, Moureau François: *L'Aube de la modernité 1680-1760. Histoire comparée des littératures de langues européennes*. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam, Philadelphia 2002.

Kubíková, Anna, Mašková, Věra, Veselý, Jiří: *Českokrumlovsko 1620-1850*. Státní oblastní archiv Třeboň, Český Krumlov 2003.

Larue, A.: *L'épopée romanesque et la guerre néo-médiévale dans La Jérusalem délivrée et Le Seigneur des anneaux*. L'information littéraire 2002/2, 54e année.

Lenderová, Milena a kol.: *Eva nejen v ráji. Žena v Čechách od středověku do 19. století*. Karolinum, Praha 2002.

Levi, A.H.T.: *Ludvík XIV. Veřejný i soukromý život krále Slunce*. Euromedia Group - Ikar, Praha 2007.

Mesnard, J.: *Précis de littérature française du XVII siècle*. Paris, PUF, 1900.

Muffat, Georg : *První poznámky o hraní francouzských baletů podle metody zesnulého pana de Lully*. Janáčkova akademie múzických umění, Brno 1992.

Niceron, Jean-Pierre: *Memoires pour servir a l'histoire des hommes illustres dans la république des lettres*. Tome III. Paris 1727.

Nikodemová, Anna: *Všechna jitra světa. Ohlas francouzského filmu u českého publika*. Seminární práce PF JCU. 2007

Ostrovská, Sylvia : *Přede hry k velkému zápasu aneb Cestami 16. a 17. století*. Jan Krigl, Praha 2001.

Pelán, J.: *Slovník italských spisovatelů*. Libri, Praha 2004.

Perrus, Claude, Marietti, Marina: *Arzanà. Cahiers de littérature médiévale italienne. La mémoire du texte intertextualités italiennes*. Numéro 6, 2000. Sorbonne nouvelle.

Radimská, Jitka: *Francouzské století v eggenberské zámecké knihovně v Českém Krumlově, I, II*. FF MU Brno 1999.

Radimská, Jitka: *Knihovna šlechtičny. Francouzské knihy Marie Ernestiny z Eggenbergu na zámku v Českém Krumlově*. Bibliotheca viva I, Pelhřimov 2007.

Radimská, Jitka: *Opera romanica 1*. České Budějovice 2000; *Opera romanica 4*, České Budějovice 2003; *Opera romanica 9*, České Budějovice 2006.

Rendina, Claudio: *Příběhy papežů. Dějiny a tajemství. Životopisy 265 římských papežů*. Volvox globator, Praha 2005.

Richard, Charles Louis, Giraud, Jean Joseph: *Bibliothèque sacrée, ou, Dictionnaire universel historique, dogmatique, canonique, géographique et chronologique des sciences ecclésiastiques*. Méquignon-Havard. Paris 1825.

Scott, Mary Augusta : *Elizabethan translations from the Italian*. Burt Franklin. New York 1969.

Seidl, Ivan : *La letteratura italiana dal Duecento al Settecento*. SPN, Praha 1986.

Šimek, O.: *Dějiny francouzské literatury*. Praha 1949.

Šnejdarová, Dina: *Libreto v proměnách staletí: Francouzská rozmanitost druhů*. Harmonie 2005/3.

Tasso, Torquato: *Osvobozený Jeruzalém ve vyprávění a výběru Alfreda Giulianiho*. Odeon, Praha 1980.

Tournand, J.-C.: *Introduction à la vie littéraire au XVIII siècle*. Paris 1984.

Trojan, Jan: *Stručné dějiny opery z hudebně dramatického hlediska*. SPN, Praha 1990.

Voltaire: *Catalogue pour la plupart des écrivains français qui ont paru dans Le Siècle de Louis XIV, pour servir à l'histoire littéraire de ce temps*. 1751.

Zuber, R.: *Les „belles infidèles“ et la formation du goût classique*. Paris 1968, der. Éd. 1995.

Internetové odkazy:

1. Livre-Rare-Book

<http://www.livre-rare-book.com>

2. Commedia dell'arte 22/12/04 12:09

http://www.pug.fr/telech_ouvrage/commedia.pdf

3. Catalano, Alessandro: Rademus barbas italis.

<http://www.esamizdat.it/souvislostipdf.pdf>

4. Voltaire: Catalogue des écrivains.

http://www.voltaire-integral.com/Html/14/04CATALO_1_3.html#M

5. Gozzi ,Carlo: Five Tales for the Theatre.

http://books.google.cz/books?id=LJpJhdi3N4AC&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false

6. Richard, Charles Louis, Giraud, Jean Joseph: Bibliothèque sacrée XXIV.

http://books.google.cz/books?id=AQIUAAAQAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false

7. Brunet, Jacques-Charles: Manuel du libraire et de l'amateur de livres.

http://books.google.cz/books?id=xq0QAAAAIAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false

8. viaLibri

http://www.vialibri.net/item_pg/4998891-1695-courtilz-sandras-gatien-alcoran-louis-xiv-testement-politique-cardinal-jules.htm

9. Pianezza: Preface to La Vérité de la religion chrétienne.

http://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=french_translations

10. Wikipedia

http://fr.wikipedia.org/wiki/Gabriel_de_Guilleragues

http://en.wikipedia.org/wiki/Gabriel-Joseph_de_La_Vergne,_comte_de_Guilleragues

http://cs.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A1n#Pikareskn.C3.AD_rom.C3.A1n

http://en.wikipedia.org/wiki/Gatien_de_Courtilz_de_Sandras

<http://it.wikipedia.org/wiki/Arlecchino>

http://en.wikipedia.org/wiki/Catherine_Bernard

http://en.wikipedia.org/wiki/Giovanni_della_Casa

http://fr.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Della_Casa

http://it.wikisource.org/wiki/Elegia_di_madonna_Fiammetta

http://en.wikipedia.org/wiki/Enrico_Caterino_Davila

http://it.wikipedia.org/wiki/Tiberio_Fiorilli

<http://fr.wikipedia.org/wiki/Boccace>

http://en.wikipedia.org/wiki/Laurent_de_Premierfait

http://cs.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Boccaccio

http://fr.wikipedia.org/wiki/Le_D%C3%A9cam%C3%A9ron_%28litt%C3%A9rature%29

http://en.wikipedia.org/wiki/Marguerite_de_Navarre

http://it.wikipedia.org/wiki/Famiano_Strada

http://en.wikipedia.org/wiki/Madeleine_de_Scud%C3%A9ry

http://en.wikipedia.org/wiki/Georges_de_Scud%C3%A9ry

http://fr.wikipedia.org/wiki/Thomas_Corneille

http://cs.wikipedia.org/wiki/Al%C5%BEb%C4%9Bta_I.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Claudio_Monteverdi

http://cs.wikipedia.org/wiki/Francesco_Petrarca

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kate%C5%99ina_de_Medici

http://cs.wikipedia.org/wiki/Leopold_I._Vil%C3%A9m

http://cs.wikipedia.org/wiki/Nikolaus_von_Avancini
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pohanstv%C3%AD>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Publius_Vergilius_Maro
http://cs.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A1n#Pikareskn.C3.AD_rom.C3.A1n
<http://de.wikipedia.org/wiki/Avancini>
http://de.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_de_Rocoles
http://en.wikipedia.org/wiki/Gabriel-Joseph_de_La_Vergne,_comte_de_Guilleragues
http://en.wikipedia.org/wiki/Gatien_de_Courtilyz_de_Sandras
http://en.wikipedia.org/wiki/Giambattista_Marino
http://en.wikipedia.org/wiki/Gregorio_Leti
http://en.wikipedia.org/wiki/Gregorio_Leti
http://en.wikipedia.org/wiki/Guido_Bentivogli
http://en.wikipedia.org/wiki/Henri_Estienne
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_cardinal-nephews
<http://fr.wikipedia.org/wiki/Canzoniere>
<http://fr.wikipedia.org/wiki/Canzoniere>
http://fr.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_d%27Aix_de_La_Chaise
http://fr.wikipedia.org/wiki/Gabriel_de_Guilleragues
http://fr.wikipedia.org/wiki/Godefroy_Hermant
http://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_Estienne
http://fr.wikipedia.org/wiki/Il_combattimento_di_Tancredi_e_Clorinda
http://fr.wikipedia.org/wiki/Jacob_Spon
http://fr.wikipedia.org/wiki/L%C3%A9opold-Guillaume_de_Habsbourg
http://fr.wikipedia.org/wiki/La_J%C3%A9rusalem_d%C3%A9livr%C3%A9e
http://fr.wikipedia.org/wiki/Luis_de_G%C3%B3rgora
http://fr.wikipedia.org/wiki/Marie_Mancini 3.12.2009, 23:15
http://fr.wikisource.org/wiki/Giambattista_Marino
http://it.wikipedia.org/wiki/Gregorio_Leti
http://it.wikipedia.org/wiki/Jean_Chapelain
<http://it.wikipedia.org/wiki/L%27Adone>
http://it.wikipedia.org/wiki/Terza_rima

11. Scott, Mary Augusta: Elizabethan translations from the Italian.

http://books.google.cz/books?id=jA5ayb5EI4wC&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false

12. COnTEXTES. Revue de sociologie de la littérature.
<http://contextes.revues.org/index117.html?file=1>
13. Constantini, Angelo: La vie de Scaramouche.
http://books.google.cz/books?id=YFE0AAAAMAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false
14. Tribout, Bruno: Révolutions temporelles et conspirations politiques : la figuration du temps istorique dans quelques récits de conjuration sous Louis XIV.
http://www.cairn.info/load_pdf.php?ID_ARTICLE=DSS_054_0693
15. Knabe, Peter-Eckhard, Mortier, Roland, Moureau, François: L'aube de la modernité.
http://books.google.cz/books?id=GNKzAAyUIqsC&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false
16. Caylus :Œuvres badines complètes.
http://books.google.cz/books?id=IS80AAAAMAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false
17. Larousse.fr
<http://www.larousse.fr/encyclopedie/personnage/Gherardi/121332>
18. Hartnoll, Phyllis, Found, Peter: Comédie-Italienne.
<http://www.encyclopedia.com/doc/1O79-ComdieItalienneLa.html>
19. Graduate Centre for the Study of Drama, Toronto: Commedia dell'Arte in France from 1660 to 1760.
<http://www.chass.utoronto.ca/~trott/courses/dra3011s/1688.htm>
20. Italica Rai international online: Arlecchino.
http://www.italica.rai.it/index.php?categoria=altro&scheda=teatro_commedia_arte_arlecchino
21. Donald A. Heald
http://www.donaldheald.com/search/search_01.php?Author=WOLFF%2C%20Jeremias
22. Mills, Ali: La Vie de Scaramouche.
<http://www.dramatispersonaearchive.org/scaramouche.pdf>
23. Le Moyne, Pierre, Cramoisy: De l'art de régner.
http://books.google.cz/books?id=BUM_AAAAcAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false

24. Della Casa, Giovanni, Du Hamel, Jean-Baptiste: Galatée, ou, L'art de plaire dans le conversation.
- http://books.google.cz/books?id=N809AAAACAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false
25. New Advent: Jean-Baptiste Duhamel.
- <http://www.newadvent.org/cathen/05187b.htm>
26. Dubray, C. A.: Jean-Baptiste Duhamel.
- http://oce.catholic.com/index.php?title=Jean-Baptiste_Duhamel
27. Baumgartner, Emmanuèle, Fiorato, Adelin Charles, Augustin, Redondo: Problèmes interculturels en Europe, XVe-XVIIe siècles.
- http://books.google.cz/books?id=Sqp56o_I2WMC&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false
28. Perrus, Claude, Marietti, Marina: Arzaná. Cahiers de littérature médiévale italienne, n°6/sept. 2000.
- http://books.google.cz/books?id=irMSACK5VXsC&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false
29. Wikisource
- http://fr.wikisource.org/wiki/Revue_des_Romans/Boccace
- http://fr.wikisource.org/wiki/Giambattista_Marino
- <http://it.wikisource.org/wiki/Adone>
- <http://it.wikisource.org/wiki/Adone>
- http://it.wikisource.org/wiki/Adone/Canto_III
- <http://it.wikisource.org/wiki/Trionfi/>
30. Brémond, Gabriel de: La Princesse de Monferrat.
- http://books.google.cz/books?id=8Bk6AAAACAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false
31. Wronecki, Marie-Hélène: La Préciosité en France an XVIIeme siecle.
- <http://pagesperso-orange.fr/wronecki/mariehelene/preciosi.htm>
32. Encyclopédie Microsoft® Encarta® en ligne 2009
- http://www.voyagesphotosmanu.com/poesie_officielle_religieuse_baroque.html
33. Kašparová, Jaroslava: Dílo španělského jezuitu Juana Alfonse de Polanco v českém překladu z roku 1639.

<http://www.vkol.cz/cs/aktivy/konference-a-odborna-setkani/13--rocnik-odborne-konference/clanek/dilo-spanelskeho-jezuity-juana-alfonse-de-polanco-v-ceskem-prekladu-z-roku-1639/>

34. Bourbon, Chloé: Auteur, narratrice et protagoniste dans l'Elegia di Madonna Fiammeta.

<http://chroniquesitaliennes.univ-paris3.fr/PDF/Web6/Bourbonweb6.pdf>

35. Bourassa, André G. Bourassa: Répertoire des pièces de la Renaissance française, 1537-1615

<http://www.theatrales.uqam.ca/soufflebaroque.html>

36. Charles, Cotelendi, Godenne, René: Mademoiselle de Tournon.

http://books.google.cz/books?id=AmBZ3Ok47DkC&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false

37. Zacharová, Marie: Markéta Navarská.

<http://www.panovnici.cz/marketa-navarska>

38. Le magazine de l'opéra baroque

http://pagesperso-orange.fr/jean-claude.brenac/LULLY_CADMUS.htm

39. Univerzita Palackého, Olomouc, Daniel, Pelán, Salwa, Špilarová: Italská renesance a baroko ve střední Evropě

http://www.esamizdat.it/autori/pdf/italska_renesance_a_baroko_catalano.pdf

40. Tristan, Marie France: Exploration du baroque

<http://www.mariefrancetristan.com/poesie-scientifique-cavalier-marin.asp>

41. Ballets, ascarades, ivertissements, omédie & Tragédies en musique

<http://arsmagnalucis.free.fr/1650-1699.html>

42. Bayle: Dictionnaire historique et critique

http://artfl.uchicago.edu/images/bayle/bayle_2_1.jpeg

43. Girard, Aurélien: Jérôme Dandini, *Voyage du Mont Liban*

<http://assr.revues.org/index15123.html>

44. Ville et la republique de Venise

http://books.google.cz/books?id=9EM8AAAaAAJ&dq=La+ville+et+la+r%C3%A9publique+de+Venise&printsec=frontcover&source=bl&ots=IHZsyHywEE&sig=9IHM5itYVfcXqWw17Ni3_kyQ_SE&hl=cs&ei=eYAOS_bONILLjAew9u3NAw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CAcQ6AEwAA#v=onepage&q=&f=false

45. Tasso, Torquato: Gerusalemme Liberata.

<http://books.google.cz/books?id=aEmeVXswmN8C&printsec=frontcover>

46. Verber, Beat: Les travailleurs dans la cité.

http://books.google.cz/books?id=gREINOTd3xIC&pg=PA7&lpg=PA7&dq=Henriho+Esti+enna+calvinisme&source=bl&ots=T0kS8mbJgd&sig=CNXn_NyWkSFwVt0qETrila2vhQw&hl=cs&ei=kS0IS8LQOoipsAbb0KDtBw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=9&ved=0CDIQ6AEwCA#v=onepage&q=&f=false

47. Petrarca, Francesco, Catanusi, Placide: Les oeuvres amoureuses de Petrarque.

http://books.google.cz/books?id=J6UTAAAAQAAJ&printsec=frontcover&source=gb_s_avlinks_s#v=onepage&q=&f=false

48. Petrarca, Francesco: Le sage resolu.

http://books.google.cz/books?id=K3APAAAAQAAJ&dq=Le+Sage+r%C3%A9solu+contre+l%C2%B4une+et+l%C2%B4autre+fortune&printsec=frontcover&source=bl&ots=NMMRM1hno8&sig=hnHAUVVYbJxDpC4l3GSYrjpl2l8&hl=cs&ei=k2EhS4FkYewBqqOtO8H&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CAwQ6AEwAQ#v=onepage&q=&f=false

49. Petrarca, Francesco: Le Sage resolu contre l'une et l'autre Fortune.

http://books.google.cz/books?id=K3APAAAAQAAJ&dq=Petrarca,+Francesco+Le+Sage+r%C3%A9solu+contre+l%C2%B4une+et+l%C2%B4autre+fortune&printsec=frontcover&source=bl&ots=NMMSNWfiqa&sig=EludVHGM4R1uVzoIEcIFhvhObjc&hl=cs&ei=VQ8xS-OyF8WRsAbB5M29Bw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CAwQ6AEwAQ

50. Petrarca, Francesco: Le Sage resolu contre l'une et l'autre Fortune.

http://books.google.cz/books?id=K3APAAAAQAAJ&dq=Petrarca,+Francesco+Le+Sage+r%C3%A9solu+contre+l%C2%B4une+et+l%C2%B4autre+fortune&printsec=frontcover&source=bl&ots=NMMSNWfiqa&sig=EludVHGM4R1uVzoIEcIFhvhObjc&hl=cs&ei=VQ8xS-OyF8WRsAbB5M29Bw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CAwQ6AEwAQ

51. Recupito, Cesare Giulio: Industrie per fare una buona morte.

http://books.google.cz/books?id=uopmRA6ANhEC&dq=Recupito,+Giulio+Cesare&printsec=frontcover&source=bl&ots=nufTBSBm5D&sig=9AFwKHgsCcWhBvSgn6Y2DNfFmu4&hl=cs&ei=JL0vS8r7FciIsAallaC9Bw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CAoQ6AEwAA#v=onepage&q=&f=false

52. Biographie universelle

<http://books.google.de/books?id=VLIFAAAAQAAJ&pg=PA352#v=onepage&q=&f=false>

53. Memories

http://books.google.fr/books?id=WWA5AAAAMAAJ&printsec=titlepage&source=gbs_summary_r&cad=0#v=onepage&q=&f=false

54. Baustert, Raymond: La querelle janséniste extra muros ou La polémique autour de la Procession.

<http://books.google.it/books?id=GDIqIZSfISsC&hl=cs>

55. Careri, Giovanni: La figuration du vœu

<http://ccrh.revues.org/index2511.html>

56. Gatien Courtilz de Sandras

<http://contextes.revues.org/index117.html?file=1>

57. Encyclopædia Britannica: Marini

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/365401/Giambattista-Marino>

58. Limojon, Alexandre Tousaint de: La ville et la république de Venice

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1075948.image.r=+Alexandre+Toussaint+de+limojon.f6.langEN>

59. Avancini, Niccolo: Le prince dévot et guerrier

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k116889q.image.r=avancini.f498.langEN>

60. Gallardi, Ferdinand: La Tyrranie heureuse

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k5485588s.r=galardi.f309.langEN>

61. Marino: Les Vrais plaisirs ou les amours de Venus et d'Adonis

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k56260582.r=+Marino.langEN>

62. Le Moyne: De l'art de regner

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k57628q.r=Le+Moyne%2C+Pierre+%09De+l%2C%204art+de+r%20C3%A9gner.langEN>

63. Kašparová, Jaroslava- Francouzské zeměpisné příručky a geografická kompendia druhé poloviny 17. století a obraz českých zemí v nich podaný

<http://www.lib.cas.cz/cs/vydano-avcr/rocnik-910-2002-2003>

64. Jordan, Claude: Voyages historiques de l'Europe ou les delices

<http://grandtour.bncf.firenze.sbn.it:9080/nazionale/indici/libri-di-viaggio/CFIE019609>

65. Recupito, Cesare
<http://i861.photobucket.com/albums/ab175/giacomoguzzo/iimg997.jpg>
66. Sistema documentario provinciale Livornese
<http://opacsol.comune.livorno.it/SebinaOpac/Opac?action=search&thAutEnteDesc=Segala%2C+Alessio+%3C1558-1628%3E&startat=0>
67. Torquato Tasso životopis
<http://referaty-seminarky.sk/torquato-tasso-zivotopis/>
68. Bouhours, Dominique: Preface to La Vérité de la religion chrétienne
http://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=french_translations
69. Cadmus & Hermione
<http://sitelully.free.fr/cadmus.htm>
70. Catalogo del Polo Bolognese del Servizio Bibliotecario Nazionale
<http://sol.cib.unibo.it:8080/SebinaOpac/Opac?action=search&thAutEnteDesc=Tomasi%2C+Tommaso+%3C1608-1658%3E&startat=0>
71. Amazon.fr: Gestes d'amour et de guerre : La Jérusalem délivrée, images et affects (XVIe-XVIIIe siècle)
http://www.amazon.fr/Gestes-damour-guerre-J%3CA9rusalem-XVIe-XVIIIe/dp/2713220637_5.8.2009_13:30
72. American libraries: De Vesuviano incendio nuntius (1639)
<http://www.archive.org/details/devesuvianoincen00recu>
73. American libraries: Jérusalem délivrée : poème du Tasse (1780)
<http://www.archive.org/details/jrusalemdliv01tass>
74. Art & Popular culture: Henri Estienne
http://www.artandpopularculture.com/Henri_Estienne
75. Bayle, Pierre: Dictionnaire historique et critique
<http://www.cyclopaedia.org/1734bayle/1734bayle.html>
76. Index librorum prohibitorum
<http://www.davidboeno.org/GROEUVRE/ECRITURE/INDEXM.HTM>
77. La Gorce, Mathieu de: Itinéraire de la Jérusalem délivrée
http://www.fabula.org/revue/document1115.php_5.7.2009_23:10
78. Pešková, Martina: Petrarca
<http://www.grapheion.cz/userfiles/file/prosinec/PETRARKA.doc>

79. Galavotti, Enrico: Torquato Tasso
<http://www.homolaicus.com/Letteratura/tasso.htm>
80. Špička Jiří: Francesco Petrarca
<http://www.iliteratura.cz/clanek.asp?polozkaID=16089>
81. Reynolds, Barbara: Torquato Tasso
<http://www.jrank.org/literature/pages/7201/Italian-Epic-Romance-Tasso.html>
82. Societe d'Histoire Moderne et Contemporaine
<http://www.jstor.org/pss/20523862>
83. New Advent: Nicola Avancini
<http://www.newadvent.org/cathen/02148a.htm>
84. New Advent: Torquato Tasso
<http://www.newadvent.org/cathen/14463d.htm>
85. Simons, Olaf: Marteau Europa oder Der Roman, bevor er Literatur wurde
<http://www.pierre-marteau.com/library/f-1708-0003.html>
86. Nelson, Sarah, The University of Chicago Press: Memoirs
<http://www.press.uchicago.edu/presssite/metadata.epl?mode=synopsis&bookkey=5562154>
87. Schmutz , Jacob: Scholasticon
http://www.scholasticon.fr/Database/Scholastiques_fr.php?ID=1066
88. Voet: Portrait of Maria Mancini
<http://www.wga.hu/detail/v/voet/mancini1.jpg>
89. Monteverdi: Combattimento di Tancredi e Clorinda, [cit. 23. 12. 2009; 21:05]
http://www2.cpd.l.org/wiki/index.php/Combattimento_di_Tancredi_e_Clorinda_%28Claudio_Monteverdi%29
90. Encyclopædia Britannica
<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/326252/Gaultier-de-Coste-Seigneur-de-La-Calprenede>

7 Katalogová příloha

7.1 Katalog jazykově francouzských italik (KJFI)						
KČ	Autor	Název	Místo vydání	Rok	Barokní signatura	Signatura
1.	-	<i>L'Amour en fureur, ou les excès de la jalousie italienne</i>	A Cologne	1684	B 5 98	40 A 7451
2.	-	<i>Le Comte Roger, souverain de la Calabre ultérieure</i>	A Amsterdam	1678	B 4 132	26 A 5426
3.	-	<i>L'oracle consulté par les puissances de la terre sur leur destinée où l'on voit ce qui se passe aujourd'hui dans la politique, d'une manière diversse. Traduit de l'italien</i>	Stampato a Roma	1688	B 4 96	45 A 8351
4.	-	<i>Recueil de diverses relations remarquables des principales cours de l'Europe. Escrites pour la plupart, par des Ambassadeurs, qui ont résidé à ces cours. Traduites en françois, d'un manuscrit italien, qui n'a point cy devant été mis en lumière</i>	A Cologne	1681	B 1 207	45 A 8345
5.	-	<i>Relation des mouvements de la ville de Messine, depuis l'année M.DC.LXXI. jusques à présent.</i>	A Paris	1676	B 1 98	27 A 5668
6.	-	<i>Substance d'une lettre écrite par un officier du grand vizir à un pacha, touchant l'expédition de Monsr. Du Quesne à Chio, et la négociation de Monsr. De Guilleragues avec la Porte. On a ajouté la relation fidèle de l'audiance du Seigneur Donato Baille pour la république de Venise à la Porte</i>	A Ville Franche	1683	B 1 201	45 A 8340

7.	Amelot de La Houssaye, Abraham-Nicolas	<i>Histoire du gouvernement de Venise</i>	A Amsterdam	1695 - 1696	B 1 83	47 C 8696
8.	Arconati Lamberti, Giovanni Gerolamo	<i>Le Gouvernement du duc d'Ossune dans l'Etat de Milan.</i>	A Cologne	1678	B 1 96	27 A 5652
9.	Avancini, Niccolò	<i>Le Prince dévot et guerrier ou les vertus héroïques de Léopold Guillaume, archiduc d'Autriche. Traduit du latin...</i>	A Lille	1667	B 1 18	21 H 4500
10.	Bentivoglio, Guido	<i>Les lettres du cardinal Bentivoglio... Traduites en françois, avec l'italien à côté.</i>	A Paris	1692	B 1 182	29 F 6237
11.	Bernard, Catherine, Pradon, Nicolas	<i>Frédéric de Sicile.</i>	A Paris	1680	B 5 44	44 A 8123
12.	Boccaccio, Giovanni	<i>Le Décameron de Maître Jean Boccace, Florentin.</i>	A Paris	1662	B 1 35	7 E 1292
13.	Boccaccio, Giovanni	<i>La Fiammette amoureuse... Faicte François Italienne, pour utilité de ceux qui désirent apprendre les deux langues.</i>	A Paris	1585	B 5 109	25 E 5326
14.	Brémond, Gabriel de	<i>La Princesse de Monferrat. Nouvelle. Contenant son histoire et les amours du Comte de Saluces.</i>	A Amsterdam	1676	B 5 119	29 A 6135
15.	Cardano, Girolamo	<i>La science du monde ou la sagesse civile de Cardan</i>	A Paris	1661	B 4 74	42 A 7864
16.	Constantini, Angelo	<i>La Vie de Scaramouche</i>	A Paris	1695	B 6 64	26 E 5525
17.	Cotolendi, Charles	<i>Arlequiniana ou les bons mots</i>	A Paris	1694	B 5 113	26 E 5536
18.	Cotolendi, Charles	<i>Mademoiselle de Tournon</i>	A Paris	1678	B 5 33	44 A 8141
19.	Courttilz de Sandras, Gatien de	<i>L'Alcoran de Louis XIV ou le testament politique du cardinal Jules Mazarin. Traduit de l'italien.</i>	A Roma	1695	B 1 100	25 E 5348

20.	Dandini, Girolamo	<i>Voyage du mont Liban du R.P. Jérôme Dandini, traduit de l'italien par R.S.P.</i>	A Paris	1685	B 1 161	39 A 7278
21.	Davila, Enrico Caterino	<i>Histoire des guerres civiles de France..Ecrit en italien par H.C.Davila et mise en français par J. Baudouin</i>	A Paris	1657	B 1 2	47 M8853
22.	Della Casa, Giovanni	<i>Galatée, ou l'art de plaire dans la conversation. De Monsieur de La Case. Traduit d'italien en Français par Monsieur Duhamel</i>	A Amsterdam	1670	B 4 90	45 A 8334
23.	Estienne, Henri	<i>Discours merveilleux de la vie, actions & deportemens de la Reine Catherine de Medicis, mère de François II, Charles IX, Henry III, rois de France</i>	A La Haye	1665	B 1 115	25 E 5346
24.	Franchi Conestaggio, Ieronimo de	<i>Histoire da la réunion du royaume de Portugal à la couronne de Castille</i>	A Paris	1680	B 1 162	40 A 7425
25.	Frechot, Casimir	<i>Histoire des conclaves depuis Clément V. jusqu'à présent</i>	A Cologne	1703	B 1 217	27D57773
26.	Galardi, Ferdinand de	<i>La Tyrannie heureuse ou Cromwel politique</i>	A Leyde	1671	B 1 109	75B15559
27.	Gherardi, Evaristo	<i>Le théâtre italien. Tome second. De Gherardi</i>	A Amsterdam	1701	B 6 31	28 D 5973
28.	Gherardi, Evaristo	<i>Le théâtre italien de Gherardi...</i>	A Amsterdam	1701	B 6 31	25 G 5373
29.	Gherardi, Evaristo	<i>Le théâtre italien ou le recueil de toutes les comédies et scènes françaises...</i>	A Paris	1695	B 6 49	28 A 5883
30.	Gherardi, Evaristo	<i>Le théâtre italien de Gherardi.</i>	A Amsterdam	1701	B 6 31	28 C 5960
31.	Hermant, Godefroi	<i>La vie de S. Ambroise. Divisée en douze livres.</i>	A Paris	1678	B 2 10	39 K 7387
32.	Jordan, Claude	<i>Voyages historiques...I.-III. ...Qui comprend tout ce qu'il y aplus curieux en Italie</i>	A Paris	1693	B 1 120	26 B 5460

33.	Le Moyne, Pierre	<i>De l'art de régner</i>	A Paris	1665	B 4 2	47M8849
34.	Leti, Gregorio	<i>Abrégé de l'histoire de la maison sérénissime et électorale de Brandebourg. Par Grégoire Leti en italien et traduit en français suivant l'extrait, et par les soins de l'auteur</i>	A Amsterdam	1687	B 1 223	25 F 5357
35.	Leti, Gregorio	<i>Les Amours de Charles de Gonzaque, duc de Mantoüe et de Marguerite, comtesse de Rovere. Ecrites en italien par le Sieur Guilio Capocoda, et traduites en français</i>	A Cologne	1666	B 5 47	44 A 8125
36.	Leti, Gregorio	<i>Critique historique, politique, morale, économique et comique sur les lotteries. Traduit de l'italien de Monsieur Leti</i>	A Amsterdam	1697	B 1 174	25 G 5377
37.	Leti, Gregorio	<i>La vie d'Elizabeth, reine d'Angleterre. Traduit de l'italien de Monsieur Grégoire Leti</i>	A Amsterdam	1694	B 1 61	23 C 4968
38.	Limojon, Alexandre Toussaint de	<i>La ville et la république de Venise</i>	A Amsterdam	1680	B 1 159	39 A 7261
39.	Lully, Jean- Baptiste	<i>Cadmus et Hermione. Tragédie</i>	A Paris	1673	B 6 85	5 K 971
40.	Maimbourg, Louis	<i>Histoire du pontificat de saint Grégoire Le Grand</i>	A Lyon	1686	B 2 25	42 A 7876
41.	Maimbourg, Louis	<i>Histoire du pontificat de saint Léon le Grand</i>	A La Haye	1687	B 2 24	39 A 7272
42.	Mancini, Hortense	<i>Mémoires de H. L. D. M.</i>	A Cologne	1676	B 4 139	27 A 5640
43.	Mancini, Marie	<i>Apologie ou les véritables mémoires de Madame mancini, connétable de Colonna, écrits par elle-même</i>	A Leide	1678	B 5 83	39 A 7249

44.	Mancini, Marie	<i>Les mémoires de M. L. P. M. M. Colonne, G. connétable du royaume de Naples</i>	A Cologne	1676	B 5 124	27 A 5645
45.	Manzini, Giovanni Battista	<i>Les harangues ou discours académiques de Jean Baptiste Manzini. Traduits de l'italien par george de Scudéry</i>	A Paris	1659	B 4 37	30 C 6430
46.	Marana, Giovanni- Paolo	<i>L'espion dans les cours des princes chrétiens</i>	A Cologne	1694	B 1 171	23 C 4970
47.	Marana, Giovanni- Paolo	<i>L'espion du grand-seigneur et ses relations secrètes, envoyées au divan de Constantinopole... Traduites de l'arabe en italien par le Sieur Jean-Paul Marana, et de l'italien par ***</i>	A Amsterdam	1684	B 1 156	45 A 8339
48.	Marini, Giovanni Amrogio	<i>Le Caloandre fidèle. Traduit de l'italien par Monsieur de Scudéry</i>	A Paris	1668	B 4 32	26 H 5603
49.	Marino, Giambattista	<i>Les amours de Vénus et d'Adonis. Poème du chevalier Marin</i>	A Paris	1667	B 6 35	26 B 5468
50.	Mazarin, Jules	<i>Lettres du cardinal Mazarin.</i>	A Amsterdam	1690	B 4 68	46 C 8508
51.	Mazarin, Jules	<i>Lettres du cardinal Mazarin.</i>	A Amsterdam	1693	B 4 78	43 A 8015
52.	Olivier, J. abbé	<i>La vie et avantures du seigneur Rozeli, qui contiennent l'histoire de sa naissance, de son esclavage, de son état monastique, de sa prison dans l'Inquisition, et des différentes figures qu'il a faites, tant en Italie, qu'en France et en Hollande, enrichie d'un grand nombres de tailles-douces</i>	A Paris	1709	B 1 181	28 D 5983

53.	Petrarca, Francesco	<i>Les oeuvres amoureuses de Pétrarque, italien et françois. Nouvelle traduction par le Sieur Placide</i>	A Paris	1671	B 6 15	42 A 7859
54.	Petrarca, Francesco	<i>Le sage résolu contre l'une et l'autre fortune</i>	A Bruxelles	1660 - 1661	B 4 107	27 B 5699
55.	Pienesse, Carlo Emanuel Filiberto Giacinto de Simiana, Mis de	<i>La vérité de la religion chrétienne. De l'italien de M. le Marquis de Pienesse</i>	A Paris	1672	B 3 88	47 C 8678
56.	Préchac, Jean de	<i>La Noble Vénétienne ou la basette. Histoire galant.</i>	Suivant la copie de Paris	1679	B 5 91	40 A 7453
57.	Préchac, Jean de	<i>Yolande de Sicile</i>	A Paris	1678	B 5 7	42 A 7861
58.	Recupito, Giulio Cesare	<i>La bonne mort et les moyens de se la procurer pour estre éternellement bien-heureux. Traduit de l'italien du R. P. Jules Cesar Recupito par un religieux de la mesme compagnie</i>	A Paris	1662	B 3 39	42 A 7851
59.	Rocolles, Jean Baptiste de	<i>Abrégé méthodique de l'histoire de la république de Venise</i>	A Genève	1678	B 1 108	27 A 5649
60.	Rossi, comte de	<i>Le Mercure postillon, de l'un à l'autre monde. Tradiut de l'italien en français par un amateur de la vérité.</i>	A Liège	1667	B 5 64	40 A 7463
61.	Salò, Alessio Segala de	<i>Le Chemin assuré de Paradis</i>	A Rouen	1629	B 3 17	56A10267
62.	Sarpi, Paolo	<i>Histoire du concile de Trente. De Fra Paolo Sarpi, traduite par Mr. Amelot de la Houssaie</i>	A Amsterdam	1699	B 2 13	22 G 4802
63.	Spon, Jacob	<i>Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant</i>	A Lyon	1678	B 1 60	27 C 5747

64.	Strada, Famiano	<i>Histoire de la guerre de Flandre, écrite en latin. Par Fanianus Strada. Mise en françois par P.Du-Ryer</i>	A Rouen et se vend A Paris	1664	B 1 196	43 A 8025
65.	Tasso, Torquato	<i>La Hierusalem délivrée Du Tasse. Godefroy ou la Jérusalem délivrée. Poème héroïque, en vers françois.1671</i>	A Paris	1671	B 6 84	11 A 2200
66.	Tomasi, Tomaso	<i>La Vie de Cesar Borgia. Par Thomas Tomasi. Traduit de l'italien</i>	A Monte Chiaro	1671	B 1 233	26 E 5529

7.2 Katalog jazykově francouzských italik dle vydání

Autor	Název	Místo vydání	Rok	Barokní signatura	Signatura
Boccaccio, Giovanni	<i>La Fiammette amoureuse...Faicte François Italienne, pour utilité de ceux qui désirent apprendre les deux langues.</i>	A Paris	1585	B 5 109	25 E 5326
Salò, Alessio Segala de	<i>Le Chemin assure de Paradis</i>	A Rouen	1629	B 3 17	56A10267
Davila, Enrico Caterino	<i>Histoire des guerres civiles de France..Ecrit en italien par H.C.Davila et mise en français par J. Baudouin</i>	A Paris	1657	B 1 2	47 M8853
Manzini, Giovanni Battista	<i>Les Harangues ou discours académiques de Jean Baptiste Manzini. Traduits de l'italien par george de Scudéry</i>	A Paris	1659	B 4 37	30 C 6430
Petrarca, Francesco	<i>Le Sage résolu contre l'une et l'autre fortune</i>	A Bruxelles	1660 - 1661	B 4 107	27 B 5699
Cardano, Girolamo	<i>La Science du monde ou la sagesse civile de Cardan</i>	A Paris	1661	B 4 74	42 A 7864
Boccaccio, Giovanni	<i>Le Décameron de Maître Jean Boccace, Florentin.</i>	A Paris	1662	B 1 35	7 E 1292
Recupito, Giulio Cesare	<i>La Bonne mort et les moyens de se la procurer pour estre éternellement bien-heureux. Traduit de l'italien du R. P. Jules Cesar Recupito par un religieux de la mesme compagnie</i>	A Paris	1662	B 3 39	42 A 7851
Strada, Famiano	<i>Histoire de la guerre de Flandre, escrite en latin. Par Fanianus Strada. Mise en françois par P.Du-Ryer</i>	A Rouen et se vend A Paris	1664	B 1 196	43 A 8025

Estienne, Henri	<i>Discours merveilleux de la vie, actions & deportemens de la Reine Catherine de Medicis, mère de François II, Charles IX, Henry III, rois de France</i>	A La Haye	1665	B 1 115	25 E 5346
Le Moyne, Pierre	<i>De l'art de régner</i>	A Paris	1665	B 4 2	47 M8849
Leti, Gregorio	<i>Les Amours de Charles de Gonzaque, duc de Mantoüe et de Marguerite, comtesse de Rovere. Ecrites en italien par le Sieur Guilio Capocoda, et traduites en françois</i>	A Cologne	1666	B 5 47	44 A 8125
Avancini, Niccolò	<i>Le Prince dévot et guerrier ou les vertus héroïques de Léopold Guillaume, archiduc d'Autriche. Traduit du latin...</i>	A Lille	1667	B 1 18	21 H 4500
Marino, Giambattista	<i>Les Amours de Vénus et d'Adonis. Poème du chevalier Marin</i>	A Paris	1667	B 6 35	26 B 5468
Rossi, comte de	<i>Le Mercure postillon, de l'un à l'autre monde. Tradiut de l'italien en français par un amateur de la vérité.</i>	A Liège	1667	B 5 64	40 A 7463
Marini, Giovanni Amrogio	<i>Le Caloandre fidèle. Traduit de l'italien par Monsieur de Scudéry</i>	A Paris	1668	B 4 32	26 H 5603
Della Casa, Giovanni	<i>Galatée, ou l'art de plaire dans la conversation. De Monsieur de La Case. Traduit d'italien en Français par Monsieur Duhamel</i>	A Amsterdam	1670	B 4 90	45 A 8334
Galardi, Ferdinand de	<i>La Tyrannie heureuse ou Cromwel politique</i>	A Leyde	1671	B 1 109	75B15559
Petrarca, Francesco	<i>Les Oeuvres amoureuses de Pétrarque, italien et françois. Nouvelle traduction par le Sieur Placide</i>	A Paris	1671	B 6 15	42 A 7859

Tasso, Torquato	<i>La Hierusalem délivrée Du Tasse. Godefroy ou la Jérusalem délivrée. Poème héroïque, en vers françois.1671</i>	A Paris	1671	B 6 84	11 A 2200
Tomasi, Tomaso	<i>La Vie de Cesar Borgia. Par Thomas Tomasi. Traduit de l'italien</i>	A Monte Chiaro	1671	B 1 233	26 E 5529
Pienesse, Carlo Emanuel Filiberto Giacinto de Simiana, Mis de	<i>La Vérité de la religion chrétienne. De l'italien de M. le Marquis de Pienesse</i>	A Paris	1672	B 3 88	47 C 8678
Lully, Jean- Baptiste	<i>Cadmus et Hermione. Tragédie</i>	A Paris	1673	B 6 85	5 K 971
-	<i>Relation des mouvements de la ville de Messine, depuis l'année M.DC.LXXI. jusques à présent.</i>	A Paris	1676	B 1 98	27 A 5668
Brémond, Gabriel de	<i>La Princesse de Monferrat. Nouvelle. Contenant son histoire et les amours du Comte de Saluces.</i>	A Amsterdam	1676	B 5 119	29 A 6135
Mancini, Hortense	<i>Mémoires de H. L. D. M.</i>	A Cologne	1676	B 4 139	27 A 5640
Mancini, Marie	<i>Les Mémoires de M. L. P. M. M. Colonne, G. connétable du royaume de Naples</i>	A Cologne	1676	B 5 124	27 A 5645
-	<i>Le Comte Roger, souverain de la Calabre ultérieure</i>	A Amsterdam	1678	B 4 132	26 A 5426
Arconati Lamberti, Giovanni Gerolamo	<i>Le Gouvernement du duc d'Ossune dans l'Etat de Milan.</i>	A Cologne	1678	B 1 96	27 A 5652
Cotolendi, Charles	<i>Mademoiselle de Tournon</i>	A Paris	1678	B 5 33	44 A 8141
Hermant, Godefroi	<i>La Vie de S. Ambroise. Divisée en douze livres.</i>	A Paris	1678	B 2 10	39 K 7387

Mancini, Marie	<i>Apologie ou les véritables mémoires de Madame mancini, connétable de Colonna, écrits par elle-même</i>	A Leide	1678	B 5 83	39 A 7249
Préchac, Jean de	<i>Yolande de Sicile</i>	A Paris	1678	B 5 7	42 A 7861
Rocoles, Jean Baptiste de	<i>Abrégé méthodique de l'histoire de la république de Venise</i>	A Genève	1678	B 1 108	27 A 5649
Spon, Jacob	<i>Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant</i>	A Lyon	1678	B 1 60	27 C 5747
Préchac, Jean de	<i>La Noble Vénétienne ou la basette. Histoire galant.</i>	Suivant la copie de Paris	1679	B 5 91	40 A 7453
Bernard, Catherine, Pradon, Nicolas	<i>Frédéric de Sicile.</i>	A Paris	1680	B 5 44	44 A 8123
Franchi Conestaggio, Ieronimo de	<i>Histoire da la réunion du royaume de Portugal à la couronne de Castille</i>	A Paris	1680	B 1 162	40 A 7425
Limojon, Alexandre Toussaint de	<i>La Ville et la république de Venise</i>	A Amsterdam	1680	B 1 159	39 A 7261
-	<i>Recueil de diverses relations remarquables des principales cours de l'Europe. Escrites pour la plupart, par des Ambassadeurs, qui ont résidé à ces cours. Traduites en françois, d'un manuscrit italien, qui n'a point cy devant été mis en lumière</i>	A Cologne	1681	B 1 207	45 A 8345

-	<i>Substance d'une lettre écrite par un officier du grand vizir à un pacha, touchant l'expédition de Monsr. Du Quesne à Chio, et la négociation de Monsr. De Guilleragues avec la Porte. On a ajouté la relation fidèle de l'audiance du Seigneur Donato Baille pour la république de Venise à la Porte</i>	A Ville Franche	1683	B 1 201	45 A 8340
-	<i>L'Amour en fureur, ou les excès de la jalousie italienne</i>	A Cologne	1684	B 5 98	40 A 7451
Marana, Giovanni-Paolo	<i>L'Espion du grand-seigneur et ses relations secrètes, envoyées au divan de Constantinopole... Traduites de l'arabe en italien par le Sieur Jean-Paul Marana, et de l'italien par ***</i>	A Amsterdam	1684	B 1 156	45 A 8339
Dandini, Girolamo	<i>Voyage du mont Liban du R.P. Jérôme Dandini, traduit de l'italien par R.S.P.</i>	A Paris	1685	B 1 161	39 A 7278
Maimbourg, Louis	<i>Histoire du pontificat de saint Grégoire Le Grand</i>	A Lyon	1686	B 2 25	42 A 7876
Leti, Gregorio	<i>Abrégé de l'histoire de la maison sérénissime et électorale de Brandebourg. Par Grégoire Leti en italien et traduit en français suivant l'extrait, et par les soins de l'auteur</i>	A Amsterdam	1687	B 1 223	25 F 5357
Maimbourg, Louis	<i>Histoire du pontificat de saint Léon le Grand</i>	A La Haye	1687	B 2 24	39 A 7272
-	<i>L'Oracle consulté par les puissances de la terre sur leur destinée où l'on voit ce qui se passe aujourd'hui dans la politique, d'une manière diverssente. Traduit de l'italien</i>	Stampato a Roma	1688	B 4 96	45 A 8351

Mazarin, Jules	<i>Lettres du cardinal Mazarin.</i>	A Amsterdam	1690	B 4 68	46 C 8508
Bentivoglio, Guido	<i>Les Lettres du cardinal Bentivoglio...Traduites en françois, avec l'italien à côté.</i>	A Paris	1692	B 1 182	29 F 6237
Jordan, Claude	<i>Voyages historiques...I.-III. ...Qui comprend tout ce qu'il y aplus curieux en Italie</i>	A Paris	1693	B 1 120	26 B 5460
Mazarin, Jules	<i>Lettres du cardinal Mazarin.</i>	A Amsterdam	1693	B 4 78	43 A 8015
Cotolendi, Charles	<i>Arlequiniana ou les bons mots</i>	A Paris	1694	B 5 113	26 E 5536
Leti, Gregorio	<i>La Vie d'Elizabeth, reine d'Angleterre. Traduit de l'italien de Monsieur Grégoire Leti</i>	A Amsterdam	1694	B 1 61	23 C 4968
Marana, Giovanni-Paolo	<i>L'Espion dans les cours des princes chrétiens</i>	A Cologne	1694	B 1 171	23 C 4970
Constantini, Angelo	<i>La Vie de Scaramouche</i>	A Paris	1695	B 6 64	26 E 5525
Courttilz de Sandras, Gatien de	<i>L'Alcoran de Louis XIV ou le testament politique du cardinal Jules Mazarin. Traduit de l'italien.</i>	A Roma	1695	B 1 100	25 E 5348
Gherardi, Evaristo	<i>Le Théâtre italien ou le recueil de toutes les comédies et scènes françoises...</i>	A Paris	1695	B 6 49	28 A 5883
Amelot de La Houssaye, Abraham-Nicolas	<i>Histoire du gouvernement de Venise</i>	A Amsterdam	1695 - 1696	B 1 83	47 C 8696
Leti, Gregorio	<i>Critique historique, politique, morale, économique et comique sur les lotteries. Traduit de l'italien de Monsieur Leti</i>	A Amsterdam	1697	B 1 174	25 G 5377
Sarpi, Paolo	<i>Histoire du concile de Trente. De Fra Paolo Sarpi, traduite par Mr. Amelot de la Houssaie</i>	A Amsterdam	1699	B 2 13	22 G 4802

Gherardi, Evaristo	<i>Le Théâtre italien. Tome second. De Gherardi</i>	A Amsterdam	1701	B 6 31	28 D 5973
Gherardi, Evaristo	<i>Le Théâtre italien de Gherardi...</i>	A Amsterdam	1701	B 6 31	25 G 5373
Gherardi, Evaristo	<i>Le Théâtre italien de Gherardi.</i>	A Amsterdam	1701	B 6 31	28 C 5960
Frechot, Casimir	<i>Histoire des conclaves depuis Clément V. jusqu'à présent</i>	A Cologne	1703	B 1 217	27D57773
Olivier, J. abbé	<i>La Vie et aventures du seigneur Rozeli, qui contiennent l'histoire de sa naissance, de son esclavage, de son état monastique, de sa prison dans l'Inquisition, et des différentes figures qu'il a faites, tant en Italie, qu'en France et en Hollande, enrichie d'un grand nombres de tailles-douces</i>	A Paris	1709	B 1 181	28 D 5983